శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశః స్కంధః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

విషయసూచీ

1	ప్రథమోఽధ్యాయః	**3**
2	ద్వితీయోఽధ్యాయః	**7**
3	తృతీయోఽధ్యాయః	**14**
4	చతుర్థోఽధ్యాయః	**21**
5	పంచమోఽధ్యాయః	**25**
6	షష్ఠోఽధ్యాయః	**32**
7	సప్తమోఽధ్యాయః	**39**
8	అష్టమోఽధ్యాయః	**47**
9	నవమోఽధ్యాయః	**52**
10	దశమోఽధ్యాయః	**57**
11	ఏకాదశోఽధ్యాయః	**61**
12	ద్వాదశోఽధ్యాయః	**67**
13	త్రయోదశోఽధ్యాయః	**71**
14	చతుర్దశోఽధ్యాయః	**77**
15	పంచదశోఽధ్యాయః	**83**
16	షోడశోఽధ్యాయః	**87**
17	సప్తదశోఽధ్యాయః	**92**
18	అష్టాదశోఽధ్యాయః	**98**
19	ఏకోనవింశోఽధ్యాయః	**103**

20 వింశోఽధ్యాయః **109**
21 ఏకవింశోఽధ్యాయః **113**
22 ద్వావింశోఽధ్యాయః **118**
23 త్రయోవింశోఽధ్యాయః **125**
24 చతుర్వింశోఽధ్యాయః **133**
25 పంచవింశోఽధ్యాయః **137**
26 షడ్వింశోఽధ్యాయః **141**
27 సప్తవింశోఽధ్యాయః **145**
28 అష్టావింశోఽధ్యాయః **151**
29 ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః **158**
30 త్రింశోఽధ్యాయః **165**
31 ఏకత్రింశోఽధ్యాయః **171**

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీబాదరాయణిరువాచ

కృత్వా దైత్యవధం కృష్ణః సరామో యదుభిర్వృతః ।
భువోఽవతారయద్ భారం జవిష్ఠం జనయన్ కలిం ॥ **1** ॥ 1

యే కోపితాః సుబహు పాండుసుతాః సపత్నై -
ర్దుర్ద్యూతహేలనకచగ్రహణాదిభిస్తాన్ ।
కృత్వా నిమిత్తమితరేతరతః సమేతాన్
హత్వా నృపాన్ నిరహరత్ క్షితిభారమీశః ॥ **2** ॥ 2

భూభారరాజపృతనా యదుభిర్నిరస్య
గుప్తైః స్వబాహుభిరచింతయదప్రమేయః ।
మన్యేఽవనేర్ననుగతోఽప్యగతం హి భారం
యద్ యాదవం కులమహో అవిషహ్యమాస్తే ॥ **3** ॥ 3

నైవాన్యతః పరిభవోఽస్య భవేత్ కథంచి -
న్మత్సంశ్రయస్య విభవోన్నహనస్య నిత్యం ।
అంతఃకలిం యదుకులస్య విధాయ వేణు -
స్తంబస్య వహ్నిమివ శాంతిముపైమి ధామ ॥ **4** ॥ 4

ఏవం వ్యవసితో రాజన్ సత్యసంకల్ప ఈశ్వరః ।
శాపవ్యాజేన విప్రాణాం సంజహ్రే స్వకులం విభుః ॥ **5** ॥ 5

స్వమూర్త్యా లోకలావణ్యనిర్ముక్త్యా లోచనం నృణాం ।
గీర్భిస్తాః స్మరతాం చిత్తం పదైస్తానీక్షతాం క్రియాః ॥ **6** ॥ 6

ఆచ్ఛిద్య కీర్తిం సుశ్లోకాం వితత్య హ్యంజసా ను కౌ ।
తమోఽనయా తరిష్యంతీత్యగాత్ స్వం పదమీశ్వరః ॥ **7** ॥ 7

రాజోవాచ

బ్రహ్మణ్యానాం వదాన్యానాం నిత్యం వృద్ధోపసేవినాం ।
విప్రశాపః కథమభూద్ వృష్ణీనాం కృష్ణచేతసాం ॥ **8** ॥ 8

యన్నిమిత్తః స వై శాపో యాదృశో ద్విజసత్తమ ।
కథమేకాత్మనాం భేద ఏతత్ సర్వం వదస్వ మే ॥ **9** ॥ 9

శ్రీశుక ఉవాచ

బిభ్రద్ వపుః సకలసుందరసన్నివేశం
కర్మాచరన్ భువి సుమంగలమాప్తకామః ।
ఆస్థాయ ధామ రమమాణ ఉదారకీర్తిః
సంహర్తుమైచ్ఛత కులం స్థితకృత్యశేషః ॥ **10** ॥ 10

కర్మాణి పుణ్యనివహాని సుమంగలాని
గాయజ్జగత్కలిమలాపహరాణి కృత్వా ।
కాలాత్మనా నివసతా యదుదేవగేహే
పిండారకం సమగమన్ మునయో నిసృష్టాః ॥ **11** ॥ 11

విశ్వామిత్రోఽసితః కణ్వో దుర్వాసా భృగురంగిరాః ।
కశ్యపో వామదేవోఽత్రిర్వసిష్ఠో నారదాదయః ॥ **12** ॥ 12

క్రీడంతస్తానుపవ్రజ్య కుమారా యదునందనాః ।
ఉపసంగృహ్య పప్రచ్ఛురవినీతా వినీతవత్ ॥ **13** ॥ 13

తే వేషయిత్వా స్త్రీవేషైః సాంబం జాంబవతీసుతం ।
ఏషా పృచ్ఛతి వో విప్రా అంతర్వత్న్యసితేక్షణా ॥ **14** ॥ 14

ప్రష్టుం విలజ్జతీ సాక్షాత్ ప్రబ్రూతామోఘదర్శనాః ।
ప్రసోష్యంతీ పుత్రకామా కింస్విత్ సంజనయిష్యతి ॥ **15** ॥ 15

ఏవం ప్రలబ్ధా మునయస్తానూచుః కుపితా నృప ।
జనయిష్యతి వో మందా ముసలం కులనాశనం ॥ **16** ॥ 16

తచ్ఛ్రుత్వా తేఽతిసంత్రస్తా విముచ్య సహసోదరం ।
సాంబస్య దదృశుస్తస్మిన్ ముసలం ఖల్వయస్మయం ॥ **17** ॥ 17

కిం కృతం మందభాగ్యైర్నః కిం వదిష్యంతి నో జనాః ।
ఇతి విహ్వలితా గేహానాదాయ ముసలం యయుః ॥ **18** ॥ 18

తచ్చోపనీయ సదసి పరిమ్లానముఖశ్రియః ।
రాజ్ఞ ఆవేదయాంచక్రుః సర్వయాదవసన్నిధౌ ॥ **19** ॥ 19

శ్రుత్వామోఘం విప్రశాపం
దృష్ట్వా చ ముసలం నృప ।
విస్మితా భయసంత్రస్తా
బభూవుర్ద్వారకౌకసః ॥ **20** ॥ 20

తచ్చూర్ణయిత్వా ముసలం యదురాజః స ఆహుకః ।
సముద్రసలిలే ప్రాస్యల్లోహం చాస్యావశేషితం ॥ **21** ॥ 21

కశ్చిన్మత్స్యోఽగ్రసీల్లోహం చూర్ణాని తరలైస్తతః ।
ఉహ్యమానాని వేలాయాం లగ్నాన్యాసన్ కిలైరకాః ॥ **22** ॥ 22

మత్స్యో గృహీతో మత్స్యఘ్నైర్జాలేనాన్యైః సహార్ణవే ।
తస్యోదరగతం లోహం స శల్యే లుబ్ధకోఽకరోత్ ॥ **23** ॥ 23

భగవాంజ్ఞాతసర్వార్థ ఈశ్వరోఽపి తదన్యథా।
కర్తుం నైచ్ఛద్ విప్రశాపం కాలరూప్యన్వమోదత ॥ **24** ॥ 24

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ప్రథమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
గోవిందభుజగుప్తాయాం ద్వారవత్యాం కురూద్వహ ।
అవాత్సీన్నారదోఽభీక్ష్ణం కృష్ణోపాసనలాలసః ॥ **1** ॥ 25

కో ను రాజన్నింద్రియవాన్ ముకుందచరణాంబుజం ।
న భజేత్ సర్వతోమృత్యురుపాస్యమమరోత్తమైః ॥ **2** ॥ 26

తమేకదా తు దేవర్షిం వసుదేవో గృహాగతం ।
అర్చితం సుఖమాసీనమభివాద్యేదమబ్రవీత్ ॥ **3** ॥ 27

వసుదేవ ఉవాచ
భగవన్ భవతో యాత్రా స్వస్తయే సర్వదేహినాం ।
కృపణానాం యథా పిత్రోరుత్తమశ్లోకవర్త్మనాం ॥ **4** ॥ 28

భూతానాం దేవచరితం దుఃఖాయ చ సుఖాయ చ ।
సుఖాయైవ హి సాధూనాం త్వాదృశామచ్యుతాత్మనాం ॥ **5** ॥ 29

భజంతి యే యథా దేవాన్ దేవా అపి తథైవ తాన్ ।
ఛాయేవ కర్మసచివాః సాధవో దీనవత్సలాః ॥ **6** ॥ 30

బ్రహ్మంస్తథాపి పృచ్ఛామో ధర్మాన్ భాగవతాంస్తవ ।
యాంశ్రుత్వా శ్రద్ధయా మర్త్యో ముచ్యతే సర్వతోభయాత్ ॥ **7** ॥ 31

అహం కిల పురానంతం ప్రజార్థో భువి ముక్తిదం।
అపూజయం న మోక్షాయ మోహితో దేవమాయయా ॥ **8** ॥ 32

యథా విచిత్రవ్యసనాద్ భవద్భిర్విశ్వతోభయాత్।
ముచ్యేమ హ్యంజసైవాద్ధా తథా నః శాధి సువ్రత ॥ **9** ॥ 33

శ్రీశుక ఉవాచ
రాజన్నేవం కృతప్రశ్నో వసుదేవేన ధీమతా।
ప్రీతస్తమాహ దేవర్షిర్హరేః సంస్మారితో గుణైః ॥ **10** ॥ 34

నారద ఉవాచ
సమ్యగేతద్ వ్యవసితం భవతా సాత్వతర్షభ।
యత్ పృచ్ఛసే భాగవతాన్ ధర్మాంస్త్వం విశ్వభావనాన్ ॥ **11** ॥ 35

శ్రుతోఽనుపఠితో ధ్యాత ఆదృతో వానుమోదితః।
సద్యః పునాతి సద్ధర్మో దేవ విశ్వద్రుహోఽపి హి ॥ **12** ॥ 36

త్వయా పరమకల్యాణః పుణ్యశ్రవణకీర్తనః।
స్మారితో భగవానద్య దేవో నారాయణో మమ ॥ **13** ॥ 37

అత్రాప్యుదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనం।
ఆర్షభాణాం చ సంవాదం విదేహస్య మహాత్మనః ॥ **14** ॥ 38

ప్రియవ్రతో నామ సుతో మనోః స్వాయంభువస్య యః।
తస్యాగ్నీధ్రస్తతో నాభిరృషభస్తత్సుతః స్మృతః ॥ **15** ॥ 39

తమాహుర్వాసుదేవాంశం మోక్షధర్మవివక్షయా।
అవతీర్ణం సుతశతం తస్యాసీద్ బ్రహ్మపారగం ॥ **16** ॥ 40

తేషాం వై భరతో జ్యేష్ఠో నారాయణపరాయణః।
విఖ్యాతం వర్షమేతద్ యన్నామ్నా భారతమద్భుతం ॥ **17** ॥ 41

స భుక్తభోగాం త్యక్త్వేమాం నిర్గతస్తపసా హరిం।
ఉపాసీనస్తత్పదవీం లేభే వై జన్మభిస్త్రిభిః ॥ **18** ॥ 42

తేషాం నవ నవద్వీపపతయోఽస్య సమంతతః।
కర్మతంత్రప్రణేతార ఏకాశీతిర్ద్విజాతయః ॥ **19** ॥ 43

నవాభవన్ మహాభాగా మునయో హ్యర్థశంసినః।
శ్రమణా వాతరశనా ఆత్మవిద్యావిశారదాః ॥ **20** ॥ 44

కవిర్హరిరంతరిక్షః ప్రబుద్ధః పిప్పలాయనః।
ఆవిర్హోత్రోఽథ ద్రుమిలశ్చమసః కరభాజనః ॥ **21** ॥ 45

త ఏతే భగవద్రూపం విశ్వం సదసదాత్మకం।
ఆత్మనోఽవ్యతిరేకేణ పశ్యంతో వ్యచరన్ మహీం ॥ **22** ॥ 46

అవ్యాహతేష్టగతయః సురసిద్ధసాధ్య -
గంధర్వయక్షనరకిన్నరనాగలోకాన్।
ముక్తాశ్చరంతి మునిచారణభూతనాథ -
విద్యాధరద్విజగవాం భువనాని కామం ॥ **23** ॥ 47

త ఏకదా నిమేః సత్రముపజగ్ముర్యదృచ్ఛయా।
వితాయమానమృషిభిరజనాభే మహాత్మనః ॥ **24** ॥ 48

తాన్ దృష్ట్వా సూర్యసంకాశాన్ మహాభాగవతాన్ నృప।
యజమానోఽగ్నయో విప్రాః సర్వ ఏవోపతస్థిరే ॥ **25** ॥ 49

విదేహస్తానభిప్రేత్య నారాయణపరాయణాన్।
ప్రీతః సంపూజయాంచక్రే ఆసనస్థాన్ యథార్హతః ॥ **26** ॥ 50

తాన్ రోచమానాన్ స్వరుచా బ్రహ్మపుత్రోపమాన్ నవ।
పప్రచ్ఛ పరమప్రీతః ప్రశ్రయావనతో నృపః ॥ **27** ॥ 51

విదేహ ఉవాచ
మన్యే భగవతః సాక్షాత్ పార్షదాన్ వో మధుద్విషః।
విష్ణోర్భూతాని లోకానాం పావనాయ చరంతి హి ॥ **28** ॥ 52

దుర్లభో మానుషో దేహో దేహినాం క్షణభంగురః।
తత్రాపి దుర్లభం మన్యే వైకుంఠప్రియదర్శనం ॥ **29** ॥ 53

అత ఆత్యంతికం క్షేమం పృచ్ఛామో భవతోఽనఘాః।
సంసారేఽస్మిన్ క్షణార్ధోఽపి సత్సంగః శేవధిర్నృణాం ॥ **30** ॥ 54

ధర్మాన్ భాగవతాన్ బ్రూత యది నః శ్రుతయే క్షమం।
యైః ప్రసన్నః ప్రపన్నాయ దాస్యత్యాత్మానమప్యజః ॥ **31** ॥ 55

శ్రీనారద ఉవాచ
ఏవం తే నిమినా పృష్టా వసుదేవ మహత్తమాః।
ప్రతిపూజ్యాబ్రువన్ ప్రీత్యా ససదస్యర్త్విజం నృపం ॥ **32** ॥ 56

కవిరువాచ
మన్యేఽకుతశ్చిద్భయమచ్యుతస్య
పాదాంబుజోపాసనమత్ర నిత్యం।
ఉద్విగ్నబుద్ధేరసదాత్మభావాద్
విశ్వాత్మనా యత్ర నివర్తతే భీః ॥ **33** ॥ 57

యే వై భగవతా ప్రోక్తా ఉపాయా హ్యాత్మలబ్ధయే।
అంజసా పుంసామవిదుషాం విద్ధి భాగవతాన్ హి తాన్ ॥ **34** ॥ 58

యానాస్థాయ నరో రాజన్ న ప్రమాద్యేత కర్హిచిత్।
ధావన్ నిమీల్య వా నేత్రే న స్ఖలేన్న పతేదిహ ॥ **35** ॥ 59

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాఽఽత్మనా వానుసృతస్వభావాత్।

కరోతి యద్ యత్ సకలం పరస్మై
నారాయణాయేతి సమర్పయేత్తత్ ॥ **36** ॥ 60

భయం ద్వితీయాభినివేశతః స్యా -
దీశాదపేతస్య విపర్యయోఽస్మృతిః ।
తన్మాయయాతో బుధ ఆభజేత్తం
భక్త్యైకయేశం గురుదేవతాత్మా ॥ **37** ॥ 61

అవిద్యమానోఽప్యవభాతి హి ద్వయో -
ర్ధ్యాతుర్ధియా స్వప్నమనోరథౌ యథా ।
తత్ కర్మసంకల్పవికల్పకం మనో
బుధో నిరుంధ్యాదభయం తతః స్యాత్ ॥ **38** ॥ 62

శృణ్వన్ సుభద్రాణి రథాంగపాణే -
ర్జన్మాని కర్మాణి చ యాని లోకే ।
గీతాని నామాని తదర్థకాని
గాయన్ విలజ్జో విచరేదసంగః ॥ **39** ॥ 63

ఏవంవ్రతః స్వప్రియనామకీర్త్యా
జాతానురాగో ద్రుతచిత్త ఉచ్చైః ।
హసత్యథో రోదితి రౌతి గాయ -
త్యున్మాదవన్నృత్యతి లోకబాహ్యః ॥ **40** ॥ 64

ఖం వాయుమగ్నిం సలిలం మహీం చ
జ్యోతీంషి సత్త్వాని దిశో ద్రుమాదీన్ ।
సరిత్సముద్రాంశ్చ హరేః శరీరం
యత్ కించ భూతం ప్రణమేదనన్యః ॥ **41** ॥ 65

భక్తిః పరేశానుభవో విరక్తి -
రన్యత్ర చైష త్రిక ఏకకాలః ।

ప్రపద్యమానస్య యథాశ్నతః స్యు -
స్తుష్టిః పుష్టిః క్షుదపాయోఽనుఘాసం ॥ **42** ॥ 66

ఇత్యచ్యుతాంఘ్రిం భజతోఽనువృత్త్యా
భక్తిర్విరక్తిర్భగవత్ప్రబోధః।
భవంతి వై భాగవతస్య రాజం -
స్తతః పరాం శాంతిముపైతి సాక్షాత్ ॥ **43** ॥ 67

రాజోవాచ
అథ భాగవతం బ్రూత యద్ధర్మో యాదృశో నృణాం।
యథా చరతి యద్ బ్రూతే యైర్లింగైర్భగవత్ప్రియః ॥ **44** ॥ 68

హరిరువాచ
సర్వభూతేషు యః పశ్యేద్ భగవద్భావమాత్మనః।
భూతాని భగవత్యాత్మన్యేష భాగవతోత్తమః ॥ **45** ॥ 69

ఈశ్వరే తదధీనేషు బాలిశేషు ద్విషత్సు చ।
ప్రేమమైత్రీకృపోపేక్షా యః కరోతి స మధ్యమః ॥ **46** ॥ 70

అర్చాయామేవ హరయే పూజాం యః శ్రద్ధయేహతే।
న తద్భక్తేషు చాన్యేషు స భక్తః ప్రాకృతః స్మృతః ॥ **47** ॥ 71

గృహీత్వాపీంద్రియైరర్థాన్ యో న ద్వేష్టి న హృష్యతి।
విష్ణోర్మాయామిదం పశ్యన్ స వై భాగవతోత్తమః ॥ **48** ॥ 72

దేహేంద్రియప్రాణమనోధియాం యో
జన్మాప్యయక్షుద్భయతర్షకృచ్ఛ్రైః।
సంసారధర్మైరవిముహ్యమానః
స్మృత్యా హరేర్భాగవతప్రధానః ॥ **49** ॥ 73

న కామకర్మబీజానాం యస్య చేతసి సంభవః।
వాసుదేవైకనిలయః స వై భాగవతోత్తమః ॥ **50** ॥ 74

న యస్య జన్మకర్మభ్యాం న వర్ణాశ్రమజాతిభిః।
సజ్జతేఽస్మిన్నహంభావో దేహే వై స హరేః ప్రియః ॥ **51** ॥ 75

న యస్య స్వః పర ఇతి విత్తేష్వాత్మని వా భిదా।
సర్వభూతసమః శాంతః స వై భాగవతోత్తమః ॥ **52** ॥ 76

త్రిభువనవిభవహేతవేఽప్యకుంఠ -
స్మృతిరజితాత్మసురాదిభిర్విమృగ్యాత్।
న చలతి భగవత్పదారవిందా -
ల్లవనిమిషార్ధమపి యః స వైష్ణవాగ్ర్యః ॥ **53** ॥ 77

భగవత ఉరువిక్రమాంఘ్రిశాఖా -
నఖమణిచంద్రికయా నిరస్తతాపే।
హృది కథముపసీదతాం పునః స
ప్రభవతి చంద్ర ఇవోదితేఽర్కతాపః ॥ **54** ॥ 78

విసృజతి హృదయం న యస్య సాక్షా -
ద్ధరిరవశాభిహితోఽప్యఘౌఘనాశః।
ప్రణయరశనయా ధృతాంఘ్రిపద్మః
స భవతి భాగవతప్రధాన ఉక్తః ॥ **55** ॥ 79

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ద్వితీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

పరస్య విష్ణోరీశస్య మాయినామపి మోహినీం ।
మాయాం వేదితుమిచ్ఛామో భగవంతో బ్రువంతు నః ॥ **1** ॥ 80

నానుతృప్యే జుషన్ యుష్మద్వచో హరికథామృతం ।
సంసారతాపనిస్తప్తో మర్త్యస్తత్తాపభేషజం ॥ **2** ॥ 81

అంతరిక్ష ఉవాచ

ఏభిర్భూతాని భూతాత్మా మహాభూతైర్మహాభుజ ।
ససర్జోచ్చావచాన్యాద్యః స్వమాత్రాత్మప్రసిద్ధయే ॥ **3** ॥ 82

ఏవం సృష్టాని భూతాని ప్రవిష్టః పంచధాతుభిః ।
ఏకధా దశధాఽఽత్మానం విభజంజుషతే గుణాన్ ॥ **4** ॥ 83

గుణైర్గుణాన్ స భుంజాన ఆత్మప్రద్యోతితైః ప్రభుః ।
మన్యమాన ఇదం సృష్టమాత్మానమిహ సజ్జతే ॥ **5** ॥ 84

కర్మాణి కర్మభిః కుర్వన్ సనిమిత్తాని దేహభృత్ ।
తత్తత్ కర్మఫలం గృహ్ణన్ భ్రమతీహ సుఖేతరం ॥ **6** ॥ 85

ఇత్థం కర్మగతీర్గచ్ఛన్ బహ్వభద్రవహాః పుమాన్ ।
ఆభూతసంప్లవాత్ సర్గప్రలయావశ్నుతేఽవశః ॥ **7** ॥ 86

ధాతూపప్లవ ఆసన్నే వ్యక్తం ద్రవ్యగుణాత్మకం ।
అనాదినిధనః కాలో హ్యవ్యక్తాయాపకర్షతి ॥ **8** ॥ 87

శతవర్షా హ్యనావృష్టిర్భవిష్యత్యుల్బణా భువి ।
తత్కాలోపచితోష్ణార్కో లోకాంస్త్రీన్ ప్రతపిష్యతి ॥ **9** ॥ 88

పాతాలతలమారభ్య సంకర్షణముఖానలః ।
దహన్నూర్ధ్వశిఖో విష్వగ్ వర్ధతే వాయునేరితః ॥ **10** ॥ 89

సాంవర్తకో మేఘగణో వర్షతి స్మ శతం సమాః ।
ధారాభిర్హస్తిహస్తాభిర్లీయతే సలిలే విరాట్ ॥ **11** ॥ 90

తతో విరాజముత్సృజ్య వైరాజః పురుషో నృప ।
అవ్యక్తం విశతే సూక్ష్మం నిరింధన ఇవానలః ॥ **12** ॥ 91

వాయునా హృతగంధా భూః సలిలత్వాయ కల్పతే ।
సలిలం తద్ధృతరసం జ్యోతిష్ట్వాయోపకల్పతే ॥ **13** ॥ 92

హృతరూపం తు తమసా వాయౌ జ్యోతిః ప్రలీయతే ।
హృతస్పర్శోఽవకాశేన వాయుర్నభసి లీయతే ॥ **14** ॥ 93

కాలాత్మనా హృతగుణం నభ ఆత్మని లీయతే ।
ఇంద్రియాణి మనో బుద్ధిః సహ వైకారికైర్నృప ।
ప్రవిశంతి హ్యహంకారం స్వగుణైరహమాత్మని ॥ **15** ॥ 94

ఏషా మాయా భగవతః సర్గస్థిత్యంతకారిణీ ।
త్రివర్ణా వర్ణితాస్మాభిః కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ **16** ॥ 95

రాజోవాచ

యథైతామైశ్వరీం మాయాం దుస్తరామకృతాత్మభిః ।
తరంత్యంజః స్థూలధియో మహర్ష ఇదముచ్యతాం ॥ **17** ॥ 96

ప్రబుద్ధ ఉవాచ
కర్మాణ్యారభమాణానాం దుఃఖహత్యై సుఖాయ చ।
పశ్యేత్ పాకవిపర్యాసం మిథునీచారిణాం నృణాం ॥ **18** ॥ 97

నిత్యార్తిదేన విత్తేన దుర్లభేనాత్మమృత్యునా।
గృహాపత్యాప్తపశుభిః కా ప్రీతిః సాధితైశ్చలైః ॥ **19** ॥ 98

ఏవం లోకం పరం విద్యాన్నశ్వరం కర్మనిర్మితం।
సతుల్యాతిశయధ్వంసం యథా మండలవర్తినాం ॥ **20** ॥ 99

తస్మాద్ గురుం ప్రపద్యేత జిజ్ఞాసుః శ్రేయ ఉత్తమం।
శాబ్దే పరే చ నిష్ణాతం బ్రహ్మణ్యుపశమాశ్రయం ॥ **21** ॥ 100

తత్ర భాగవతాన్ ధర్మాన్ శిక్షేద్ గుర్వాత్మదైవతః।
అమాయయానువృత్త్యా యైస్తుష్యేదాత్మాఽఽత్మదో హరిః ॥ **22** ॥ 101

సర్వతో మనసోఽసంగమాదౌ సంగం చ సాధుషు।
దయాం మైత్రీం ప్రశ్రయం చ భూతేష్వద్ధా యథోచితం ॥ **23** ॥ 102

శౌచం తపస్తితిక్షాం చ మౌనం స్వాధ్యాయమార్జవం।
బ్రహ్మచర్యమహింసాం చ సమత్వం ద్వంద్వసంజ్ఞయోః ॥ **24** ॥ 103

సర్వత్రాత్మేశ్వరాన్వీక్షాం కైవల్యమనికేతతాం।
వివిక్తచీరవసనం సంతోషం యేన కేనచిత్ ॥ **25** ॥ 104

శ్రద్ధాం భాగవతే శాస్త్రేఽనిందామన్యత్ర చాపి హి।
మనోవాక్కర్మదండం చ సత్యం శమదమావపి ॥ **26** ॥ 105

శ్రవణం కీర్తనం ధ్యానం హరేరద్భుతకర్మణః।
జన్మకర్మగుణానాం చ తదర్థేఽఖిలచేష్టితం ॥ **27** ॥ 106

ఇష్టం దత్తం తపో జప్తం వృత్తం యచ్చాత్మనః ప్రియం।
దారాన్ సుతాన్ గృహాన్ ప్రాణాన్ యత్ పరస్మై నివేదనం ॥ **28** ॥ 107

ఏవం కృష్ణాత్మనాథేషు మనుష్యేషు చ సౌహృదం।
పరిచర్యాం చోభయత్ర మహత్సు నృషు సాధుషు ॥ **29** ॥ 108

పరస్పరానుకథనం పావనం భగవద్యశః।
మిథో రతిర్మిథస్తుష్టిర్నివృత్తిర్మిథ ఆత్మనః ॥ **30** ॥ 109

స్మరంతః స్మారయంతశ్చ మిథోఽఘౌఘహరం హరిం।
భక్త్యా సంజాతయా భక్త్యా బిభ్రత్యుత్పులకాం తనుం ॥ **31** ॥ 110

క్వచిద్ రుదంత్యచ్యుతచింతయా క్వచి -
ద్ధసంతి నందంతి వదంత్యలౌకికాః।
నృత్యంతి గాయంత్యనుశీలయంత్యజం
భవంతి తూష్ణీం పరమేత్య నిర్వృతాః ॥ **32** ॥ 111

ఇతి భాగవతాన్ ధర్మాన్ శిక్షన్ భక్త్యా తదుత్థయా।
నారాయణపరో మాయామంజస్తరతి దుస్తరాం ॥ **33** ॥ 112

రాజోవాచ
నారాయణాభిధానస్య బ్రహ్మణః పరమాత్మనః।
నిష్ఠామర్హథ నో వక్తుం యూయం హి బ్రహ్మవిత్తమాః ॥ **34** ॥ 113

పిప్పలాయన ఉవాచ
స్థిత్యుద్భవప్రలయహేతురహేతురస్య
యత్ స్వప్నజాగరసుషుప్తిషు సద్ బహిశ్చ।
దేహేంద్రియాసుహృదయాని చరంతి యేన
సంజీవితాని తదవేహి పరం నరేంద్ర ॥ **35** ॥ 114

నైతన్మనో విశతి వాగుత చక్షురాత్మా
ప్రాణేంద్రియాణి చ యథానలమర్చిషః స్వాః।
శబ్దోఽపి బోధకనిషేధతయాఽఽత్మమూల -
మర్థోక్తమాహ యదృతే న నిషేధసిద్ధిః ॥ **36** ॥ 115

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి త్రివృదేకమాదౌ
సూత్రం మహానహమితి ప్రవదంతి జీవం।
జ్ఞానక్రియార్థఫలరూపతయోరుశక్తి
బ్రహ్మైవ భాతి సదసచ్చ తయోః పరం యత్ ॥ **37** ॥ 116

నాత్మా జజాన న మరిష్యతి నైధతేఽసౌ
న క్షీయతే సవనవిద్ వ్యభిచారిణాం హి।
సర్వత్ర శశ్వదనపాయ్యుపలబ్ధిమాత్రం
ప్రాణో యథేంద్రియబలేన వికల్పితం సత్ ॥ **38** ॥ 117

అండేషు పేశిషు తరుష్వవినిశ్చితేషు
ప్రాణో హి జీవముపధావతి తత్ర తత్ర।
సన్నే యదింద్రియగణేఽహమి చ ప్రసుప్తే
కూటస్థ ఆశయమృతే తదనుస్మృతిర్నః ॥ **39** ॥ 118

యర్హ్యబ్జనాభచరణైషణయోరుభక్త్యా
చేతోమలాని విధమేద్ గుణకర్మజాని।
తస్మిన్ విశుద్ధ ఉపలభ్యత ఆత్మతత్త్వం
సాక్షాద్ యథామలదృశోః సవితృప్రకాశః ॥ **40** ॥ 119

రాజోవాచ
కర్మయోగం వదత నః పురుషో యేన సంస్కృతః।
విధూయేహాశు కర్మాణి నైష్కర్మ్యం విందతే పరం ॥ **41** ॥ 120

ఏవం ప్రశ్నమృషీన్ పూర్వమపృచ్ఛం పితురంతికే।
నాబ్రువన్ బ్రహ్మణః పుత్రాస్తత్ర కారణముచ్యతాం ॥ **42** ॥ 121

ఆవిర్హోత్ర ఉవాచ
కర్మాకర్మవికర్మేతి వేదవాదో న లౌకికః।
వేదస్య చేశ్వరాత్మత్వాత్ తత్ర ముహ్యంతి సూరయః ॥ **43** ॥ 122

పరోక్షవాదో వేదోఽయం బాలానామనుశాసనం।
కర్మమోక్షాయ కర్మాణి విధత్తే హ్యగదం యథా ॥ **44** ॥ 123

నాచరేద్ యస్తు వేదోక్తం స్వయమజ్ఞోఽజితేంద్రియః।
వికర్మణా హ్యధర్మేణ మృత్యోర్మృత్యుముపైతి సః ॥ **45** ॥ 124

వేదోక్తమేవ కుర్వాణో నిఃసంగోఽర్పితమీశ్వరే।
నైష్కర్మ్యం లభతే సిద్ధిం రోచనార్థా ఫలశ్రుతిః ॥ **46** ॥ 125

య ఆశు హృదయగ్రంథిం నిర్జిహీర్షుః పరాత్మనః।
విధినోపచరేద్ దేవం తంత్రోక్తేన చ కేశవం ॥ **47** ॥ 126

లబ్ధానుగ్రహ ఆచార్యాత్ తేన సందర్శితాగమః।
మహాపురుషమభ్యర్చేన్మూర్త్యాభిమతయాఽఽత్మనః ॥ **48** ॥ 127

శుచిః సమ్ముఖమాసీనః ప్రాణసంయమనాదిభిః।
పిండం విశోధ్య సన్న్యాసకృతరక్షోఽర్చయేద్ధరిం ॥ **49** ॥ 128

అర్చాదౌ హృదయే చాపి యథాలబ్ధోపచారకైః।
ద్రవ్యక్షిత్యాత్మలింగాని నిష్పాద్య ప్రోక్ష్య చాసనం ॥ **50** ॥ 129

పాద్యాదీనుపకల్ప్యాథ సన్నిధాప్య సమాహితః।
హృదాదిభిః కృతన్యాసో మూలమంత్రేణ చార్చయేత్ ॥ **51** ॥ 130

సాంగోపాంగాం సపార్షదాం తాం తాం మూర్తిం స్వమంత్రతః।
పాద్యార్ఘ్యాచమనీయాద్యైః స్నానవాసోవిభూషణైః ॥ **52** ॥ 131

గంధమాల్యాక్షతస్రగ్భిర్ధూపదీపోపహారకైః।
సాంగం సంపూజ్య విధివత్ స్తవైః స్తుత్వా నమేద్ధరిం ॥ **53** ॥ 132

ఆత్మానం తన్మయం ధ్యాయన్ మూర్తిం సంపూజయేద్ధరేః।
శేషామాధాయ శిరసి స్వధామ్న్యుద్వాస్య సత్కృతం ॥ **54** ॥ 133

ఏవమగ్న్యర్కతోయాదావతిథౌ హృదయే చ యః।
యజతీశ్వరమాత్మానమచిరాన్ముచ్యతే హి సః ॥ **55** ॥ 134

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే తృతీయోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

యాని యానీహ కర్మాణి యైర్యైః స్వచ్ఛందజన్మభిః।
చక్రే కరోతి కర్తా వా హరిస్తాని బ్రువంతు నః ॥ **1** ॥ 135

ద్రుమిల ఉవాచ

యో వా అనంతస్య గుణాననంతా -
ననుక్రమిష్యన్ స తు బాలబుద్ధిః।
రజాంసి భూమేర్గణయేత్ కథంచిత్
కాలేన నైవాఖిలశక్తిధామ్నః ॥ **2** ॥ 136

భూతైర్యదా పంచభిరాత్మసృష్టైః
పురం విరాజం విరచయ్య తస్మిన్।
స్వాంశేన విష్టః పురుషాభిధాన -
మవాప నారాయణ ఆదిదేవః ॥ **3** ॥ 137

యత్కాయ ఏష భువనత్రయసన్నివేశో
యస్యేంద్రియైస్తనుభృతాముభయేంద్రియాణి।
జ్ఞానం స్వతః శ్వసనతో బలమోజ ఈహా
సత్త్వాదిభిః స్థితిలయోద్భవ ఆదికర్తా ॥ **4** ॥ 138

ఆదావభూచ్ఛతధృతీ రజసాస్య సర్గే
విష్ణుః స్థితౌ క్రతుపతిర్ద్విజధర్మసేతుః।
రుద్రోఽప్యయాయ తమసా పురుషః స ఆద్య
ఇత్యుద్భవస్థితిలయాః సతతం ప్రజాసు ॥ **5** ॥ 139

ధర్మస్య దక్షదుహితర్యజనిష్ట మూర్త్యాం
నారాయణో నర ఋషిప్రవరః ప్రశాంతః।
నైష్కర్మ్యలక్షణమువాచ చచార కర్మ
యోఽద్యాపి చాస్త ఋషివర్యనిషేవితాంఘ్రిః ॥ **6** ॥ 140

ఇంద్రో విశంక్య మమ ధామ జిఘృక్షతీతి
కామం న్యయుంక్త సగణం స బదర్యుపాఖ్యం।
గత్వాప్సరోగణవసంతసుమందవాతైః
స్త్రీప్రేక్షణేషుభిరవిధ్యదతన్మహిజ్ఞః ॥ **7** ॥ 141

విజ్ఞాయ శక్రకృతమక్రమమాదిదేవః
ప్రాహ ప్రహస్య గతవిస్మయ ఏజమానాన్।
మా భైష్ట భో మదన మారుత దేవవధ్వో
గృహ్ణీత నో బలిమశూన్యమిమం కురుధ్వం ॥ **8** ॥ 142

ఇత్థం బ్రువత్యభయదే నరదేవ దేవాః
సవ్రీడనమ్రశిరసః సఘృణం తమూచుః।
నైతద్ విభో త్వయి పరేఽవికృతే విచిత్రం
స్వారామధీరనికరానతపాదపద్మే ॥ **9** ॥ 143

త్వాం సేవతాం సురకృతా బహవోఽంతరాయాః
స్వాకో విలంఘ్య పరమం వ్రజతాం పదం తే।
నాన్యస్య బర్హిషి బలీన్ దదతః స్వభాగాన్
ధత్తే పదం త్వమవితా యది విఘ్నమూర్ధ్ని ॥ **10** ॥ 144

క్షుత్తృడ్త్రికాలగుణమారుతజైహ్వ్యశైశ్న్య -
నస్మానపారజలధీనతితీర్య కేచిత్ ।
క్రోధస్య యాంతి విఫలస్య వశం పదే గో -
ర్మజ్జంతి దుశ్చరతపశ్చ వృథోత్సృజంతి ॥ **11** ॥ 145

ఇతి ప్రగృణతాం తేషాం స్త్రియోఽత్యద్భుతదర్శనాః ।
దర్శయామాస శుశ్రూషాం స్వర్చితాః కుర్వతీర్విభుః ॥ **12** ॥ 146

తే దేవానుచరా దృష్ట్వా స్త్రియః శ్రీరివ రూపిణీః ।
గంధేన ముముహుస్తాసాం రూపౌదార్యహతశ్రియః ॥ **13** ॥ 147

తానాహ దేవదేవేశః ప్రణతాన్ ప్రహసన్నివ ।
ఆసామేకతమాం వృఙ్ధ్వం సవర్ణాం స్వర్గభూషణాం ॥ **14** ॥ 148

ఓమిత్యాదేశమాదాయ నత్వా తం సురవందినః ।
ఉర్వశీమప్సరఃశ్రేష్ఠాం పురస్కృత్య దివం యయుః ॥ **15** ॥ 149

ఇంద్రాయానమ్య సదసి శృణ్వతాం త్రిదివౌకసాం ।
ఊచుర్నారాయణబలం శక్రస్తత్రాస విస్మితః ॥ **16** ॥ 150

హంసస్వరూప్యవదదచ్యుత ఆత్మయోగం
దత్తః కుమార ఋషభో భగవాన్ పితా నః ।
విష్ణుః శివాయ జగతాం కలయావతీర్ణ -
స్తేనాహృతా మధుభిదా శ్రుతయో హయాస్యే ॥ **17** ॥ 151

గుప్తోఽప్యయే మనురిలౌషధయశ్చ మాత్స్యే
క్రౌడే హతో దితిజ ఉద్ధరతాంభసః క్ష్మాం ।
కౌర్మే ధృతోఽద్రిరమృతోన్మథనే స్వపృష్ఠే
గ్రాహాత్ ప్రపన్నమిభరాజమముంచదార్తం ॥ **18** ॥ 152

సంస్తున్వతోఽబ్ధిపతితాంఛ్రమణానృషీంశ్చ
శక్రం చ వృత్రవధతస్తమసి ప్రవిష్టం।
దేవస్త్రియోఽసురగృహే పిహితా అనాథా
జఘ్నేఽసురేంద్రమభయాయ సతాం నృసింహే ॥ **19** ॥ 153

దేవాసురే యుధి చ దైత్యపతీన్ సురార్థే
హత్వాంతరేషు భువనాన్యదధాత్ కలాభిః।
భూత్వాథ వామన ఇమామహరద్ బలేః క్ష్మాం
యాచ్ఞాచ్ఛలేన సమదాదదితేః సుతేభ్యః ॥ **20** ॥ 154

నిఃక్షత్రియామకృత గాం చ త్రిఃసప్తకృత్వో
రామస్తు హైహయకులాప్యయభార్గవాగ్నిః।
సోఽబ్ధిం బబంధ దశవక్త్రమహన్ సలంకం
సీతాపతిర్జయతి లోకమలఘ్నకీర్తిః ॥ **21** ॥ 155

భూమేర్భరావతరణాయ యదుష్వజన్మా
జాతః కరిష్యతి సురైరపి దుష్కరాణి।
వాదైర్విమోహయతి యజ్ఞకృతోఽతదర్హాన్
శూద్రాన్ కలౌ క్షితిభుజో న్యహనిష్యదంతే ॥ **22** ॥ 156

ఏవంవిధాని కర్మాణి జన్మాని చ జగత్పతేః।
భూరీణి భూరియశసో వర్ణితాని మహాభుజ ॥ **23** ॥ 157

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్థోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

భగవంతం హరిం ప్రాయో న భజంత్యాత్మవిత్తమాః ।
తేషామశాంతకామానాం కా నిష్ఠావిజితాత్మనాం ॥ **1** ॥ 158

చమస ఉవాచ

ముఖబాహూరుపాదేభ్యః పురుషస్యాశ్రమైః సహ ।
చత్వారో జజ్ఞిరే వర్ణా గుణైర్విప్రాదయః పృథక్ ॥ **2** ॥ 159

య ఏషాం పురుషం సాక్షాదాత్మప్రభవమీశ్వరం ।
న భజంత్యవజానంతి స్థానాద్ భ్రష్టాః పతంత్యధః ॥ **3** ॥ 160

దూరే హరికథాః కేచిద్ దూరే చాచ్యుతకీర్తనాః ।
స్త్రియః శూద్రాదయశ్చైవ తేఽనుకంప్యా భవాదృశాం ॥ **4** ॥ 161

విప్రో రాజన్యవైశ్యౌ చ హరేః ప్రాప్తాః పదాంతికం ।
శ్రౌతేన జన్మనాథాపి ముహ్యంత్యామ్నాయవాదినః ॥ **5** ॥ 162

కర్మణ్యకోవిదాః స్తబ్ధా మూర్ఖాః పండితమానినః ।
వదంతి చాటుకాన్ మూఢా యయా మాధ్వ్యా గిరోత్సుకాః ॥ **6** ॥ 163

రజసా ఘోరసంకల్పాః కాముకా అహిమన్యవః ।
దాంభికా మానినః పాపా విహసంత్యచ్యుతప్రియాన్ ॥ **7** ॥ 164

వదంతి తేఽన్యోన్యముపాసితస్త్రియో
గృహేషు మైథున్యపరేషు చాశిషః।
యజంత్యసృష్టాన్నవిధానదక్షిణం
వృత్త్యై పరం ఘ్నంతి పశూనతద్విదః ॥ **8** ॥ 165

శ్రియా విభూత్యాభిజనేన విద్యయా
త్యాగేన రూపేణ బలేన కర్మణా।
జాతస్మయేనాంధధియః సహేశ్వరాన్
సతోఽవమన్యంతి హరిప్రియాన్ ఖలాః ॥ **9** ॥ 166

సర్వేషు శశ్వత్తనుభృత్స్వవస్థితం
యథా ఖమాత్మానమభీష్టమీశ్వరం।
వేదోపగీతం చ న శృణ్వతేఽబుధా
మనోరథానాం ప్రవదంతి వార్తయా ॥ **10** ॥ 167

లోకే వ్యవాయామిషమద్యసేవా
నిత్యాస్తు జంతోర్న హి తత్ర చోదనా।
వ్యవస్థితిస్తేషు వివాహయజ్ఞ-
సురాగ్రహైరాసు నివృత్తిరిష్టా ॥ **11** ॥ 168

ధనం చ ధర్మైకఫలం యతో వై
జ్ఞానం సవిజ్ఞానమనుప్రశాంతి।
గృహేషు యుంజంతి కలేవరస్య
మృత్యుం న పశ్యంతి దురంతవీర్యం ॥ **12** ॥ 169

యద్ ఘ్రాణభక్షో విహితః సురాయా-
స్తథా పశోరాలభనం న హింసా।
ఏవం వ్యవాయః ప్రజయా న రత్యా
ఇమం విశుద్ధం న విదుః స్వధర్మం ॥ **13** ॥ 170

యే త్వనేవంవిదోఽసంతః స్తబ్ధాః సదభిమానినః।
పశూన్ద్రుహ్యంతి విస్రబ్ధాః ప్రేత్య ఖాదంతి తే చ తాన్ ॥ **14** ॥ 171

ద్విషంతః పరకాయేషు స్వాత్మానం హరిమీశ్వరం।
మృతకే సానుబంధేఽస్మిన్ బద్ధస్నేహాః పతంత్యధః ॥ **15** ॥ 172

యే కైవల్యమసంప్రాప్తా యే చాతీతాశ్చ మూఢతాం।
త్రైవర్గికా హ్యక్షణికా ఆత్మానం ఘాతయంతి తే ॥ **16** ॥ 173

ఏత ఆత్మహనోఽశాంతా అజ్ఞానే జ్ఞానమానినః।
సీదంత్యకృతకృత్యా వై కాలధ్వస్తమనోరథాః ॥ **17** ॥ 174

హిత్వాత్యాయాసరచితా గృహాపత్యసుహృచ్ఛ్రియః।
తమో విశంత్యనిచ్ఛంతో వాసుదేవపరాఙ్ముఖాః ॥ **18** ॥ 175

రాజోవాచ
కస్మిన్ కాలే స భగవాన్ కిం వర్ణః కీదృశో నృభిః।
నామ్నా వా కేన విధినా పూజ్యతే తదిహోచ్యతాం ॥ **19** ॥ 176

కరభాజన ఉవాచ
కృతం త్రేతా ద్వాపరం చ కలిరిత్యేషు కేశవః।
నానావర్ణాభిధాకారో నానైవ విధినేజ్యతే ॥ **20** ॥ 177

కృతే శుక్లశ్చతుర్బాహుర్జటిలో వల్కలాంబరః।
కృష్ణాజినోపవీతాక్షాన్ బిభ్రద్ దండకమండలూ ॥ **21** ॥ 178

మనుష్యాస్తు తదా శాంతా నిర్వైరాః సుహృదః సమాః।
యజంతి తపసా దేవం శమేన చ దమేన చ ॥ **22** ॥ 179

హంసః సుపర్ణో వైకుంఠో ధర్మో యోగేశ్వరోఽమలః।
ఈశ్వరః పురుషోఽవ్యక్తః పరమాత్మేతి గీయతే ॥ **23** ॥ 180

త్రేతాయాం రక్తవర్ణోఽసౌ చతుర్బాహుస్త్రిమేఖలః ।
హిరణ్యకేశస్త్రయ్యాత్మా స్రుక్స్రువాద్యుపలక్షణః ॥ **24** ॥ 181

తం తదా మనుజా దేవం సర్వదేవమయం హరిం ।
యజంతి విద్యయా త్రయ్యా ధర్మిష్ఠా బ్రహ్మవాదినః ॥ **25** ॥ 182

విష్ణుర్యజ్ఞః పృశ్నిగర్భః సర్వదేవ ఉరుక్రమః ।
వృషాకపిర్జయంతశ్చ ఉరుగాయ ఇతీర్యతే ॥ **26** ॥ 183

ద్వాపరే భగవాంశ్యామః పీతవాసా నిజాయుధః ।
శ్రీవత్సాదిభిరంకైశ్చ లక్షణైరుపలక్షితః ॥ **27** ॥ 184

తం తదా పురుషం మర్త్యా మహారాజోపలక్షణం ।
యజంతి వేదతంత్రాభ్యాం పరం జిజ్ఞాసవో నృప ॥ **28** ॥ 185

నమస్తే వాసుదేవాయ నమః సంకర్షణాయ చ ।
ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ తుభ్యం భగవతే నమః ॥ **29** ॥ 186

నారాయణాయ ఋషయే పురుషాయ మహాత్మనే ।
విశ్వేశ్వరాయ విశ్వాయ సర్వభూతాత్మనే నమః ॥ **30** ॥ 187

ఇతి ద్వాపర ఉర్వీశ స్తువంతి జగదీశ్వరం ।
నానాతంత్రవిధానేన కలావపి యథా శృణు ॥ **31** ॥ 188

కృష్ణవర్ణం త్విషాకృష్ణం సాంగోపాంగాస్త్రపార్షదం ।
యజ్ఞైఃసంకీర్తనప్రాయైర్యజంతి హి సుమేధసః ॥ **32** ॥ 189

ధ్యేయం సదా పరిభవఘ్నమభీష్టదోహం
తీర్థాస్పదం శివవిరించినుతం శరణ్యం ।
భృత్యార్తిహం ప్రణతపాల భవాబ్ధిపోతం
వందే మహాపురుష తే చరణారవిందం ॥ **33** ॥ 190

త్యక్త్వా సుదుస్త్యజసురేప్సితరాజ్యలక్ష్మీం
ధర్మిష్ఠ ఆర్యవచసా యదగాదరణ్యం।
మాయామృగం దయితయేప్సితమన్వధావద్
వందే మహాపురుష తే చరణారవిందం ॥ **34** ॥ 191

ఏవం యుగానురూపాభ్యాం భగవాన్ యుగవర్తిభిః।
మనుజైరిజ్యతే రాజన్ శ్రేయసామీశ్వరో హరిః ॥ **35** ॥ 192

కలిం సభాజయంత్యార్యా గుణజ్ఞాః సారభాగినః।
యత్ర సంకీర్తనేనైవ సర్వః స్వార్థోఽభిలభ్యతే ॥ **36** ॥ 193

న హ్యతః పరమో లాభో దేహినాం భ్రామ్యతామిహ।
యతో విందేత పరమాం శాంతిం నశ్యతి సంసృతిః ॥ **37** ॥ 194

కృతాదిషు ప్రజా రాజన్ కలావిచ్ఛంతి సంభవం।
కలౌ ఖలు భవిష్యంతి నారాయణపరాయణాః ॥ **38** ॥ 195

క్వచిత్ క్వచిన్మహారాజ ద్రవిడేషు చ భూరిశః।
తామ్రపర్ణీ నదీ యత్ర కృతమాలా పయస్వినీ ॥ **39** ॥ 196

కావేరీ చ మహాపుణ్యా ప్రతీచీ చ మహానదీ।
యే పిబంతి జలం తాసాం మనుజా మనుజేశ్వర।
ప్రాయో భక్తా భగవతి వాసుదేవేఽమలాశయాః ॥ **40** ॥ 197

దేవర్షిభూతాప్తనృణాం పిత్రూణాం
న కింకరో నాయమృణీ చ రాజన్।
సర్వాత్మనా యః శరణం శరణ్యం
గతో ముకుందం పరిహృత్య కర్తం ॥ **41** ॥ 198

స్వపాదమూలం భజతః ప్రియస్య
త్యక్తాన్యభావస్య హరిః పరేశః।

వికర్మ యచ్చోత్పతితం కథంచిద్
ధునోతి సర్వం హృది సన్నివిష్టః ॥ **42** ॥ 199

నారద ఉవాచ
ధర్మాన్ భాగవతానిత్థం శ్రుత్వాథ మిథిలేశ్వరః।
జాయంతేయాన్ మునీన్ ప్రీతః సోపాధ్యాయో హ్యపూజయత్ ॥ **43** ॥ 200

తతోఽంతర్దధిరే సిద్ధాః సర్వలోకస్య పశ్యతః।
రాజా ధర్మానుపాతిష్ఠన్నవాప పరమాం గతిం ॥ **44** ॥ 201

త్వమప్యేతాన్ మహాభాగ ధర్మాన్ భాగవతాంశ్చరాన్।
ఆస్థితః శ్రద్ధయా యుక్తో నిఃసంగో యాస్యసే పరం ॥ **45** ॥ 202

యువయోః ఖలు దంపత్యోర్యశసా పూరితం జగత్।
పుత్రతామగమద్ యద్ వాం భగవానీశ్వరో హరిః ॥ **46** ॥ 203

దర్శనాలింగనాలాపైః శయనాసనభోజనైః।
ఆత్మా వాం పావితః కృష్ణే పుత్రస్నేహం ప్రకుర్వతోః ॥ **47** ॥ 204

వైరేణ యం నృపతయః శిశుపాలపౌండ్ర -
శాల్వాదయో గతివిలాసవిలోకనాద్యైః।
ధ్యాయంత ఆకృతధియః శయనాసనాదౌ
తత్సామ్యమాపురనురక్తధియాం పునః కిం ॥ **48** ॥ 205

మాపత్యబుద్ధిమకృథాః కృష్ణే సర్వాత్మనీశ్వరే।
మాయామనుష్యభావేన గూఢైశ్వర్యే పరేఽవ్యయే ॥ **49** ॥ 206

భూభారాసురరాజన్యహంతవే గుప్తయే సతాం।
అవతీర్ణస్య నిర్వృత్యై యశో లోకే వితన్యతే ॥ **50** ॥ 207

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏతచ్ఛ్రుత్వా మహాభాగో వసుదేవోఽతివిస్మితః।
దేవకీ చ మహాభాగా జహతుర్మోహమాత్మనః ॥ **51** ॥ 208

ఇతిహాసమిమం పుణ్యం ధారయేద్ యః సమాహితః।
స విధూయేహ శమలం బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే ॥ **52** ॥ 209

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే పంచమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ

అథ బ్రహ్మోఽత్మజైర్దేవైః ప్రజేశైరావృతోఽభ్యగాత్ ।
భవశ్చ భూతభవ్యేశో యయౌ భూతగణైర్వృతః ॥ **1** ॥ 210

ఇంద్రో మరుద్భిర్భగవానాదిత్యా వసవోఽశ్వినౌ ।
ఋభవోఽంగిరసో రుద్రా విశ్వే సాధ్యాశ్చ దేవతాః ॥ **2** ॥ 211

గంధర్వాప్సరసో నాగాః సిద్ధచారణగుహ్యకాః ।
ఋషయః పితరశ్చైవ సవిద్యాధరకిన్నరాః ॥ **3** ॥ 212

ద్వారకాముపసంజగ్ముః సర్వే కృష్ణదిదృక్షవః ।
వపుషా యేన భగవాన్ నరలోకమనోరమః ।
యశో వితేనే లోకేషు సర్వలోకమలాపహం ॥ **4** ॥ 213

తస్యాం విభ్రాజమానాయాం సమృద్ధాయాం మహర్ద్ధిభిః ।
వ్యచక్షతావితృప్తాక్షాః కృష్ణమద్భుతదర్శనం ॥ **5** ॥ 214

స్వర్గోద్యానోపగైర్మాల్యైశ్ఛాదయంతో యదూత్తమం ।
గీర్భిశ్చిత్రపదార్థాభిస్తుష్టువుర్జగదీశ్వరం ॥ **6** ॥ 215

దేవా ఊచుః

నతాః స్మ తే నాథ పదారవిందం
బుద్ధీంద్రియప్రాణమనోవచోభిః।
యచ్చింత్యతేఽంతర్హృది భావయుక్తై-
ర్ముముక్షుభిః కర్మమయోరుపాశాత్ ॥ **7** ॥ 216

త్వం మాయయా త్రిగుణయాఽఽత్మని దుర్విభావ్యం
వ్యక్తం సృజస్యవసి లుంపసి తద్గుణస్థః।
నైతైర్భవానజిత కర్మభిరజ్యతే వై
యత్ స్వే సుఖేఽవ్యవహితేఽభిరతోఽనవద్యః ॥ **8** ॥ 217

శుద్ధిర్నృణాం న తు తథేడ్య దురాశయానాం
విద్యాశ్రుతాధ్యయనదానతపఃక్రియాభిః।
సత్త్వాత్మనామృషభ తే యశసి ప్రవృద్ధ-
సచ్ఛ్రద్ధయా శ్రవణసంభృతయా యథా స్యాత్ ॥ **9** ॥ 218

స్యాన్నస్తవాంఘ్రిరశుభాశయధూమకేతుః
క్షేమాయ యో మునిభిరార్ద్రహృదోహ్యమానః।
యః సాత్వతైః సమవిభూతయ ఆత్మవద్భి-
ర్వ్యూహేఽర్చితః సవనశః స్వరతిక్రమాయ ॥ **10** ॥ 219

యశ్చింత్యతే ప్రయతపాణిభిరధ్వరాగ్నౌ
త్రయ్యా నిరుక్తవిధినేశ హవిర్గృహీత్వా।
అధ్యాత్మయోగ ఉత యోగిభిరాత్మమాయాం
జిజ్ఞాసుభిః పరమభాగవతైః పరీష్టః ॥ **11** ॥ 220

పర్యుష్టయా తవ విభో వనమాలయేయం
సంస్పర్ధినీ భగవతీ ప్రతిపత్నివచ్ఛ్రీః।

యః సుప్రణీతమముయార్హణమాదదన్నో
భూయాత్ సదాంఘ్రిరశుభాశయధూమకేతుః ॥ **12** ॥ 221

కేతుస్త్రివిక్రమయుతస్త్రిపతత్పతాకో
యస్తే భయాభయకరోఽసురదేవచమ్వోః ।
స్వర్గాయ సాధుషు ఖలేష్వితరాయ భూమన్
పాదః పునాతు భగవన్ భజతామఘం నః ॥ **13** ॥ 222

నస్యోతగావ ఇవ యస్య వశే భవంతి
బ్రహ్మాదయస్తనుభృతో మిథురర్ద్యమానాః ।
కాలస్య తే ప్రకృతిపూరుషయోః పరస్య
శం నస్తనోతు చరణః పురుషోత్తమస్య ॥ **14** ॥ 223

అస్యాసి హేతురుదయస్థితిసంయమానా -
మవ్యక్తజీవమహతామపి కాలమాహుః ।
సోఽయం త్రిణాభిరఖిలాపచయే ప్రవృత్తః
కాలో గభీరరయ ఉత్తమపూరుషస్త్వం ॥ **15** ॥ 224

త్వత్తః పుమాన్ సమధిగమ్య యయా స్వవీర్యం
ధత్తే మహాంతమివ గర్భమమోఘవీర్యః ।
సోఽయం తయానుగత ఆత్మన ఆండకోశం
హైమం ససర్జ బహిరావరణైరుపేతం ॥ **16** ॥ 225

తత్తస్థుషశ్చ జగతశ్చ భవానధీశో
యన్మాయయోత్థగుణవిక్రియయోపనీతాన్ ।
అర్థాంజుషన్నపి హృషీకపతే న లిప్తో
యేఽన్యే స్వతః పరిహృతాదపి బిభ్యతి స్మ ॥ **17** ॥ 226

స్మాయావలోకలవదర్శితభావహారి -
భ్రూమండలప్రహితసౌరతమంత్రశౌండైః ।

పత్న్యస్తు షోడశసహస్రమనంగబాణై -
ర్యస్యేంద్రియం విమథితుం కరణైర్న విభ్వ్యాః ॥ **18** ॥ 227

విభ్వ్యస్తవామృతకథోదవహాస్త్రిలోక్యాః
పాదావనేజసరితః శమలాని హంతుం ।
ఆనుశ్రవం శ్రుతిభిరంఘ్రిజమంగసంగై -
స్తీర్థద్వయం శుచిషదస్త ఉపస్పృశంతి ॥ **19** ॥ 228

బాదరాయణిరువాచ
ఇత్యభిష్టూయ విబుధైః సేశః శతధృతిర్హరిం ।
అభ్యభాషత గోవిందం ప్రణమ్యాంబరమాశ్రితః ॥ **20** ॥ 229

బ్రహ్మోవాచ
భూమేర్భారావతారాయ పురా విజ్ఞాపితః ప్రభో ।
త్వమస్మాభిరశేషాత్మంస్తత్తథైవోపపాదితం ॥ **21** ॥ 230

ధర్మశ్చ స్థాపితః సత్సు సత్యసంధేషు వై త్వయా ।
కీర్తిశ్చ దిక్షు విక్షిప్తా సర్వలోకమలాపహా ॥ **22** ॥ 231

అవతీర్య యదోర్వంశే బిభ్రద్ రూపమనుత్తమం ।
కర్మాణ్యుద్దామవృత్తాని హితాయ జగతోఽకృథాః ॥ **23** ॥ 232

యాని తే చరితానీశ మనుష్యాః సాధవః కలౌ ।
శృణ్వంతః కీర్తయంతశ్చ తరిష్యంత్యంజసా తమః ॥ **24** ॥ 233

యదువంశేఽవతీర్ణస్య భవతః పురుషోత్తమ ।
శరచ్ఛతం వ్యతీయాయ పంచవింశాధికం ప్రభో ॥ **25** ॥ 234

నాధునా తేఽఖిలాధార దేవకార్యావశేషితం ।
కులం చ విప్రశాపేన నష్టప్రాయమభూదిదం ॥ **26** ॥ 235

తతః స్వధామ పరమం విశస్వ యది మన్యసే ।
సలోకాన్ లోకపాలాన్ నః పాహి వైకుంఠకింకరాన్ ॥ **27** ॥ 236

శ్రీభగవానువాచ
అవధారితమేతన్మే యదాత్థ విబుధేశ్వర ।
కృతం వః కార్యమఖిలం భూమేర్భారోఽవతారితః ॥ **28** ॥ 237

తదిదం యాదవకులం వీర్యశౌర్యశ్రియోద్ధతం ।
లోకం జిఘృక్షద్ రుద్ధం మే వేలయేవ మహార్ణవః ॥ **29** ॥ 238

యద్యసంహృత్య దృప్తానాం యదూనాం విపులం కులం ।
గంతాస్మ్యనేన లోకోఽయముద్వేలేన వినంక్ష్యతి ॥ **30** ॥ 239

ఇదానీం నాశ ఆరబ్ధః కులస్య ద్విజశాపతః ।
యాస్యామి భవనం బ్రహ్మన్నేతదంతే తవానఘ ॥ **31** ॥ 240

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుక్తో లోకనాథేన స్వయంభూః ప్రణిపత్య తం ।
సహ దేవగణైర్దేవః స్వధామ సమపద్యత ॥ **32** ॥ 241

అథ తస్యాం మహోత్పాతాన్ ద్వారవత్యాం సముత్థితాన్ ।
విలోక్య భగవానాహ యదువృద్ధాన్ సమాగతాన్ ॥ **33** ॥ 242

శ్రీభగవానువాచ
ఏతే వై సుమహోత్పాతా వ్యుత్తిష్ఠంతీహ సర్వతః ।
శాపశ్చ నః కులస్యాసీద్ బ్రాహ్మణేభ్యో దురత్యయః ॥ **34** ॥ 243

న వస్తవ్యమిహాస్మాభిర్జిజీవిషుభిరార్యకాః ।
ప్రభాసం సుమహత్పుణ్యం యాస్యామోఽద్యైవ మా చిరం ॥ **35** ॥ 244

యత్ర స్నాత్వా దక్షశాపాద్ గృహీతో యక్ష్మణోడురాట్।
విముక్తః కిల్బిషాత్ సద్యో భేజే భూయః కలోదయం ॥ **36** ॥ 245

వయం చ తస్మిన్నాప్లుత్య తర్పయిత్వా పితౄన్ సురాన్।
భోజయిత్వోశిజో విప్రాన్ నానాగుణవతాంధసా ॥ **37** ॥ 246

తేషు దానాని పాత్రేషు శ్రద్ధయోప్త్వా మహాంతి వై।
వృజినాని తరిష్యామో దానైర్నౌభిరివార్ణవం ॥ **38** ॥ 247

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం భగవతాఽఽదిష్టా యాదవాః కులనందన।
గంతుం కృతధియస్తీర్థం స్యందనాన్ సమయూయుజన్ ॥ **39** ॥ 248

తన్నిరీక్ష్యోద్ధవో రాజన్ శ్రుత్వా భగవతోదితం।
దృష్ట్వారిష్టాని ఘోరాణి నిత్యం కృష్ణమనువ్రతః ॥ **40** ॥ 249

వివిక్త ఉపసంగమ్య జగతామీశ్వరేశ్వరం।
ప్రణమ్య శిరసా పాదౌ ప్రాంజలిస్తమభాషత ॥ **41** ॥ 250

ఉద్ధవ ఉవాచ
దేవదేవేశ యోగేశ పుణ్యశ్రవణకీర్తన।
సంహృత్యైతత్ కులం నూనం లోకం సంత్యక్ష్యతే భవాన్।
విప్రశాపం సమర్థోఽపి ప్రత్యహన్న యదీశ్వరః ॥ **42** ॥ 251

నాహం తవాంఘ్రికమలం క్షణార్ధమపి కేశవ।
త్యక్తుం సముత్సహే నాథ స్వధామ నయ మామపి ॥ **43** ॥ 252

తవ విక్రీడితం కృష్ణ నృణాం పరమమంగలం।
కర్ణపీయూషమాస్వాద్య త్యజత్యన్యస్పృహాం జనః ॥ **44** ॥ 253

శయ్యాసనాటనస్థానస్నానక్రీడాశనాదిషు ।
కథం త్వాం ప్రియమాత్మానం వయం భక్తాస్త్యజేమహి ॥ **45** ॥ 254

త్వయోపభుక్తస్రగ్గంధవాసోఽలంకారచర్చితాః ।
ఉచ్ఛిష్టభోజినో దాసాస్తవ మాయాం జయేమహి ॥ **46** ॥ 255

వాతరశనా య ఋషయః శ్రమణా ఊర్ధ్వమంథినః ।
బ్రహ్మాఖ్యం ధామ తే యాంతి శాంతాః సన్న్యాసినోఽమలాః ॥ **47** ॥ 256

వయం త్విహ మహాయోగిన్ భ్రమంతః కర్మవర్త్మసు ।
త్వద్వార్తయా తరిష్యామస్తావకైర్దుస్తరం తమః ॥ **48** ॥ 257

స్మరంతః కీర్తయంతస్తే కృతాని గదితాని చ ।
గత్యుత్స్మితేక్షణక్ష్వేలి యన్నృలోకవిడంబనం ॥ **49** ॥ 258

శ్రీశుక ఉవాచ
ఏవం విజ్ఞాపితో రాజన్ భగవాన్ దేవకీసుతః ।
ఏకాంతినం ప్రియం భృత్యముద్ధవం సమభాషత ॥ **50** ॥ 259

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

యదాత్థ మాం మహాభాగ తచ్చికీర్షితమేవ మే ।
బ్రహ్మా భవో లోకపాలాః స్వర్వాసం మేఽభికాంక్షిణః ॥ **1** ॥ 260

మయా నిష్పాదితం హ్యత్ర దేవకార్యమశేషతః ।
యదర్థమవతీర్ణోఽహమంశేన బ్రహ్మణార్థితః ॥ **2** ॥ 261

కులం వై శాపనిర్దగ్ధం నంక్ష్యత్యన్యోన్యవిగ్రహాత్ ।
సముద్రః సప్తమేఽహ్నోతాం పురీం చ ప్లావయిష్యతి ॥ **3** ॥ 262

యర్హ్యేవాయం మయా త్యక్తో లోకోఽయం నష్టమంగలః ।
భవిష్యత్యచిరాత్ సాధో కలినాపి నిరాకృతః ॥ **4** ॥ 263

న వస్తవ్యం త్వయైవేహ మయా త్యక్తే మహీతలే ।
జనోఽధర్మరుచిర్భద్ర భవిష్యతి కలౌ యుగే ॥ **5** ॥ 264

త్వం తు సర్వం పరిత్యజ్య స్నేహం స్వజనబంధుషు ।
మయ్యావేశ్య మనః సమ్యక్ సమదృగ్ విచరస్వ గాం ॥ **6** ॥ 265

యదిదం మనసా వాచా చక్షుర్భ్యాం శ్రవణాదిభిః ।
నశ్వరం గృహ్యమాణం చ విద్ధి మాయామనోమయం ॥ **7** ॥ 266

పుంసోఽయుక్తస్య నానార్థో భ్రమః స గుణదోషభాక్ ।
కర్మాకర్మవికర్మేతి గుణదోషధియో భిదా ॥ **8** ॥ 267

తస్మాద్ యుక్తేంద్రియగ్రామో యుక్తచిత్త ఇదం జగత్ ।
ఆత్మనీక్షస్వ వితతమాత్మానం మయ్యధీశ్వరే ॥ **9** ॥ 268

జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుక్త ఆత్మభూతః శరీరిణాం ।
ఆత్మానుభవతుష్టాత్మా నాంతరాయైర్విహన్యసే ॥ **10** ॥ 269

దోషబుద్ధ్యోభయాతీతో నిషేధాన్న నివర్తతే ।
గుణబుద్ధ్యా చ విహితం న కరోతి యథార్భకః ॥ **11** ॥ 270

సర్వభూతసుహృచ్ఛాంతో జ్ఞానవిజ్ఞాననిశ్చయః ।
పశ్యన్ మదాత్మకం విశ్వం న విపద్యేత వై పునః ॥ **12** ॥ 271

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యాదిష్టో భగవతా మహాభాగవతో నృప ।
ఉద్ధవః ప్రణిపత్యాహ తత్త్వజిజ్ఞాసురచ్యుతం ॥ **13** ॥ 272

ఉద్ధవ ఉవాచ
యోగేశ యోగవిన్యాస యోగాత్మన్ యోగసంభవ ।
నిఃశ్రేయసాయ మే ప్రోక్తస్త్యాగః సన్న్యాసలక్షణః ॥ **14** ॥ 273

త్యాగోఽయం దుష్కరో భూమన్ కామానాం విషయాత్మభిః ।
సుతరాం త్వయి సర్వాత్మన్నభక్తైరితి మే మతిః ॥ **15** ॥ 274

సోఽహం మమాహమితి మూఢమతిర్విగాఢ -
స్త్వన్మాయయా విరచితాత్మని సానుబంధే ।
తత్త్వంజసా నిగదితం భవతా యథాహం
సంసాధయామి భగవన్ననుశాధి భృత్యం ॥ **16** ॥ 275

సత్యస్య తే స్వదృశ ఆత్మన ఆత్మనోఽన్యం
వక్తారమీశ విబుధేష్వపి నానుచక్షే।
సర్వే విమోహితధియస్తవ మాయయేమే
బ్రహ్మాదయస్తనుభృతో బహిరర్థభావాః ॥ **17** ॥ 276

తస్మాద్ భవంతమనవద్యమనంతపారం
సర్వజ్ఞమీశ్వరమకుంఠవికుంఠధిష్ణ్యం।
నిర్విణ్ణధీరహము హ వృజినాభితప్తో
నారాయణం నరసఖం శరణం ప్రపద్యే ॥ **18** ॥ 277

శ్రీభగవానువాచ
ప్రాయేణ మనుజా లోకే లోకతత్త్వవిచక్షణాః।
సముద్ధరంతి హ్యాత్మానమాత్మనైవాశుభాశయాత్ ॥ **19** ॥ 278

ఆత్మనో గురురాత్మైవ పురుషస్య విశేషతః।
యత్ ప్రత్యక్షానుమానాభ్యాం శ్రేయోఽసావనువిందతే ॥ **20** ॥ 279

పురుషత్వే చ మాం ధీరాః సాంఖ్యయోగవిశారదాః।
ఆవిస్తరాం ప్రపశ్యంతి సర్వశక్త్యుపబృంహితం ॥ **21** ॥ 280

ఏకద్విత్రిచతుష్పాదో బహుపాదస్తథాపదః।
బహ్వ్యః సంతి పురః సృష్టాస్తాసాం మే పౌరుషీ ప్రియా ॥ **22** ॥ 281

అత్ర మాం మార్గయంత్యద్ధా యుక్తా హేతుభిరీశ్వరం।
గృహ్యమాణైర్గుణైర్లింగైరగ్రాహ్యమనుమానతః ॥ **23** ॥ 282

అత్రాప్యుదాహరంతీమమితిహాసం పురాతనం।
అవధూతస్య సంవాదం యదోరమితతేజసః ॥ **24** ॥ 283

అవధూతం ద్విజం కంచిచ్చరంతమకుతోభయం।
కవిం నిరీక్ష్య తరుణం యదుః పప్రచ్ఛ ధర్మవిత్ ॥ **25** ॥ 284

యదురువాచ
కుతో బుద్ధిరియం బ్రహ్మన్నకర్తుః సువిశారదా ।
యామాసాద్య భవా~మ్లోకం విద్వాంశ్చరతి బాలవత్ ॥ **26** ॥ 285

ప్రాయో ధర్మార్థకామేషు వివిత్సాయాం చ మానవాః ।
హేతునైవ సమీహంతే ఆయుషో యశసః శ్రియః ॥ **27** ॥ 286

త్వం తు కల్పః కవిర్దక్షః సుభగోఽమృతభాషణః ।
న కర్తా నేహసే కించిజ్జడోన్మత్తపిశాచవత్ ॥ **28** ॥ 287

జనేషు దహ్యమానేషు కామలోభదవాగ్నినా ।
న తప్యసేఽగ్నినా ముక్తో గంగాంభఃస్థ ఇవ ద్విపః ॥ **29** ॥ 288

త్వం హి నః పృచ్ఛతాం బ్రహ్మన్నాత్మన్యానందకారణం ।
బ్రూహి స్పర్శవిహీనస్య భవతః కేవలాత్మనః ॥ **30** ॥ 289

శ్రీభగవానువాచ
యదునైవం మహాభాగో బ్రహ్మణ్యేన సుమేధసా ।
పృష్టః సభాజితః ప్రాహ ప్రశ్రయావనతం ద్విజః ॥ **31** ॥ 290

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
సంతి మే గురవో రాజన్ బహవో బుద్ధ్యుపాశ్రితాః ।
యతో బుద్ధిముపాదాయ ముక్తోఽటామీహ తాంశ్ఋణు ॥ **32** ॥ 291

పృథివీ వాయురాకాశమాపోఽగ్నిశ్చంద్రమా రవిః ।
కపోతోఽజగరః సింధుః పతంగో మధుకృద్ గజః ॥ **33** ॥ 292

మధుహా హరిణో మీనః పింగలా కురరోఽర్భకః ।
కుమారీ శరకృత్ సర్ప ఊర్ణనాభిః సుపేశకృత్ ॥ **34** ॥ 293

ఏతే మే గురవో రాజంశ్చతుర్వింశతిరాశ్రితాః।
శిక్షా వృత్తిభిరేతేషామన్వశిక్షమిహాత్మనః ॥ **35** ॥ 294

యతో యదనుశిక్షామి యథా వా నాహుషాత్మజ।
తత్తథా పురుషవ్యాఘ్ర నిబోధ కథయామి తే ॥ **36** ॥ 295

భూతైరాక్రమ్యమాణోఽపి ధీరో దైవవశానుగైః।
తద్ విద్వాన్న చలేన్మార్గాదన్వశిక్షం క్షితేర్వ్రతం ॥ **37** ॥ 296

శశ్వత్పరార్థసర్వేహః పరార్థైకాంతసంభవః।
సాధుః శిక్షేత భూభృత్తో నగశిష్యః పరాత్మతాం ॥ **38** ॥ 297

ప్రాణవృత్త్యైవ సంతుష్యేన్మునిర్నైవేంద్రియప్రియైః।
జ్ఞానం యథా న నశ్యేత నావకీర్యేత వాఙ్మనః ॥ **39** ॥ 298

విషయేష్వావిశన్ యోగీ నానాధర్మేషు సర్వతః।
గుణదోషవ్యపేతాత్మా న విషజ్జేత వాయువత్ ॥ **40** ॥ 299

పార్థివేష్విహ దేహేషు ప్రవిష్టస్తద్గుణాశ్రయః।
గుణైర్న యుజ్యతే యోగీ గంధైర్వాయురివాత్మదృక్ ॥ **41** ॥ 300

అంతర్హితశ్చ స్థిరజంగమేషు
బ్రహ్మాత్మభావేన సమన్వయేన।
వ్యాప్త్యావ్యవచ్ఛేదమసంగమాత్మనో
మునిర్నభస్త్వం వితతస్య భావయేత్ ॥ **42** ॥ 301

తేజోఽబన్నమయైర్భావైర్మేఘాద్యైర్వాయునేరితైః।
న స్పృశ్యతే నభస్తద్వత్ కాలసృష్టైర్గుణైః పుమాన్ ॥ **43** ॥ 302

స్వచ్ఛః ప్రకృతితః స్నిగ్ధో మాధుర్యస్తీర్థభూర్నృణాం।
మునిః పునాత్యపాం మిత్రమీక్షోపస్పర్శకీర్తనైః ॥ **44** ॥ 303

తేజస్వీ తపసా దీప్తో దుర్ధర్షోదరభాజనః।
సర్వభక్షోఽపి యుక్తాత్మా నాదత్తే మలమగ్నివత్ ॥ **45** ॥ 304

క్వచిచ్ఛన్నః క్వచిత్ స్పష్ట ఉపాస్యః శ్రేయ ఇచ్ఛతాం।
భుంక్తే సర్వత్ర దాతౄణాం దహన్ ప్రాగుత్తరాశుభం ॥ **46** ॥ 305

స్వమాయయా సృష్టమిదం సదసల్లక్షణం విభుః।
ప్రవిష్ట ఈయతే తత్తత్స్వరూపోఽగ్నిరివైధసి ॥ **47** ॥ 306

విసర్గాద్యాః శ్మశానాంతా భావా దేహస్య నాత్మనః।
కలానామివ చంద్రస్య కాలేనావ్యక్తవర్త్మనా ॥ **48** ॥ 307

కాలేన హ్యోఘవేగేన భూతానాం ప్రభవాప్యయౌ।
నిత్యావపి న దృశ్యేతే ఆత్మనోఽగ్నేర్యథార్చిషాం ॥ **49** ॥ 308

గుణైర్గుణానుపాదత్తే యథాకాలం విముంచతి।
న తేషు యుజ్యతే యోగీ గోభిర్గా ఇవ గోపతిః ॥ **50** ॥ 309

బుధ్యతే స్వే న భేదేన వ్యక్తిస్థ ఇవ తద్గతః।
లక్ష్యతే స్థూలమతిభిరాత్మా చావస్థితోఽర్కవత్ ॥ **51** ॥ 310

నాతిస్నేహః ప్రసంగో వా కర్తవ్యః క్వాపి కేనచిత్।
కుర్వన్ విందేత సంతాపం కపోత ఇవ దీనధీః ॥ **52** ॥ 311

కపోతః కశ్చనారణ్యే కృతనీడో వనస్పతౌ।
కపోత్యా భార్యయా సార్ధమువాస కతిచిత్ సమాః ॥ **53** ॥ 312

కపోతౌ స్నేహగుణితహృదయౌ గృహధర్మిణౌ।
దృష్టిం దృష్ట్యాంగమంగేన బుద్ధిం బుద్ధ్యా బబంధతుః ॥ **54** ॥ 313

శయ్యాసనాటనస్థానవార్తాక్రీడాశనాదికం।
మిథునీభూయ విశ్రబ్ధౌ చేరతుర్వనరాజిషు ॥ **55** ॥ 314

యం యం వాంఛతి సా రాజంస్తర్పయంత్యనుకంపితా।
తం తం సమనయత్ కామం కృచ్ఛ్రేణాప్యజితేంద్రియః ॥ **56** ॥ 315

కపోతీ ప్రథమం గర్భం గృహ్ణతీ కాల ఆగతే।
అండాని సుషువే నీడే స్వపత్యుః సన్నిధౌ సతీ ॥ **57** ॥ 316

తేషు కాలే వ్యజాయంత రచితావయవా హరేః।
శక్తిభిర్దుర్విభావ్యాభిః కోమలాంగతనూరుహాః ॥ **58** ॥ 317

ప్రజాః పుపుషతుః ప్రీతౌ దంపతీ పుత్రవత్సలౌ।
శృణ్వంతౌ కూజితం తాసాం నిర్వృతౌ కలభాషితైః ॥ **59** ॥ 318

తాసాం పతత్త్రైః సుస్పర్శైః కూజితైర్ముగ్ధచేష్టితైః।
ప్రత్యుద్గమైరదీనానాం పితరౌ ముదమాపతుః ॥ **60** ॥ 319

స్నేహానుబద్ధహృదయావన్యోన్యం విష్ణుమాయయా।
విమోహితౌ దీనధియౌ శిశూన్ పుపుషతుః ప్రజాః ॥ **61** ॥ 320

ఏకదా జగ్మతుస్తాసామన్నార్థం తౌ కుటుంబినౌ।
పరితః కాననే తస్మిన్నర్థినౌ చేరతుశ్చిరం ॥ **62** ॥ 321

దృష్ట్వా తాన్ లుబ్ధకః కశ్చిద్ యదృచ్ఛాతో వనేచరః।
జగృహే జాలమాతత్య చరతః స్వాలయాంతికే ॥ **63** ॥ 322

కపోతశ్చ కపోతీ చ ప్రజాపోషే సదోత్సుకౌ।
గతౌ పోషణమాదాయ స్వనీడముపజగ్మతుః ॥ **64** ॥ 323

కపోతీ స్వాత్మజాన్ వీక్ష్య బాలకాంజాలసంవృతాన్।
తానభ్యధావత్ క్రోశంతీ క్రోశతో భృశదుఃఖితా ॥ **65** ॥ 324

సాసకృత్స్నేహగుణితా దీనచిత్తాజమాయయా।
స్వయం చాబధ్యత శిచా బద్ధాన్ పశ్యంత్యపస్మృతిః ॥ **66** ॥ 325

కపోతశ్చాత్మజాన్ బద్ధానాత్మనోఽప్యధికాన్ ప్రియాన్ ।
భార్యాం చాత్మసమాం దీనో విలలాపాతిదుఃఖితః ॥ **67** ॥ 326

అహో మే పశ్యతాపాయమల్పపుణ్యస్య దుర్మతేః ।
అతృప్తస్యాకృతార్థస్య గృహస్త్రైవర్గికో హతః ॥ **68** ॥ 327

అనురూపానుకూలా చ యస్య మే పతిదేవతా ।
శూన్యే గృహే మాం సంత్యజ్య పుత్రైః స్వర్యాతి సాధుభిః ॥ **69** ॥ 328

సోఽహం శూన్యే గృహే దీనో మృతదారో మృతప్రజాః ।
జిజీవిషే కిమర్థం వా విధురో దుఃఖజీవితః ॥ **70** ॥ 329

తాంస్తథైవావృతాంఛిగ్భిర్మృత్యుగ్రస్తాన్ విచేష్టతః ।
స్వయం చ కృపణః శిక్షు పశ్యన్నప్యబుధోఽపతత్ ॥ **71** ॥ 330

తం లబ్ధ్వా లుబ్ధకః క్రూరః కపోతం గృహమేధినం ।
కపోతకాన్ కపోతీం చ సిద్ధార్థః ప్రయయౌ గృహం ॥ **72** ॥ 331

ఏవం కుటుంబ్యశాంతాత్మా ద్వంద్వారామః పతత్త్రివత్ ।
పుష్ణన్ కుటుంబం కృపణః సానుబంధోఽవసీదతి ॥ **73** ॥ 332

యః ప్రాప్య మానుషం లోకం ముక్తిద్వారమపావృతం ।
గృహేషు ఖగవత్ సక్తస్తమారూఢచ్యుతం విదుః ॥ **74** ॥ 333

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే సప్తమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
సుఖమైంద్రియకం రాజన్ స్వర్గే నరక ఏవ చ।
దేహినాం యద్ యథా దుఃఖం తస్మాన్నేచ్ఛేత తద్ బుధః ॥ **1** ॥ 334

గ్రాసం సుమృష్టం విరసం మహాంతం స్తోకమేవ వా।
యదృచ్ఛయైవాపతితం గ్రసేదాజగరోఽక్రియః ॥ **2** ॥ 335

శయీతాహాని భూరీణి నిరాహారోఽనుపక్రమః।
యది నోపనమేద్ గ్రాసో మహాహిరివ దిష్టభుక్ ॥ **3** ॥ 336

ఓజఃసహోబలయుతం బిభ్రద్ దేహమకర్మకం।
శయానో వీతనిద్రశ్చ నేహేతేంద్రియవానపి ॥ **4** ॥ 337

మునిః ప్రసన్నగంభీరో దుర్విగాహ్యో దురత్యయః।
అనంతపారో హ్యక్షోభ్యః స్తిమితోద ఇవార్ణవః ॥ **5** ॥ 338

సమృద్ధకామో హీనో వా నారాయణపరో మునిః।
నోత్సర్పేత న శుష్యేత సరిద్భిరివ సాగరః ॥ **6** ॥ 339

దృష్ట్వా స్త్రియం దేవమాయాం తద్భావైరజితేంద్రియః।
ప్రలోభితః పతత్యంధే తమస్యగ్నౌ పతంగవత్ ॥ **7** ॥ 340

యోషిద్ధిరణ్యాభరణాంబరాది -
    ద్రవ్యేషు మాయారచితేషు మూఢః।
ప్రలోభితాత్మా హ్యుపభోగబుద్ధ్యా
    పతంగవన్నశ్యతి నష్టదృష్టిః ॥ **8** ॥ 341

స్తోకం స్తోకం గ్రసేద్ గ్రాసం దేహో వర్తేత యావతా।
గృహానహింసన్నాతిష్ఠేద్ వృత్తిం మాధుకరీం మునిః ॥ **9** ॥ 342

అణుభ్యశ్చ మహద్భ్యశ్చ శాస్త్రేభ్యః కుశలో నరః।
సర్వతః సారమాదద్యాత్ పుష్పేభ్య ఇవ షట్పదః ॥ **10** ॥ 343

సాయంతనం శ్వస్తనం వా న సంగృహ్ణీత భిక్షితం।
పాణిపాత్రోదరామత్రో మక్షికేవ న సంగ్రహీ ॥ **11** ॥ 344

సాయంతనం శ్వస్తనం వా న సంగృహ్ణీత భిక్షుకః।
మక్షికా ఇవ సంగృహ్ణన్ సహ తేన వినశ్యతి ॥ **12** ॥ 345

పదాపి యువతీం భిక్షుర్న స్పృశేద్ దారవీమపి।
స్పృశన్ కరీవ బధ్యేత కరిణ్యా అంగసంగతః ॥ **13** ॥ 346

నాధిగచ్ఛేత్ స్త్రియం ప్రాజ్ఞః కర్హిచిన్మృత్యుమాత్మనః।
బలాధికైః స హన్యేత గజైరన్యైర్గజో యథా ॥ **14** ॥ 347

న దేయం నోపభోగ్యం చ లుబ్ధైర్యద్ దుఃఖసంచితం।
భుంక్తే తదపి తచ్చాన్యో మధుహేవార్థవిన్మధు ॥ **15** ॥ 348

సుదుఃఖోపార్జితైర్విత్తైరాశాసానాం గృహాశిషః।
మధుహేవాగ్రతో భుంక్తే యతిర్వై గృహమేధినాం ॥ **16** ॥ 349

గ్రామ్యగీతం న శృణుయాద్ యతిర్వనచరః క్వచిత్।
శిక్షేత హరిణాద్ బద్ధాన్మృగయోర్గీతమోహితాత్ ॥ **17** ॥ 350

నృత్యవాదిత్రగీతాని జుషన్ గ్రామ్యాణి యోషితాం ।
ఆసాం క్రీడనకో వశ్య ఋష్యశృంగో మృగీసుతః ॥ **18** ॥ 351

జిహ్వాయాతిప్రమాథిన్యా జనో రసవిమోహితః ।
మృత్యుమృచ్ఛత్యసద్బుద్ధిర్మీనస్తు బడిశైర్యథా ॥ **19** ॥ 352

ఇంద్రియాణి జయంత్యాశు నిరాహారా మనీషిణః ।
వర్జయిత్వా తు రసనం తన్నిరన్నస్య వర్ధతే ॥ **20** ॥ 353

తావజ్జితేంద్రియో న స్యాద్ విజితాన్యేంద్రియః పుమాన్ ।
న జయేద్ రసనం యావజ్జితం సర్వం జితే రసే ॥ **21** ॥ 354

పింగలా నామ వేశ్యాఽఽసీద్ విదేహనగరే పురా ।
తస్యా మే శిక్షితం కించిన్నిబోధ నృపనందన ॥ **22** ॥ 355

సా స్వైరిణ్యేకదా కాంతం సంకేత ఉపనేష్యతీ ।
అభూత్ కాలే బహిర్ద్వారి బిభ్రతీ రూపముత్తమం ॥ **23** ॥ 356

మార్గ ఆగచ్ఛతో వీక్ష్య పురుషాన్ పురుషర్షభ ।
తాంశుల్కదాన్ విత్తవతః కాంతాన్ మేనేఽర్థకాముకా ॥ **24** ॥ 357

ఆగతేష్వపయాతేషు సా సంకేతోపజీవినీ ।
అప్యన్యో విత్తవాన్ కోఽపి మాముపైష్యతి భూరిదః ॥ **25** ॥ 358

ఏవం దురాశయా ధ్వస్తనిద్రా ద్వార్యవలంబతీ ।
నిర్గచ్ఛంతీ ప్రవిశతీ నిశీథం సమపద్యత ॥ **26** ॥ 359

తస్యా విత్తాశయా శుష్యద్వక్త్రాయా దీనచేతసః ।
నిర్వేదః పరమో జజ్ఞే చింతాహేతుః సుఖావహః ॥ **27** ॥ 360

తస్యా నిర్విణ్ణచిత్తాయా గీతం శృణు యథా మమ ।
నిర్వేద ఆశాపాశానాం పురుషస్య యథా హ్యసిః ॥ **28** ॥ 361

న హ్యంగాజాతనిర్వేదో దేహబంధం జిహాసతి ।
యథా విజ్ఞానరహితో మనుజో మమతాం నృప ॥ **29** ॥ 362

పింగలోవాచ
అహో మే మోహవితతిం పశ్యతావిజితాత్మనః ।
యా కాంతాదసతః కామం కామయే యేన బాలిశా ॥ **30** ॥ 363

సంతం సమీపే రమణం రతిప్రదం
విత్తప్రదం నిత్యమిమం విహాయ ।
అకామదం దుఃఖభయాధిశోక -
మోహప్రదం తుచ్ఛమహం భజేఽజ్ఞా ॥ **31** ॥ 364

అహో మయాఽఽత్మా పరితాపితో వృథా
సాంకేత్యవృత్త్యాతివిగర్హ్యవార్తయా ।
స్త్రైణాన్నరాద్ యార్థతృషోఽనుశోచ్యాత్
క్రీతేన విత్తం రతిమాత్మనేచ్ఛతీ ॥ **32** ॥ 365

యదస్థిభిర్నిర్మితవంశవంశ్య -
స్థూణం త్వచా రోమనఖైః పినద్ధం ।
క్షరన్నవద్వారమగారమేతద్
విణ్మూత్రపూర్ణం మదుపైతి కాన్యా ॥ **33** ॥ 366

విదేహానాం పురే హ్యస్మిన్నహమేకైవ మూఢధీః ।
యాన్యమిచ్ఛంత్యసత్యస్మాదాత్మదాత్ కామమచ్యుతాత్ ॥ **34** ॥ 367

సుహృత్ ప్రేష్ఠతమో నాథ ఆత్మా చాయం శరీరిణాం ।
తం విక్రీయాత్మనైవాహం రమేఽనేన యథా రమా ॥ **35** ॥ 368

కియత్ ప్రియం తే వ్యభజన్ కామా యే కామదా నరాః ।
ఆద్యంతవంతో భార్యాయా దేవా వా కాలవిద్రుతాః ॥ **36** ॥ 369

నూనం మే భగవాన్ ప్రీతో విష్ణుః కేనాపి కర్మణా ।
నిర్వేదోఽయం దురాశాయా యన్మే జాతః సుఖావహః ॥ **37** ॥ 370

మైవం స్యుర్మందభాగ్యాయాః క్లేశా నిర్వేదహేతవః ।
యేనానుబంధం నిర్హృత్య పురుషః శమమృచ్ఛతి ॥ **38** ॥ 371

తేనోపకృతమాదాయ శిరసా గ్రామ్యసంగతాః ।
త్యక్త్వా దురాశాః శరణం వ్రజామి తమధీశ్వరం ॥ **39** ॥ 372

సంతుష్టా శ్రద్దధత్యేతద్యథాలాభేన జీవతీ ।
విహరామ్యమునైవాహమాత్మనా రమణేన వై ॥ **40** ॥ 373

సంసారకూపే పతితం విషయైర్ముషితేక్షణం ।
గ్రస్తం కాలాహినాఽఽత్మానం కోఽన్యస్త్రాతుమధీశ్వరః ॥ **41** ॥ 374

ఆత్మైవ హ్యాత్మనో గోప్తా నిర్విద్యేత యదాఖిలాత్ ।
అప్రమత్త ఇదం పశ్యేద్ గ్రస్తం కాలాహినా జగత్ ॥ **42** ॥ 375

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
ఏవం వ్యవసితమతిర్దురాశాం కాంతతర్షజాం ।
ఛిత్త్వోపశమమాస్థాయ శయ్యాముపవివేశ సా ॥ **43** ॥ 376

ఆశా హి పరమం దుఃఖం నైరాశ్యం పరమం సుఖం ।
యథా సంఛిద్య కాంతాశాం సుఖం సుష్వాప పింగలా ॥ **44** ॥ 377

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే అష్టమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

బ్రాహ్మణ ఉవాచ
పరిగ్రహో హి దుఃఖాయ యద్ యత్ప్రియతమం నృణాం ।
అనంతం సుఖమాప్నోతి తద్ విద్వాన్ యస్త్వకించనః ॥ **1** ॥ 378

సామిషం కురరం జఘ్నుర్బలినో యే నిరామిషాః ।
తదామిషం పరిత్యజ్య స సుఖం సమవిందత ॥ **2** ॥ 379

న మే మానావమానౌ స్తో న చింతా గేహపుత్రిణాం ।
ఆత్మక్రీడ ఆత్మరతిర్విచరామీహ బాలవత్ ॥ **3** ॥ 380

ద్వావేవ చింతయా ముక్తౌ పరమానంద ఆప్లుతౌ ।
యో విముగ్ధో జడో బాలో యో గుణేభ్యః పరం గతః ॥ **4** ॥ 381

క్వచిత్ కుమారీ త్వాత్మానం వృణానాన్ గృహమాగతాన్ ।
స్వయం తానర్హయామాస క్వాపి యాతేషు బంధుషు ॥ **5** ॥ 382

తేషామభ్యవహారార్థం శాలీన్ రహసి పార్థివ ।
అవఘ్నంత్యాః ప్రకోష్ఠస్థాశ్చక్రుః శంఖాః స్వనం మహత్ ॥ **6** ॥ 383

సా తజ్జుగుప్సితం మత్వా మహతీ వ్రీడితా తతః ।
బభంజైకైకశః శంఖాన్ ద్వౌ ద్వౌ పాణ్యోరశేషయత్ ॥ **7** ॥ 384

ఉభయోరప్యభూద్ ఘోషో హ్యవఘ్నంత్యాః స్మ శంఖయోః।
తత్రాప్యేకం నిరభిదదేకస్మాన్నాభవద్ ధ్వనిః ॥ **8** ॥ 385

అన్వశిక్షమిమం తస్యా ఉపదేశమరిందమ।
లోకాననుచరన్నేతాన్ లోకతత్త్వవివిత్సయా ॥ **9** ॥ 386

వాసే బహూనాం కలహో భవేద్ వార్తా ద్వయోరపి।
ఏక ఏవ చరేత్తస్మాత్ కుమార్యా ఇవ కంకణః ॥ **10** ॥ 387

మన ఏకత్ర సంయుఞ్జ్యాజ్జితశ్వాసో జితాసనః।
వైరాగ్యాభ్యాసయోగేన ధ్రియమాణమతంద్రితః ॥ **11** ॥ 388

యస్మిన్ మనో లబ్ధపదం యదేత -
చ్ఛనైః శనైర్ముంచతి కర్మరేణూన్।
సత్త్వేన వృద్ధేన రజస్తమశ్చ
విధూయ నిర్వాణముపైత్యనింధనం ॥ **12** ॥ 389

తదైవమాత్మన్యవరుద్ధచిత్తో
న వేద కించిద్ బహిరంతరం వా।
యథేషుకారో నృపతిం వ్రజంత -
మిషౌ గతాత్మా న దదర్శ పార్శ్వే ॥ **13** ॥ 390

ఏకచార్యనికేతః స్యాదప్రమత్తో గుహాశయః।
అలక్ష్యమాణ ఆచారైర్మునిరేకోఽల్పభాషణః ॥ **14** ॥ 391

గృహారంభోఽతిదుఃఖాయ విఫలశ్చాధ్రువాత్మనః।
సర్పః పరకృతం వేశ్మ ప్రవిశ్య సుఖమేధతే ॥ **15** ॥ 392

ఏకో నారాయణో దేవః పూర్వసృష్టం స్వమాయయా।
సంహృత్య కాలకలయా కల్పాంత ఇదమీశ్వరః।
ఏక ఏవాద్వితీయోఽభూదాత్మాధారోఽఖిలాశ్రయః ॥ **16** ॥ 393

కాలేనాత్మానుభావేన సామ్యం నీతాసు శక్తిషు ।
సత్త్వాదిష్వాదిపురుషః ప్రధానపురుషేశ్వరః ॥ **17** ॥ 394

పరావరాణాం పరమ ఆస్తే కైవల్యసంజ్ఞితః ।
కేవలానుభవానందసందోహో నిరుపాధికః ॥ **18** ॥ 395

కేవలాత్మానుభావేన స్వమాయాం త్రిగుణాత్మికాం ।
సంక్షోభయన్ సృజత్యాదౌ తయా సూత్రమరిందమ ॥ **19** ॥ 396

తామాహుస్త్రిగుణవ్యక్తిం సృజంతీం విశ్వతోముఖం ।
యస్మిన్ ప్రోతమిదం విశ్వం యేన సంసరతే పుమాన్ ॥ **20** ॥ 397

యథోర్ణనాభిర్హృదయాదూర్ణాం సంతత్య వక్త్రతః ।
తయా విహృత్య భూయస్తాం గ్రసత్యేవం మహేశ్వరః ॥ **21** ॥ 398

యత్ర యత్ర మనో దేహీ ధారయేత్ సకలం ధియా ।
స్నేహాద్ ద్వేషాద్ భయాద్ వాపి యాతి తత్తత్సరూపతాం ॥ **22** ॥ 399

కీటః పేశస్కృతం ధ్యాయన్ కుడ్యాం తేన ప్రవేశితః ।
యాతి తత్సాత్మతాం రాజన్ పూర్వరూపమసంత్యజన్ ॥ **23** ॥ 400

ఏవం గురుభ్య ఏతేభ్య ఏషా మే శిక్షితా మతిః ।
స్వాత్మోపశిక్షితాం బుద్ధిం శృణు మే వదతః ప్రభో ॥ **24** ॥ 401

దేహో గురుర్మమ విరక్తివివేకహేతు -
ర్బిభ్రత్ స్మ సత్త్వనిధనం సతతార్త్యుదర్కం ।
తత్త్వాన్యనేన విమృశామి యథా తథాపి
పారక్యమిత్యవసితో విచరామ్యసంగః ॥ **25** ॥ 402

జాయాత్మజార్థపశుభృత్యగృహాప్తవర్గాన్
పుష్ణాతి యత్ప్రియచికీర్షుతయా వితన్వన్ ।

స్వాంతే సకృచ్ఛ్రమవరుద్ధధనః స దేహః
సృష్ట్వాస్య బీజమవసీదతి వృక్షధర్మా ॥ **26** ॥ 403

జిహ్వైకతోఽముమపకర్షతి కర్హి తర్షా
శిశ్నోఽన్యతస్త్వగుదరం శ్రవణం కుతశ్చిత్ ।
ఘ్రాణోఽన్యతశ్చపలదృక్ క్వ చ కర్మశక్తి -
ర్బహ్వ్యాః సపత్న్య ఇవ గేహపతిం లునంతి ॥ **27** ॥ 404

సృష్ట్వా పురాణి వివిధాన్యజయాఽఽత్మశక్త్యా
వృక్షాన్ సరీసృపపశూన్ ఖగదంశమత్స్యాన్ ।
తైస్తైరతుష్టహృదయః పురుషం విధాయ
బ్రహ్మావలోకధిషణం ముదమాప దేవః ॥ **28** ॥ 405

లబ్ధ్వా సుదుర్లభమిదం బహుసంభవాంతే
మానుష్యమర్థదమనిత్యమపీహ ధీరః ।
తూర్ణం యతేత న పతేదనుమృత్యు యావ -
న్నిఃశ్రేయసాయ విషయః ఖలు సర్వతః స్యాత్ ॥ **29** ॥ 406

ఏవం సంజాతవైరాగ్యో విజ్ఞానాలోక ఆత్మని ।
విచరామి మహీమేతాం ముక్తసంగోఽనహంకృతిః ॥ **30** ॥ 407

న హ్యేకస్మాద్ గురోర్జ్ఞానం
సుస్థిరం స్యాత్ సుపుష్కలం ।
బ్రహ్మైతదద్వితీయం వై
గీయతే బహుధర్షిభిః ॥ **31** ॥ 408

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్యుక్త్వా స యదుం విప్రస్తమామంత్ర్య గభీరధీః ।
వందితోఽభ్యర్థితో రాజ్ఞా యయౌ ప్రీతో యథాగతం ॥ **32** ॥ 409

అవధూతవచః శ్రుత్వా పూర్వేషాం నః స పూర్వజః ।
సర్వసంగవినిర్ముక్తః సమచిత్తో బభూవ హ ॥ **33** ॥ 410

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే నవమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

మయోదితేష్వవహితః స్వధర్మేషు మదాశ్రయః ।
వర్ణాశ్రమకులాచారమకామాత్మా సమాచరేత్ ॥ **1** ॥ 411

అన్వీక్షేత విశుద్ధాత్మా దేహినాం విషయాత్మనాం ।
గుణేషు తత్త్వధ్యానేన సర్వారంభవిపర్యయం ॥ **2** ॥ 412

సుప్తస్య విషయాలోకో ధ్యాయతో వా మనోరథః ।
నానాత్మకత్వాద్ విఫలస్తథా భేదాత్మధీర్గుణైః ॥ **3** ॥ 413

నివృత్తం కర్మ సేవేత ప్రవృత్తం మత్పరస్త్యజేత్ ।
జిజ్ఞాసాయాం సంప్రవృత్తో నాద్రియేత్ కర్మచోదనాం ॥ **4** ॥ 414

యమానభీక్ష్ణం సేవేత నియమాన్ మత్పరః క్వచిత్ ।
మదభిజ్ఞం గురుం శాంతముపాసీత మదాత్మకం ॥ **5** ॥ 415

అమాన్యమత్సరో దక్షో నిర్మమో దృఢసౌహృదః ।
అసత్వరోఽర్థజిజ్ఞాసురనసూయురమోఘవాక్ ॥ **6** ॥ 416

జాయాపత్యగృహక్షేత్రస్వజనద్రవిణాదిషు ।
ఉదాసీనః సమం పశ్యన్ సర్వేష్వర్థమివాత్మనః ॥ **7** ॥ 417

విలక్షణః స్థూలసూక్ష్మాద్ దేహాదాత్మేక్షితా స్వదృక్ ।
యథాగ్నిర్దారుణో దాహ్యాద్ దాహకోఽన్యః ప్రకాశకః ॥ **8** ॥ 418

నిరోధోత్పత్త్యణుబృహన్నానాత్వం తత్కృతాన్ గుణాన్ ।
అంతః ప్రవిష్ట ఆధత్త ఏవం దేహగుణాన్ పరః ॥ **9** ॥ 419

యోఽసౌ గుణైర్విరచితో దేహోఽయం పురుషస్య హి ।
సంసారస్తన్నిబంధోఽయం పుంసో విద్యాచ్ఛిదాత్మనః ॥ **10** ॥ 420

తస్మాజ్జిజ్ఞాసయాఽఽత్మానమాత్మస్థం కేవలం పరం ।
సంగమ్య నిరసేదేతద్వస్తుబుద్ధిం యథాక్రమం ॥ **11** ॥ 421

ఆచార్యోఽరణిరాద్యః స్యాదంతేవాస్యుత్తరారణిః ।
తత్సంధానం ప్రవచనం విద్యాసంధిః సుఖావహః ॥ **12** ॥ 422

వైశారదీ సాతివిశుద్ధబుద్ధి -
ధునోతి మాయాం గుణసంప్రసూతాం ।
గుణాంశ్చ సందహ్య యదాత్మమేతత్
స్వయం చ శామ్యత్యసమిద్ యథాగ్నిః ॥ **13** ॥ 423

అథైషాం కర్మకర్తౄణాం భోక్తౄణాం సుఖదుఃఖయోః ।
నానాత్వమథ నిత్యత్వం లోకకాలాగమాత్మనాం ॥ **14** ॥ 424

మన్యసే సర్వభావానాం సంస్థా హ్యుత్పత్తికీ యథా ।
తత్తదాకృతిభేదేన జాయతే భిద్యతే చ ధీః ॥ **15** ॥ 425

ఏవమప్యంగ సర్వేషాం దేహినాం దేహయోగతః ।
కాలావయవతః సంతి భావా జన్మాదయోఽసకృత్ ॥ **16** ॥ 426

అత్రాపి కర్మణాం కర్తురస్వాతంత్ర్యం చ లక్ష్యతే ।
భోక్తుశ్చ దుఃఖసుఖయోః కో న్వర్థో వివశం భజేత్ ॥ **17** ॥ 427

న దేహినాం సుఖం కించిద్ విద్యతే విదుషామపి ।
తథా చ దుఃఖం మూఢానాం వృథాహంకరణం పరం ॥ **18** ॥ 428

యది ప్రాప్తిం విఘాతం చ జానంతి సుఖదుఃఖయోః ।
తేఽప్యద్ధా న విదుర్యోగం మృత్యుర్న ప్రభవేద్ యథా ॥ **19** ॥ 429

కో న్వర్థః సుఖయత్యేనం కామో వా మృత్యురంతికే ।
ఆఘాతం నీయమానస్య వధ్యస్యేవ న తుష్టిదః ॥ **20** ॥ 430

శ్రుతం చ దృష్టవద్ దుష్టం స్పర్ధాసూయాత్యయవ్యయైః ।
బహ్వంతరాయకామత్వాత్ కృషివచ్చాపి నిష్ఫలం ॥ **21** ॥ 431

అంతరాయైరవిహతో యది ధర్మః స్వనుష్ఠితః ।
తేనాపి నిర్జితం స్థానం యథా గచ్ఛతి తచ్ఛృణు ॥ **22** ॥ 432

ఇష్ట్వేహ దేవతా యజ్ఞైః స్వర్లోకం యాతి యాజ్ఞికః ।
భుంజీత దేవవత్తత్ర భోగాన్ దివ్యాన్ నిజార్జితాన్ ॥ **23** ॥ 433

స్వపుణ్యోపచితే శుభ్రే విమాన ఉపగీయతే ।
గంధర్వైర్విహరన్ మధ్యే దేవీనాం హృద్యవేషధృక్ ॥ **24** ॥ 434

స్త్రీభిః కామగయానేన కింకిణీజాలమాలినా ।
క్రీడన్ న వేదాత్మపాతం సురాక్రీడేషు నిర్వృతః ॥ **25** ॥ 435

తావత్ ప్రమోదతే స్వర్గే యావత్ పుణ్యం సమాప్యతే ।
క్షీణపుణ్యః పతత్యర్వాగనిచ్ఛన్ కాలచాలితః ॥ **26** ॥ 436

యద్యధర్మరతః సంగాదసతాం వాజితేంద్రియః ।
కామాత్మా కృపణో లుబ్ధః స్త్రైణో భూతవిహింసకః ॥ **27** ॥ 437

పశూనవిధినాఽఽలభ్య ప్రేతభూతగణాన్ యజన్ ।
నరకానవశో జంతుర్గత్వా యాత్యుల్బణం తమః ॥ **28** ॥ 438

కర్మాణి దుఃఖోదర్కాణి కుర్వన్ దేహేన తైః పునః।
దేహమాభజతే తత్ర కిం సుఖం మర్త్యధర్మిణః ॥ **29** ॥ 439

లోకానాం లోకపాలానాం మద్భయం కల్పజీవినాం।
బ్రహ్మణోఽపి భయం మత్తో ద్విపరార్ధపరాయుషః ॥ **30** ॥ 440

గుణాః సృజంతి కర్మాణి గుణోఽనుసృజతే గుణాన్।
జీవస్తు గుణసంయుక్తో భుంక్తే కర్మఫలాన్యసౌ ॥ **31** ॥ 441

యావత్ స్యాద్ గుణవైషమ్యం తావన్నానాత్వమాత్మనః।
నానాత్వమాత్మనో యావత్ పారతంత్ర్యం తదైవ హి ॥ **32** ॥ 442

యావదస్యాస్వతంత్రత్వం తావదీశ్వరతో భయం।
య ఏతత్ సముపాసీరంస్తే ముహ్యంతి శుచార్పితాః ॥ **33** ॥ 443

కాల ఆత్మాఽఽగమో లోకః స్వభావో ధర్మ ఏవ చ।
ఇతి మాం బహుధా ప్రాహుర్గుణవ్యతికరే సతి ॥ **34** ॥ 444

ఉద్ధవ ఉవాచ
గుణేషు వర్తమానోఽపి దేహజేష్వనపావృతః।
గుణైర్న బధ్యతే దేహీ బధ్యతే వా కథం విభో ॥ **35** ॥ 445

కథం వర్తేత విహరేత్ కైర్వా జ్ఞాయేత లక్షణైః।
కిం భుంజీతోత విసృజేచ్ఛయీతాసీత యాతి వా ॥ **36** ॥ 446

ఏతదచ్యుత మే బ్రూహి ప్రశ్నం ప్రశ్నవిదాం వర।
నిత్యముక్తో నిత్యబద్ధ ఏక ఏవేతి మే భ్రమః ॥ **37** ॥ 447

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
ఏకాదశస్కంధే భగవదుద్ధవసంవాదే దశమోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ
బద్ధో ముక్త ఇతి వ్యాఖ్యా గుణతో మే న వస్తుతః।
గుణస్య మాయామూలత్వాన్న మే మోక్షో న బంధనం ॥ **1** ॥ 448

శోకమోహౌ సుఖం దుఃఖం దేహాపత్తిశ్చ మాయయా।
స్వప్నో యథాఽఽత్మనః ఖ్యాతిః సంసృతిర్న తు వాస్తవీ ॥ **2** ॥ 449

విద్యావిద్యే మమ తనూ విద్ధ్యుద్ధవ శరీరిణాం।
మోక్షబంధకరీ ఆద్యే మాయయా మే వినిర్మితే ॥ **3** ॥ 450

ఏకస్యైవ మమాంశస్య జీవస్యైవ మహామతే।
బంధోఽస్యావిద్యయానాదిర్విద్యయా చ తథేతరః ॥ **4** ॥ 451

అథ బద్ధస్య ముక్తస్య వైలక్షణ్యం వదామి తే।
విరుద్ధధర్మిణోస్తాత స్థితయోరేకధర్మిణి ॥ **5** ॥ 452

సుపర్ణావేతౌ సదృశౌ సఖాయౌ
యదృచ్ఛయైతౌ కృతనీడౌ చ వృక్షే।
ఏకస్తయోః ఖాదతి పిప్పలాన్న -
మన్యో నిరన్నోఽపి బలేన భూయాన్ ॥ **6** ॥ 453

ఆత్మానమన్యం చ స వేద విద్వా -
నపిప్పలాదో న తు పిప్పలాదః।
యోఽవిద్యయా యుక్ స తు నిత్యబద్ధో
విద్యామయో యః స తు నిత్యముక్తః ॥ **7** ॥ 454

దేహస్థోఽపి న దేహస్థో విద్వాన్ స్వప్నాద్ యథోత్థితః।
అదేహస్థోఽపి దేహస్థః కుమతిః స్వప్నదృగ్ యథా ॥ **8** ॥ 455

ఇంద్రియైరింద్రియార్థేషు గుణైరపి గుణేషు చ।
గృహ్యమాణేష్వహంకుర్యాన్న విద్వాన్ యస్త్వవిక్రియః ॥ **9** ॥ 456

దైవాధీనే శరీరేఽస్మిన్ గుణభావ్యేన కర్మణా।
వర్తమానోఽబుధస్తత్ర కర్తాస్మీతి నిబధ్యతే ॥ **10** ॥ 457

ఏవం విరక్తః శయనే ఆసనాటనమజ్జనే।
దర్శనస్పర్శనఘ్రాణభోజనశ్రవణాదిషు ॥ **11** ॥ 458

న తథా బధ్యతే విద్వాంస్తత్ర తత్రాదయన్ గుణాన్।
ప్రకృతిస్థోఽప్యసంసక్తో యథా ఖం సవితానిలః ॥ **12** ॥ 459

వైశారద్యేక్షయాసంగశితయా ఛిన్నసంశయః।
ప్రతిబుద్ధ ఇవ స్వప్నాన్నానాత్వాద్ వినివర్తతే ॥ **13** ॥ 460

యస్య స్యుర్వీతసంకల్పాః ప్రాణేంద్రియమనోధియాం।
వృత్తయః స వినిర్ముక్తో దేహస్థోఽపి హి తద్గుణైః ॥ **14** ॥ 461

యస్యాత్మా హింస్యతే హింస్రైర్యేన కించిద్ యదృచ్ఛయా।
అర్చ్యతే వా క్వచిత్తత్ర న వ్యతిక్రియతే బుధః ॥ **15** ॥ 462

న స్తువీత న నిందేత కుర్వతః సాధ్వసాధు వా।
వదతో గుణదోషాభ్యాం వర్జితః సమదృఙ్మునిః ॥ **16** ॥ 463

న కుర్యాన్న వదేత్ కించిన్న ధ్యాయేత్ సాధ్వసాధు వా।
ఆత్మారామోఽనయా వృత్త్యా విచరేజ్జడవన్మునిః ॥ **17** ॥ 464

శబ్దబ్రహ్మణి నిష్ణాతో న నిష్ణాయాత్ పరే యది।
శ్రమస్తస్య శ్రమఫలో హ్యధేనుమివ రక్షతః ॥ **18** ॥ 465

గాం దుగ్ధదోహామసతీం చ భార్యాం
దేహం పరాధీనమసత్ప్రజాం చ।
విత్తం త్వతీర్థీకృతమంగ వాచం
హీనాం మయా రక్షతి దుఃఖదుఃఖీ ॥ **19** ॥ 466

యస్యాం న మే పావనమంగ కర్మ
స్థిత్యుద్భవప్రాణనిరోధమస్య।
లీలావతారేప్సితజన్మ వా స్యాద్
వంధ్యాం గిరం తాం బిభృయాన్న ధీరః ॥ **20** ॥ 467

ఏవం జిజ్ఞాసయాపోహ్య నానాత్వభ్రమమాత్మని।
ఉపారమేత విరజం మనో మయ్యర్ప్య సర్వగే ॥ **21** ॥ 468

యద్యనీశో ధారయితుం మనో బ్రహ్మణి నిశ్చలం।
మయి సర్వాణి కర్మాణి నిరపేక్షః సమాచర ॥ **22** ॥ 469

శ్రద్ధాలుర్మే కథాః శృణ్వన్ సుభద్రా లోకపావనీః।
గాయన్ననుస్మరన్ కర్మ జన్మ చాభినయన్ ముహుః ॥ **23** ॥ 470

మదర్థే ధర్మకామార్థానాచరన్ మదపాశ్రయః।
లభతే నిశ్చలాం భక్తిం మయ్యుద్ధవ సనాతనే ॥ **24** ॥ 471

సత్సంగలబ్ధయా భక్త్యా మయి మాం స ఉపాసితా।
స వై మే దర్శితం సద్భిరంజసా విందతే పదం ॥ **25** ॥ 472

ఉద్ధవ ఉవాచ
సాధుస్తవోత్తమశ్లోక మతః కీదృగ్విధః ప్రభో।
భక్తిస్త్వయ్యుపయుజ్యేత కీదృశీ సద్భిరాదృతా ॥ **26** ॥ 473

ఏతన్మే పురుషాధ్యక్ష లోకాధ్యక్ష జగత్ప్రభో।
ప్రణతాయానురక్తాయ ప్రపన్నాయ చ కథ్యతాం ॥ **27** ॥ 474

త్వం బ్రహ్మ పరమం వ్యోమ పురుషః ప్రకృతేః పరః।
అవతీర్ణోఽసి భగవన్ స్వేచ్ఛోపాత్తపృథగ్వపుః ॥ **28** ॥ 475

శ్రీభగవానువాచ
కృపాలురకృతద్రోహస్తితిక్షుః సర్వదేహినాం।
సత్యసారోఽనవద్యాత్మా సమః సర్వోపకారకః ॥ **29** ॥ 476

కామైరహతధీర్దాంతో మృదుః శుచిరకించనః।
అనీహో మితభుక్ శాంతః స్థిరో మచ్ఛరణో మునిః ॥ **30** ॥ 477

అప్రమత్తో గభీరాత్మా ధృతిమాంజితషడ్గుణః।
అమానీ మానదః కల్పో మైత్రః కారుణికః కవిః ॥ **31** ॥ 478

ఆజ్ఞాయైవం గుణాన్ దోషాన్ మయాఽఽదిష్టానపి స్వకాన్।
ధర్మాన్ సంత్యజ్య యః సర్వాన్ మాం భజేత స సత్తమః ॥ **32** ॥ 479

జ్ఞాత్వాజ్ఞాత్వాథ యే వై మాం యావాన్ యశ్చాస్మి యాదృశః।
భజంత్యనన్యభావేన తే మే భక్తతమా మతాః ॥ **33** ॥ 480

మల్లింగమద్భక్తజనదర్శనస్పర్శనార్చనం।
పరిచర్యా స్తుతిః ప్రహ్వగుణకర్మానుకీర్తనం ॥ **34** ॥ 481

మత్కథాశ్రవణే శ్రద్ధా మదనుధ్యానముద్ధవ।
సర్వలాభోపహరణం దాస్యేనాత్మనివేదనం ॥ **35** ॥ 482

మజ్జన్మకర్మకథనం మమ పర్వానుమోదనం ।
గీతతాండవవాదిత్రగోష్ఠిభిర్మద్గృహోత్సవః ॥ **36** ॥ 483

యాత్రా బలివిధానం చ సర్వవార్షికపర్వసు ।
వైదికీ తాంత్రికీ దీక్షా మదీయవ్రతధారణం ॥ **37** ॥ 484

మమార్చాస్థాపనే శ్రద్ధా స్వతః సంహత్య చోద్యమః ।
ఉద్యానోపవనాక్రీడపురమందిరకర్మణి ॥ **38** ॥ 485

సమ్మార్జనోపలేపాభ్యాం సేకమండలవర్తనైః ।
గృహశుశ్రూషణం మహ్యం దాసవద్ యదమాయయా ॥ **39** ॥ 486

అమానిత్వమదంభిత్వం కృతస్యాపరికీర్తనం ।
అపి దీపావలోకం మే నోపయుంజ్యాన్నివేదితం ॥ **40** ॥ 487

యద్ యదిష్టతమం లోకే యచ్చాతిప్రియమాత్మనః ।
తత్తన్నివేదయేన్మహ్యం తదానంత్యాయ కల్పతే ॥ **41** ॥ 488

సూర్యోఽగ్నిర్బ్రాహ్మణో గావో వైష్ణవః ఖం మరుజ్జలం ।
భూరాత్మా సర్వభూతాని భద్ర పూజాపదాని మే ॥ **42** ॥ 489

సూర్యే తు విద్యయా త్రయ్యా హవిషాగ్నౌ యజేత మాం ।
ఆతిథ్యేన తు విప్రాగ్ర్యే గోష్వంగ యవసాదినా ॥ **43** ॥ 490

వైష్ణవే బంధుసత్కృత్యా హృది ఖే ధ్యాననిష్ఠయా ।
వాయౌ ముఖ్యధియా తోయే ద్రవ్యైస్తోయపురస్కృతైః ॥ **44** ॥ 491

స్థండిలే మంత్రహృదయైర్భోగైరాత్మానమాత్మని ।
క్షేత్రజ్ఞం సర్వభూతేషు సమత్వేన యజేత మాం ॥ **45** ॥ 492

ధిష్ణ్యేష్వేష్వితి మద్రూపం శంఖచక్రగదాంబుజైః ।
యుక్తం చతుర్భుజం శాంతం ధ్యాయన్నర్చేత్ సమాహితః ॥ **46** ॥ 493

ఇష్టాపూర్తేన మామేవం యో యజేత సమాహితః।
లభతే మయి సద్భక్తిం మత్స్మృతిః సాధుసేవయా ॥ **47** ॥ 494

ప్రాయేణ భక్తియోగేన సత్సంగేన వినోద్ధవ।
నోపాయో విద్యతే సధ్ర్యఙ్ ప్రాయణం హి సతామహం ॥ **48** ॥ 495

అథైతత్ పరమం గుహ్యం శృణ్వతో యదునందన।
సుగోప్యమపి వక్ష్యామి త్వం మే భృత్యః సుహృత్ సఖా ॥ **49** ॥ 496

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

న రోధయతి మాం యోగో న సాంఖ్యం ధర్మ ఏవ చ।
న స్వాధ్యాయస్తపస్త్యాగో నేష్టాపూర్తం న దక్షిణా ॥ **1** ॥ 497

వ్రతాని యజ్ఞశ్ఛందాంసి తీర్థాని నియమా యమాః।
యథావరుంధే సత్సంగః సర్వసంగాపహో హి మాం ॥ **2** ॥ 498

సత్సంగేన హి దైతేయా యాతుధానా మృగాః ఖగాః।
గంధర్వాప్సరసో నాగాః సిద్ధాశ్చారణగుహ్యకాః ॥ **3** ॥ 499

విద్యాధరా మనుష్యేషు వైశ్యాః శూద్రాః స్త్రియోఽంత్యజాః।
రజస్తమఃప్రకృతయస్తస్మింస్తస్మిన్ యుగేఽనఘ ॥ **4** ॥ 500

బహవో మత్పదం ప్రాప్తాస్త్వాష్ట్రకాయాధవాదయః।
వృషపర్వా బలిర్బాణో మయశ్చాథ విభీషణః ॥ **5** ॥ 501

సుగ్రీవో హనుమాన్ఋక్షో గజో గృధ్రో వణిక్పథః।
వ్యాధః కుబ్జా వ్రజే గోప్యో యజ్ఞపత్న్యస్తథాపరే ॥ **6** ॥ 502

తే నాధీతశ్రుతిగణా నోపాసితమహత్తమాః।
అవ్రతాతప్తతపసః సత్సంగాన్మాముపాగతాః ॥ **7** ॥ 503

కేవలేన హి భావేన గోప్యో గావో నగా మృగాః।
యేఽన్యే మూఢధియో నాగాః సిద్ధా మామీయురంజసా ॥ **8** ॥ 504

యం న యోగేన సాంఖ్యేన దానవ్రతతపోఽధ్వరైః।
వ్యాఖ్యాస్వాధ్యాయసన్న్యాసైః ప్రాప్నుయాద్ యత్నవానపి ॥ **9** ॥ 505

రామేణ సార్ధం మథురాం ప్రణీతే
శ్వాఫల్కినా మయ్యనురక్తచిత్తాః।
విగాఢభావేన న మే వియోగ-
తీవ్రాధయోఽన్యం దదృశుః సుఖాయ ॥ **10** ॥ 506

తాస్తాః క్షపాః ప్రేష్ఠతమేన నీతా
మయైవ వృందావనగోచరేణ।
క్షణార్ధవత్తాః పునరంగ తాసాం
హీనా మయా కల్పసమా బభూవుః ॥ **11** ॥ 507

తా నావిదన్ మయ్యనుషంగబద్ధ-
ధియః స్వమాత్మానమదస్తథేదం।
యథా సమాధౌ మునయోఽబ్ధితోయే
నద్యః ప్రవిష్టా ఇవ నామరూపే ॥ **12** ॥ 508

మత్కామా రమణం జారమస్వరూపవిదోఽబలాః।
బ్రహ్మ మాం పరమం ప్రాపుః సంగాచ్ఛతసహస్రశః ॥ **13** ॥ 509

తస్మాత్త్వముద్ధవోత్సృజ్య చోదనాం ప్రతిచోదనాం।
ప్రవృత్తం చ నివృత్తం చ శ్రోతవ్యం శ్రుతమేవ చ ॥ **14** ॥ 510

మామేకమేవ శరణమాత్మానం సర్వదేహినాం।
యాహి సర్వాత్మభావేన మయా స్యా హ్యకుతోభయః ॥ **15** ॥ 511

ఉద్ధవ ఉవాచ
సంశయః శృణ్వతో వాచం తవ యోగేశ్వరేశ్వర।
న నివర్తత ఆత్మస్థో యేన భ్రామ్యతి మే మనః ॥ **16** ॥ 512

శ్రీభగవానువాచ
స ఏష జీవో వివరప్రసూతిః
ప్రాణేన ఘోషేణ గుహాం ప్రవిష్టః।
మనోమయం సూక్ష్మముపేత్య రూపం
మాత్రా స్వరో వర్ణ ఇతి స్థవిష్ఠః ॥ **17** ॥ 513

యథానలః ఖేఽనిలబంధురూష్మా
బలేన దారుణ్యధిమథ్యమానః।
అణుః ప్రజాతో హవిషా సమిధ్యతే
తథైవ మే వ్యక్తిరియం హి వాణీ ॥ **18** ॥ 514

ఏవం గదిః కర్మ గతిర్విసర్గో
ఘ్రాణో రసో దృక్ స్పర్శః శ్రుతిశ్చ।
సంకల్పవిజ్ఞానమథాభిమానః
సూత్రం రజఃసత్త్వతమోవికారః ॥ **19** ॥ 515

అయం హి జీవస్త్రివృదబ్జయోని -
రవ్యక్త ఏకో వయసా స ఆద్యః।
విశ్లిష్టశక్తిర్బహుధేవ భాతి
బీజాని యోనిం ప్రతిపద్య యద్వత్ ॥ **20** ॥ 516

యస్మిన్నిదం ప్రోతమశేషమోతం
పటో యథా తంతువితానసంస్థః।
య ఏష సంసారతరుః పురాణః
కర్మాత్మకః పుష్పఫలే ప్రసూతే ॥ **21** ॥ 517

ద్వే అస్య బీజే శతమూలస్త్రినాలః
పంచస్కంధః పంచరసప్రసూతిః।
దశైకశాఖో ద్విసుపర్ణనీడ -
స్త్రివల్కలో ద్విఫలోఽర్కం ప్రవిష్టః ॥ **22** ॥ 518

అదంతి చైకం ఫలమస్య గృధ్రా
గ్రామేచరా ఏకమరణ్యవాసాః।
హంసా య ఏకం బహురూపమిజ్యై -
ర్మాయామయం వేద స వేద వేదం ॥ **23** ॥ 519

ఏవం గురూపాసనయైకభక్త్యా
విద్యాకుఠారేణ శితేన ధీరః।
వివృశ్చ్య జీవాశయమప్రమత్తః
సంపద్య చాత్మానమథ త్యజాస్త్రం ॥ **24** ॥ 520

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణా బుద్ధేర్న చాత్మనః ।
సత్త్వేనాన్యతమౌ హన్యాత్ సత్త్వం సత్త్వేన చైవ హి ॥ **1** ॥ 521

సత్త్వాద్ ధర్మో భవేద్ వృద్ధాత్ పుంసో మద్భక్తిలక్షణః ।
సాత్త్వికోపాసయా సత్త్వం తతో ధర్మః ప్రవర్తతే ॥ **2** ॥ 522

ధర్మో రజస్తమో హన్యాత్ సత్త్వవృద్ధిరనుత్తమః ।
ఆశు నశ్యతి తన్మూలో హ్యధర్మ ఉభయే హతే ॥ **3** ॥ 523

ఆగమోఽపః ప్రజా దేశః కాలః కర్మ చ జన్మ చ ।
ధ్యానం మంత్రోఽథ సంస్కారో దశైతే గుణహేతవః ॥ **4** ॥ 524

తత్తత్ సాత్త్వికమేవైషాం యద్ యద్ వృద్ధాః ప్రచక్షతే ।
నిందంతి తామసం తత్తద్ రాజసం తదుపేక్షితం ॥ **5** ॥ 525

సాత్త్వికాన్యేవ సేవేత పుమాన్ సత్త్వవివృద్ధయే ।
తతో ధర్మస్తతో జ్ఞానం యావత్ స్మృతిరపోహనం ॥ **6** ॥ 526

వేణుసంఘర్షజో వహ్నిర్దగ్ధ్వా శామ్యతి తద్వనం ।
ఏవం గుణవ్యత్యయజో దేహః శామ్యతి తత్క్రియః ॥ **7** ॥ 527

ఉద్ధవ ఉవాచ
విదంతి మర్త్యాః ప్రాయేణ విషయాన్ పదమాపదాం।
తథాపి భుంజతే కృష్ణ తత్ కథం శ్వఖరాజవత్ ॥ **8** ॥ 528

శ్రీభగవానువాచ
అహమిత్యన్యథాబుద్ధిః ప్రమత్తస్య యథా హృది।
ఉత్సర్పతి రజో ఘోరం తతో వైకారికం మనః ॥ **9** ॥ 529

రజోయుక్తస్య మనసః సంకల్పః సవికల్పకః।
తతః కామో గుణధ్యానాద్ దుఃసహః స్యాద్ధి దుర్మతేః ॥ **10** ॥ 530

కరోతి కామవశగః కర్మాణ్యవిజితేంద్రియః।
దుఃఖోదర్కాణి సంపశ్యన్ రజోవేగవిమోహితః ॥ **11** ॥ 531

రజస్తమోభ్యాం యదపి విద్వాన్ విక్షిప్తధీః పునః।
అతంద్రితో మనో యుంజన్ దోషదృష్టిర్న సజ్జతే ॥ **12** ॥ 532

అప్రమత్తోఽనుయుంజీత మనో మయ్యర్పయంఛనైః।
అనిర్విణ్ణో యథాకాలం జితశ్వాసో జితాసనః ॥ **13** ॥ 533

ఏతావాన్ యోగ ఆదిష్టో మచ్ఛిష్యైః సనకాదిభిః।
సర్వతో మన ఆకృష్య మయ్యద్ధాఽఽవేశ్యతే యథా ॥ **14** ॥ 534

ఉద్ధవ ఉవాచ
యదా త్వం సనకాదిభ్యో యేన రూపేణ కేశవ।
యోగమాదిష్టవానేతద్ రూపమిచ్ఛామి వేదితుం ॥ **15** ॥ 535

శ్రీభగవానువాచ
పుత్రా హిరణ్యగర్భస్య మానసాః సనకాదయః।
పప్రచ్ఛుః పితరం సూక్ష్మాం యోగస్యైకాంతికీం గతిం ॥ **16** ॥ 536

సనకాదయ ఊచుః
గుణేష్వావిశతే చేతో గుణాశ్చేతసి చ ప్రభో।
కథమన్యోన్యసంత్యాగో ముముక్షోరతితితీర్షోః ॥ **17** ॥ 537

శ్రీభగవానువాచ
ఏవం పృష్టో మహాదేవః స్వయంభూర్భూతభావనః।
ధ్యాయమానః ప్రశ్నబీజం నాభ్యపద్యత కర్మధీః ॥ **18** ॥ 538

స మామచింతయద్ దేవః ప్రశ్నపారతితీర్షయా।
తస్యాహం హంసరూపేణ సకాశమగమం తదా ॥ **19** ॥ 539

దృష్ట్వా మాం త ఉపవ్రజ్య కృత్వా పాదాభివందనం।
బ్రహ్మాణమగ్రతః కృత్వా పప్రచ్ఛుః కో భవానితి ॥ **20** ॥ 540

ఇత్యహం మునిభిః పృష్టస్తత్త్వజిజ్ఞాసుభిస్తదా।
యదవోచమహం తేభ్యస్తదుద్ధవ నిబోధ మే ॥ **21** ॥ 541

వస్తునో యద్యనానాత్వమాత్మనః ప్రశ్న ఈదృశః।
కథం ఘటేత వో విప్రా వక్తుర్వా మే క ఆశ్రయః ॥ **22** ॥ 542

పంచాత్మకేషు భూతేషు సమానేషు చ వస్తుతః।
కో భవానితి వః ప్రశ్నో వాచారంభో హ్యనర్థకః ॥ **23** ॥ 543

మనసా వచసా దృష్ట్యా గృహ్యతేఽన్యైరపీంద్రియైః।
అహమేవ న మత్తోఽన్యదితి బుధ్యధ్వమంజసా ॥ **24** ॥ 544

గుణేష్వావిశతే చేతో గుణాశ్చేతసి చ ప్రజాః।
జీవస్య దేహ ఉభయం గుణాశ్చేతో మదాత్మనః ॥ **25** ॥ 545

గుణేషు చావిశచ్చిత్తమభీక్ష్ణం గుణసేవయా।
గుణాశ్చ చిత్తప్రభవా మద్రూప ఉభయం త్యజేత్ ॥ **26** ॥ 546

జాగ్రత్ స్వప్నః సుషుప్తం చ గుణతో బుద్ధివృత్తయః।
తాసాం విలక్షణో జీవః సాక్షిత్వేన వినిశ్చితః ॥ **27** ॥ 547

యర్హి సంసృతిబంధోఽయమాత్మనో గుణవృత్తిదః।
మయి తుర్యే స్థితో జహ్యాత్ త్యాగస్తద్ గుణచేతసాం ॥ **28** ॥ 548

అహంకారకృతం బంధమాత్మనోఽర్థవిపర్యయం।
విద్వాన్ నిర్విద్య సంసారచింతాం తుర్యే స్థితస్త్యజేత్ ॥ **29** ॥ 549

యావన్నానార్థధీః పుంసో న నివర్తేత యుక్తిభిః।
జాగర్త్యపి స్వపన్నజ్ఞః స్వప్నే జాగరణం యథా ॥ **30** ॥ 550

అసత్త్వాదాత్మనోఽన్యేషాం భావానాం తత్కృతా భిదా।
గతయో హేతవశ్చాస్య మృషా స్వప్నదృశో యథా ॥ **31** ॥ 551

యో జాగరే బహిరనుక్షణధర్మిణోఽర్థాన్
భుంక్తే సమస్తకరణైర్హృది తత్సదృక్షాన్।
స్వప్నే సుషుప్త ఉపసంహరతే స ఏకః
స్మృత్యన్వయాత్త్రిగుణవృత్తిదృగింద్రియేశః ॥ **32** ॥ 552

ఏవం విమృశ్య గుణతో మనసస్త్యవస్థా
మన్మాయయా మయి కృతా ఇతి నిశ్చితార్థాః।
సంఛిద్య హార్దమనుమానసదుక్తితీక్ష్ణ-
జ్ఞానాసినా భజత మాఖిలసంశయాధిం ॥ **33** ॥ 553

ఈక్షేత విభ్రమమిదం మనసో విలాసం
దృష్టం వినష్టమతిలోలమలాతచక్రం।
విజ్ఞానమేకమురుధేవ విభాతి మాయా
స్వప్నస్త్రిధా గుణవిసర్గకృతో వికల్పః ॥ **34** ॥ 554

దృష్టిం తతః ప్రతినివర్త్య నివృత్తతృష్ణ -
స్తూష్ణీం భవేన్నిజసుఖానుభవో నిరీహః।
సందృశ్యతే క్వ చ యదీదమవస్తుబుద్ధ్యా
త్యక్తం భ్రమాయ న భవేత్ స్మృతిరానిపాతాత్ ॥ **35** ॥ 555

దేహం చ నశ్వరమవస్థితముత్థితం వా
సిద్ధో న పశ్యతి యతోఽధ్యగమత్ స్వరూపం।
దైవాదపేతముత దైవవశాదుపేతం
వాసో యథా పరికృతం మదిరామదాంధః ॥ **36** ॥ 556

దేహోఽపి దైవవశగః ఖలు కర్మ యావత్
స్వారంభకం ప్రతిసమీక్షత ఏవ సాసుః।
తం సప్రపంచమధిరూఢసమాధియోగః
స్వాప్నం పునర్న భజతే ప్రతిబుద్ధవస్తుః ॥ **37** ॥ 557

మయైతదుక్తం వో విప్రా
గుహ్యం యత్ సాంఖ్యయోగయోః।
జానీత మాఽఽగతం యజ్ఞం
యుష్మద్ధర్మవివక్షయా ॥ **38** ॥ 558

అహం యోగస్య సాంఖ్యస్య సత్యస్యర్తస్య తేజసః।
పరాయణం ద్విజశ్రేష్ఠాః శ్రియః కీర్తేర్దమస్య చ ॥ **39** ॥ 559

మాం భజంతి గుణాః సర్వే నిర్గుణం నిరపేక్షకం।
సుహృదం ప్రియమాత్మానం సామ్యాసంగాదయోఽగుణాః ॥ **40** ॥ 560

ఇతి మే ఛిన్నసందేహా మునయః సనకాదయః।
సభాజయిత్వా పరయా భక్త్యాగృణత సంస్తవైః ॥ **41** ॥ 561

తైరహం పూజితః సమ్యక్ సంస్తుతః పరమర్షిభిః ।
ప్రత్యేయాయ స్వకం ధామ పశ్యతః పరమేష్ఠినః ॥ **42** ॥ 562

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
వదంతి కృష్ణ శ్రేయాంసి బహూని బ్రహ్మవాదినః।
తేషాం వికల్పప్రాధాన్యముతాహో ఏకముఖ్యతా ॥ **1** ॥ 563

భవతోదాహృతః స్వామిన్ భక్తియోగోఽనపేక్షితః।
నిరస్య సర్వతః సంగం యేన త్వయ్యావిశేన్మనః ॥ **2** ॥ 564

శ్రీభగవానువాచ
కాలేన నష్టా ప్రలయే వాణీయం వేదసంజ్ఞితా।
మయాఽఽదౌ బ్రహ్మణే ప్రోక్తా ధర్మో యస్యాం మదాత్మకః ॥ **3** ॥ 565

తేన ప్రోక్తా చ పుత్రాయ మనవే పూర్వజాయ సా।
తతో భృగ్వాదయోఽగృహ్ణన్ సప్త బ్రహ్మమహర్షయః ॥ **4** ॥ 566

తేభ్యః పితృభ్యస్తత్పుత్రా దేవదానవగుహ్యకాః।
మనుష్యాః సిద్ధగంధర్వాః సవిద్యాధరచారణాః ॥ **5** ॥ 567

కిందేవాః కిన్నరా నాగా రక్షః కింపురుషాదయః।
బహ్వ్యస్తేషాం ప్రకృతయో రజఃసత్త్వతమోభువః ॥ **6** ॥ 568

యాభిర్భూతాని భిద్యంతే భూతానాం మతయస్తథా।
యథాప్రకృతి సర్వేషాం చిత్రా వాచః స్రవంతి హి ॥ **7** ॥ 569

ఏవం ప్రకృతివైచిత్ర్యాద్ భిద్యంతే మతయో నృణాం।
పారంపర్యేణ కేషాంచిత్ పాఖండమతయోఽపరే ॥ **8** ॥ 570

మన్మాయామోహితధియః పురుషాః పురుషర్షభ।
శ్రేయో వదంత్యనేకాంతం యథాకర్మ యథారుచి ॥ **9** ॥ 571

ధర్మమేకే యశశ్చాన్యే కామం సత్యం దమం శమం।
అన్యే వదంతి స్వార్థం వా ఐశ్వర్యం త్యాగభోజనం।
కేచిద్ యజ్ఞతపోదానం వ్రతాని నియమాన్ యమాన్ ॥ **10** ॥ 572

ఆద్యంతవంత ఏవైషాం లోకాః కర్మవినిర్మితాః।
దుఃఖోదర్కాస్తమోనిష్ఠాః క్షుద్రానందాః శుచార్పితాః ॥ **11** ॥ 573

మయ్యర్పితాత్మనః సభ్య నిరపేక్షస్య సర్వతః।
మయాఽఽత్మనా సుఖం యత్తత్ కుతః స్యాద్ విషయాత్మనాం ॥ **12** ॥ 574

అకించనస్య దాంతస్య శాంతస్య సమచేతసః।
మయా సంతుష్టమనసః సర్వాః సుఖమయా దిశః ॥ **13** ॥ 575

న పారమేష్ఠ్యం న మహేంద్రధిష్ణ్యం
న సార్వభౌమం న రసాధిపత్యం।
న యోగసిద్ధీరపునర్భవం వా
మయ్యర్పితాత్మేచ్ఛతి మద్వినాన్యత్ ॥ **14** ॥ 576

న తథా మే ప్రియతమ ఆత్మయోనిర్న శంకరః।
న చ సంకర్షణో న శ్రీర్నైవాత్మా చ యథా భవాన్ ॥ **15** ॥ 577

నిరపేక్షం మునిం శాంతం నిర్వైరం సమదర్శనం।
అనువ్రజామ్యహం నిత్యం పూయేయేత్యంఘ్రిరేణుభిః ॥ **16** ॥ 578

నిష్కించనా మయ్యనురక్తచేతసః
శాంతా మహాంతోఽఖిలజీవవత్సలాః।
కామైరనాలబ్ధధియో జుషంతి యత్
తన్నైరపేక్ష్యం న విదుః సుఖం మమ ॥ **17** ॥ 579

బాధ్యమానోఽపి మద్భక్తో విషయైరజితేంద్రియః।
ప్రాయః ప్రగల్భయా భక్త్యా విషయైర్నాభిభూయతే ॥ **18** ॥ 580

యథాగ్నిః సుసమృద్ధార్చిః కరోత్యేధాంసి భస్మసాత్।
తథా మద్విషయా భక్తిరుద్ధవైనాంసి కృత్స్నశః ॥ **19** ॥ 581

న సాధయతి మాం యోగో న సాంఖ్యం ధర్మ ఉద్ధవ।
న స్వాధ్యాయస్తపస్త్యాగో యథా భక్తిర్మమోర్జితా ॥ **20** ॥ 582

భక్త్యాహమేకయా గ్రాహ్యః శ్రద్ధయాఽఽత్మా ప్రియః సతాం।
భక్తిః పునాతి మన్నిష్ఠా శ్వపాకానపి సంభవాత్ ॥ **21** ॥ 583

ధర్మః సత్యదయోపేతో విద్యా వా తపసాన్వితా।
మద్భక్త్యాపేతమాత్మానం న సమ్యక్ ప్రపునాతి హి ॥ **22** ॥ 584

కథం వినా రోమహర్షం ద్రవతా చేతసా వినా।
వినాఽఽనందాశ్రుకలయా శుద్ధ్యేద్ భక్త్యా వినాఽఽశయః ॥ **23** ॥ 585

వాగ్ గద్గదా ద్రవతే యస్య చిత్తం
రుదత్యభీక్ష్ణం హసతి క్వచిచ్చ।
విలజ్జ ఉద్గాయతి నృత్యతే చ
మద్భక్తియుక్తో భువనం పునాతి ॥ **24** ॥ 586

యథాగ్నినా హేమ మలం జహాతి
ధ్మాతం పునః స్వం భజతే చ రూపం।

ఆత్మా చ కర్మానుశయం విధూయ
మద్భక్తియోగేన భజత్యథో మాం ॥ **25** ॥ 587

యథా యథాఽఽత్మా పరిమృజ్యతేఽసౌ
మత్పుణ్యగాథాశ్రవణాభిధానైః ।
తథా తథా పశ్యతి వస్తు సూక్ష్మం
చక్షుర్యథైవాంజనసంప్రయుక్తం ॥ **26** ॥ 588

విషయాన్ ధ్యాయతశ్చిత్తం విషయేషు విషజ్జతే ।
మామనుస్మరతశ్చిత్తం మయ్యేవ ప్రవిలీయతే ॥ **27** ॥ 589

తస్మాదసదభిధ్యానం యథా స్వప్నమనోరథం ।
హిత్వా మయి సమాధత్స్వ మనో మద్భావభావితం ॥ **28** ॥ 590

స్త్రీణాం స్త్రీసంగినాం సంగం త్యక్త్వా దూరత ఆత్మవాన్ ।
క్షేమే వివిక్త ఆసీనశ్చింతయేన్మామతంద్రితః ॥ **29** ॥ 591

న తథాస్య భవేత్ క్లేశో బంధశ్చాన్యప్రసంగతః ।
యోషిత్సంగాద్ యథా పుంసో యథా తత్సంగిసంగతః ॥ **30** ॥ 592

ఉద్ధవ ఉవాచ
యథా త్వామరవిందాక్ష యాదృశం వా యదాత్మకం ।
ధ్యాయేన్ముముక్షురేతన్మే ధ్యానం త్వం వక్తుమర్హసి ॥ **31** ॥ 593

శ్రీభగవానువాచ
సమ ఆసన ఆసీనః సమకాయో యథాసుఖం ।
హస్తావుత్సంగ ఆధాయ స్వనాసాగ్రకృతేక్షణః ॥ **32** ॥ 594

ప్రాణస్య శోధయేన్మార్గం పూరకుంభకరేచకైః ।
విపర్యయేణాపి శనైరభ్యసేన్నిర్జితేంద్రియః ॥ **33** ॥ 595

హృద్యవిచ్ఛిన్నమోంకారం ఘంటానాదం బిసోర్ణవత్ ।
ప్రాణేనోదీర్య తత్రాథ పునః సంవేశయేత్ స్వరం ॥ **34** ॥ 596

ఏవం ప్రణవసంయుక్తం ప్రాణమేవ సమభ్యసేత్ ।
దశకృత్వస్త్రిషవణం మాసాదర్వాగ్ జితానిలః ॥ **35** ॥ 597

హృత్పుండరీకమంతఃస్థమూర్ధ్వనాలమధోముఖం ।
ధ్యాత్వోర్ధ్వముఖమున్నిద్రమష్టపత్రం సకర్ణికం ॥ **36** ॥ 598

కర్ణికాయాం న్యసేత్ సూర్యసోమాగ్నీనుత్తరోత్తరం ।
వహ్నిమధ్యే స్మరేద్ రూపం మమైతద్ ధ్యానమంగలం ॥ **37** ॥ 599

సమం ప్రశాంతం సుముఖం దీర్ఘచారుచతుర్భుజం ।
సుచారుసుందరగ్రీవం సుకపోలం శుచిస్మితం ॥ **38** ॥ 600

సమానకర్ణవిన్యస్తస్ఫురన్మకరకుండలం ।
హేమాంబరం ఘనశ్యామం శ్రీవత్సశ్రీనికేతనం ॥ **39** ॥ 601

శంఖచక్రగదాపద్మవనమాలావిభూషితం ।
నూపురైర్విలసత్పాదం కౌస్తుభప్రభయా యుతం ॥ **40** ॥ 602

ద్యుమత్కిరీటకటకకటిసూత్రాంగదాయుతం ।
సర్వాంగసుందరం హృద్యం ప్రసాదసుముఖేక్షణం ।
సుకుమారమభిధ్యాయేత్ సర్వాంగేషు మనో దధత్ ॥ **41** ॥ 603

ఇంద్రియాణీంద్రియార్థేభ్యో మనసాఽఽకృష్య తన్మనః ।
బుద్ధ్యా సారథినా ధీరః ప్రణయేన్మయి సర్వతః ॥ **42** ॥ 604

తత్ సర్వవ్యాపకం చిత్తమాకృష్యైకత్ర ధారయేత్ ।
నాన్యాని చింతయేద్ భూయః సుస్మితం భావయేన్ముఖం ॥ **43** ॥ 605

తత్ర లబ్ధపదం చిత్తమాకృష్య వ్యోమ్ని ధారయేత్ ।
తచ్చ త్యక్త్వా మదారోహో న కించిదపి చింతయేత్ ॥ **44** ॥ 606

ఏవం సమాహితమతిర్మామేవాత్మానమాత్మని ।
విచష్టే మయి సర్వాత్మన్ జ్యోతిర్జ్యోతిషి సంయుతం ॥ **45** ॥ 607

ధ్యానేనేత్థం సుతీవ్రేణ యుంజతో యోగినో మనః ।
సంయాస్యత్యాశు నిర్వాణం ద్రవ్యజ్ఞానక్రియాభ్రమః ॥ **46** ॥ 608

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ
జితేంద్రియస్య యుక్తస్య జితశ్వాసస్య యోగినః ।
మయి ధారయతశ్చేత ఉపతిష్ఠంతి సిద్ధయః ॥ **1** ॥ 609

ఉద్ధవ ఉవాచ
కయా ధారణయా కాస్విత్ కథంస్విత్ సిద్ధిరచ్యుత ।
కతి వా సిద్ధయో బ్రూహి యోగినాం సిద్ధిదో భవాన్ ॥ **2** ॥ 610

శ్రీభగవానువాచ
సిద్ధయోఽష్టాదశ ప్రోక్తా ధారణాయోగపారగైః ।
తాసామష్టౌ మత్ప్రధానా దశైవ గుణహేతవః ॥ **3** ॥ 611

అణిమా మహిమా మూర్తేర్లఘిమా ప్రాప్తిరింద్రియైః ।
ప్రాకామ్యం శ్రుతదృష్టేషు శక్తిప్రేరణమీశితా ॥ **4** ॥ 612

గుణేష్వసంగో వశితా యత్కామస్తదవస్యతి ।
ఏతా మే సిద్ధయః సౌమ్య అష్టావౌత్పత్తికా మతాః ॥ **5** ॥ 613

అనూర్మిమత్త్వం దేహేఽస్మిన్ దూరశ్రవణదర్శనం ।
మనోజవః కామరూపం పరకాయప్రవేశనం ॥ **6** ॥ 614

స్వచ్ఛందమృత్యుర్దేవానాం సహక్రీడానుదర్శనం ।
యథాసంకల్పసంసిద్ధిరాజ్ఞాప్రతిహతాగతిః ॥ **7** ॥ 615

త్రికాలజ్ఞత్వమద్వంద్వం పరచిత్తాద్యభిజ్ఞతా ।
అగ్న్యర్కాంబువిషాదీనాం ప్రతిష్టంభోఽపరాజయః ॥ **8** ॥ 616

ఏతాశ్చోద్దేశతః ప్రోక్తా యోగధారణసిద్ధయః ।
యయా ధారణయా యా స్యాద్ యథా వా స్యాన్నిబోధ మే ॥ **9** ॥ 617

భూతసూక్ష్మాత్మని మయి తన్మాత్రం ధారయేన్మనః ।
అణిమానమవాప్నోతి తన్మాత్రోపాసకో మమ ॥ **10** ॥ 618

మహత్యాత్మన్మయి పరే యథాసంస్థం మనో దధత్ ।
మహిమానమవాప్నోతి భూతానాం చ పృథక్ పృథక్ ॥ **11** ॥ 619

పరమాణుమయే చిత్తం భూతానాం మయి రంజయన్ ।
కాలసూక్ష్మార్థతాం యోగీ లఘిమానమవాప్నుయాత్ ॥ **12** ॥ 620

ధారయన్ మయ్యహంతత్త్వే మనో వైకారికేఽఖిలం ।
సర్వేంద్రియాణామాత్మత్వం ప్రాప్తిం ప్రాప్నోతి మన్మనాః ॥ **13** ॥ 621

మహత్యాత్మని యః సూత్రే ధారయేన్మయి మానసం ।
ప్రాకామ్యం పారమేష్ఠ్యం మే విందతేఽవ్యక్తజన్మనః ॥ **14** ॥ 622

విష్ణౌ త్ర్యధీశ్వరే చిత్తం ధారయేత్ కాలవిగ్రహే ।
స ఈశిత్వమవాప్నోతి క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞచోదనాం ॥ **15** ॥ 623

నారాయణే తురీయాఖ్యే భగవచ్ఛబ్దశబ్దితే ।
మనో మయ్యాదధద్ యోగీ మద్ధర్మా వశితామియాత్ ॥ **16** ॥ 624

నిర్గుణే బ్రహ్మణి మయి ధారయన్ విశదం మనః ।
పరమానందమాప్నోతి యత్ర కామోఽవసీయతే ॥ **17** ॥ 625

శ్వేతద్వీపపతౌ చిత్తం శుద్ధే ధర్మమయే మయి ।
ధారయంశ్వేతతాం యాతి షడూర్మిరహితో నరః ॥ **18** ॥ 626

మయ్యాకాశాత్మని ప్రాణే మనసా ఘోషముద్వహన్ ।
తత్రోపలబ్ధా భూతానాం హంసో వాచః శృణోత్యసౌ ॥ **19** ॥ 627

చక్షుస్త్వష్టరి సంయోజ్య త్వష్టారమపి చక్షుషి ।
మాం తత్ర మనసా ధ్యాయన్ విశ్వం పశ్యతి సూక్ష్మదృక్ ॥ **20** ॥ 628

మనో మయి సుసంయోజ్య దేహం తదను వాయునా ।
మద్ధారణానుభావేన తత్రాత్మా యత్ర వై మనః ॥ **21** ॥ 629

యదా మన ఉపాదాయ యద్ యద్ రూపం బుభూషతి ।
తత్తద్ భవేన్మనోరూపం మద్యోగబలమాశ్రయః ॥ **22** ॥ 630

పరకాయం విశన్ సిద్ధ ఆత్మానం తత్ర భావయేత్ ।
పిండం హిత్వా విశేత్ ప్రాణో వాయుభూతః షడంఘ్రివత్ ॥ **23** ॥ 631

పార్ష్ణ్యాఽపీడ్య గుదం ప్రాణం హృదురఃకంఠమూర్ధసు ।
ఆరోప్య బ్రహ్మరంధ్రేణ బ్రహ్మ నీత్వోత్సృజేత్తనుం ॥ **24** ॥ 632

విహరిష్యన్ సురాక్రీడే మత్స్థం సత్త్వం విభావయేత్ ।
విమానేనోపతిష్ఠంతి సత్త్వవృత్తీః సురస్త్రియః ॥ **25** ॥ 633

యథా సంకల్పయేద్ బుద్ధ్యా యదా వా మత్పరః పుమాన్ ।
మయి సత్యే మనో యుంజంస్తథా తత్ సముపాశ్నుతే ॥ **26** ॥ 634

యో వై మద్భావమాపన్న ఈశితుర్వశితుః పుమాన్ ।
కుతశ్చిన్న విహన్యేత తస్య చాజ్ఞా యథా మమ ॥ **27** ॥ 635

మద్భక్త్యా శుద్ధసత్త్వస్య యోగినో ధారణావిదః ।
తస్య త్రైకాలికీ బుద్ధిర్జన్మమృత్యూపబృంహితా ॥ **28** ॥ 636

అగ్న్యాదిభిర్న హన్యేత మునేర్యోగమయం వపుః।
మద్యోగశ్రాంతచిత్తస్య యాదసాముదకం యథా ॥ **29** ॥ 637

మద్విభూతీరభిధ్యాయన్ శ్రీవత్సాస్త్రవిభూషితాః।
ధ్వజాతపత్రవ్యజనైః స భవేదపరాజితః ॥ **30** ॥ 638

ఉపాసకస్య మామేవం యోగధారణయా మునేః।
సిద్ధయః పూర్వకథితా ఉపతిష్ఠంత్యశేషతః ॥ **31** ॥ 639

జితేంద్రియస్య దాంతస్య జితశ్వాసాత్మనో మునేః।
మద్ధారణాం ధారయతః కా సా సిద్ధిః సుదుర్లభా ॥ **32** ॥ 640

అంతరాయాన్ వదంత్యేతా యుంజతో యోగముత్తమం।
మయా సంపద్యమానస్య కాలక్షపణహేతవః ॥ **33** ॥ 641

జన్మౌషధితపోమంత్రైర్యావతీరిహ సిద్ధయః।
యోగేనాప్నోతి తాః సర్వా నాన్యైర్యోగగతిం వ్రజేత్ ॥ **34** ॥ 642

సర్వాసామపి సిద్ధీనాం హేతుః పతిరహం ప్రభుః।
అహం యోగస్య సాంఖ్యస్య ధర్మస్య బ్రహ్మవాదినాం ॥ **35** ॥ 643

అహమాత్మాఽఽంతరో బాహ్యోఽనావృతః సర్వదేహినాం।
యథా భూతాని భూతేషు బహిరంతః స్వయం తథా ॥ **36** ॥ 644

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే పంచదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
త్వం బ్రహ్మ పరమం సాక్షాదనాద్యంతమపావృతం ।
సర్వేషామపి భావానాం త్రాణస్థిత్యప్యయోద్భవః ॥ **1** ॥ 645

ఉచ్చావచేషు భూతేషు దుర్జ్ఞేయమకృతాత్మభిః ।
ఉపాసతే త్వాం భగవన్ యాథాతథ్యేన బ్రాహ్మణాః ॥ **2** ॥ 646

యేషు యేషు చ భావేషు భక్త్యా త్వాం పరమర్షయః ।
ఉపాసీనాః ప్రపద్యంతే సంసిద్ధిం తద్ వదస్వ మే ॥ **3** ॥ 647

గూఢశ్చరసి భూతాత్మా భూతానాం భూతభావన ।
న త్వాం పశ్యంతి భూతాని పశ్యంతం మోహితాని తే ॥ **4** ॥ 648

యాః కాశ్చ భూమౌ దివి వై రసాయాం
విభూతయో దిక్షు మహావిభూతే ।
తా మహ్యమాఖ్యాహ్యనుభావితాస్తే
నమామి తే తీర్థపదాంఘ్రిపద్మం ॥ **5** ॥ 649

శ్రీభగవానువాచ
ఏవమేతదహం పృష్టః ప్రశ్నం ప్రశ్నవిదాం వర ।
యుయుత్సునా వినశనే సపత్నైరర్జునేన వై ॥ **6** ॥ 650

జ్ఞాత్వా జ్ఞాతివధం గర్హ్యమధర్మం రాజ్యహేతుకం।
తతో నివృత్తో హంతాహం హతోఽయమితి లౌకికః ॥ **7** ॥ 651

స తదా పురుషవ్యాఘ్రో యుక్త్యా మే ప్రతిబోధితః।
అభ్యభాషత మామేవం యథా త్వం రణమూర్ధని ॥ **8** ॥ 652

అహమాత్మోద్ధవామీషాం భూతానాం సుహృదీశ్వరః।
అహం సర్వాణి భూతాని తేషాం స్థిత్యుద్భవాప్యయః ॥ **9** ॥ 653

అహం గతిర్గతిమతాం కాలః కలయతామహం।
గుణానాం చాప్యహం సామ్యం గుణిన్యోత్పత్తికో గుణః ॥ **10** ॥ 654

గుణినామప్యహం సూత్రం మహతాం చ మహానహం।
సూక్ష్మాణామప్యహం జీవో దుర్జయానామహం మనః ॥ **11** ॥ 655

హిరణ్యగర్భో వేదానాం మంత్రాణాం ప్రణవస్త్రివృత్।
అక్షరాణామకారోఽస్మి పదానిచ్ఛందసామహం ॥ **12** ॥ 656

ఇంద్రోఽహం సర్వదేవానాం వసూనామస్మి హవ్యవాట్।
ఆదిత్యానామహం విష్ణూ రుద్రాణాం నీలలోహితః ॥ **13** ॥ 657

బ్రహ్మర్షీణాం భృగురహం రాజర్షీణామహం మనుః।
దేవర్షీణాం నారదోఽహం హవిర్ధాన్యస్మి ధేనుషు ॥ **14** ॥ 658

సిద్ధేశ్వరాణాం కపిలః సుపర్ణోఽహం పతత్రిణాం।
ప్రజాపతీనాం దక్షోఽహం పిత్ౄణామహమర్యమా ॥ **15** ॥ 659

మాం విద్ధ్యుద్ధవ దైత్యానాం ప్రహ్లాదమసురేశ్వరం।
సోమం నక్షత్రౌషధీనాం ధనేశం యక్షరక్షసాం ॥ **16** ॥ 660

ఐరావతం గజేంద్రాణాం యాదసాం వరుణం ప్రభుం।
తపతాం ద్యుమతాం సూర్యం మనుష్యాణాం చ భూపతిం ॥ **17** ॥ 661

ఉచ్చైఃశ్రవాస్తురంగాణాం ధాతూనామస్మి కాంచనం ।
యమః సంయమతాం చాహం సర్పాణామస్మి వాసుకిః ॥ **18** ॥ 662

నాగేంద్రాణామనంతోఽహం మృగేంద్రః శృంగిదంష్ట్రిణాం ।
ఆశ్రమాణామహం తుర్యో వర్ణానాం ప్రథమోఽనఘ ॥ **19** ॥ 663

తీర్థానాం స్రోతసాం గంగా సముద్రః సరసామహం ।
ఆయుధానాం ధనురహం త్రిపురఘ్నో ధనుష్మతాం ॥ **20** ॥ 664

ధిష్ణ్యానామస్మ్యహం మేరుర్గహనానాం హిమాలయః ।
వనస్పతీనామశ్వత్థ ఓషధీనామహం యవః ॥ **21** ॥ 665

పురోధసాం వసిష్ఠోఽహం బ్రహ్మిష్ఠానాం బృహస్పతిః ।
స్కందోఽహం సర్వసేనాన్యామగ్రణ్యాం భగవానజః ॥ **22** ॥ 666

యజ్ఞానాం బ్రహ్మయజ్ఞోఽహం వ్రతానామవిహింసనం ।
వాయ్వగ్న్యర్కాంబువాగాత్మా శుచీనామప్యహం శుచిః ॥ **23** ॥ 667

యోగానామాత్మసంరోధో మంత్రోఽస్మి విజిగీషతాం ।
ఆన్వీక్షికీ కౌశలానాం వికల్పః ఖ్యాతివాదినాం ॥ **24** ॥ 668

స్త్రీణాం తు శతరూపాహం పుంసాం స్వాయంభువో మనుః ।
నారాయణో మునీనాం చ కుమారో బ్రహ్మచారిణాం ॥ **25** ॥ 669

ధర్మాణామస్మి సన్న్యాసః క్షేమాణామబహిర్మతిః ।
గుహ్యానాం సూనృతం మౌనం మిథునానామజస్త్వహం ॥ **26** ॥ 670

సంవత్సరోఽస్మ్యనిమిషామృతూనాం మధుమాధవౌ ।
మాసానాం మార్గశీర్షోఽహం నక్షత్రాణాం తథాభిజిత్ ॥ **27** ॥ 671

అహం యుగానాం చ కృతం ధీరాణాం దేవలోఽసితః ।
ద్వైపాయనోఽస్మి వ్యాసానాం కవీనాం కావ్య ఆత్మవాన్ ॥ **28** ॥ 672

వాసుదేవో భగవతాం త్వం తు భాగవతేష్వహం ।
కింపురుషాణాం హనుమాన్ విద్యాధ్రాణాం సుదర్శనః ॥ **29** ॥ 673

రత్నానాం పద్మరాగోఽస్మి పద్మకోశః సుపేశసాం ।
కుశోఽస్మి దర్భజాతీనాం గవ్యమాజ్యం హవిఃష్వహం ॥ **30** ॥ 674

వ్యవసాయినామహం లక్ష్మీః కితవానాం ఛలగ్రహః ।
తితిక్షాస్మి తితిక్షూణాం సత్త్వం సత్త్వవతామహం ॥ **31** ॥ 675

ఓజః సహో బలవతాం కర్మాహం విద్ధి సాత్త్వతాం ।
సాత్త్వతాం నవమూర్తీనామాదిమూర్తిరహం పరా ॥ **32** ॥ 676

విశ్వావసుః పూర్వచిత్తిర్గంధర్వాప్సరసామహం ।
భూధరాణామహం స్థైర్యం గంధమాత్రమహం భువః ॥ **33** ॥ 677

అపాం రసశ్చ పరమస్తేజిష్ఠానాం విభావసుః ।
ప్రభా సూర్యేందుతారాణాం శబ్దోఽహం నభసః పరః ॥ **34** ॥ 678

బ్రహ్మణ్యానాం బలిరహం వీరాణామహమర్జునః ।
భూతానాం స్థితిరుత్పత్తిరహం వై ప్రతిసంక్రమః ॥ **35** ॥ 679

గత్యుక్త్యుత్సర్గోపాదానమానందస్పర్శలక్షణం ।
ఆస్వాదశ్రుత్యవఘ్రాణమహం సర్వేంద్రియేంద్రియం ॥ **36** ॥ 680

పృథివీ వాయురాకాశ ఆపో జ్యోతిరహం మహాన్ ।
వికారః పురుషోఽవ్యక్తం రజః సత్త్వం తమః పరం ॥ **37** ॥ 681

అహమేతత్ప్రసంఖ్యానం జ్ఞానం తత్త్వవినిశ్చయః ।
మయేశ్వరేణ జీవేన గుణేన గుణినా వినా ।
సర్వాత్మనాపి సర్వేణ న భావో విద్యతే క్వచిత్ ॥ **38** ॥ 682

సంఖ్యానం పరమాణూనాం కాలేన క్రియతే మయా।
న తథా మే విభూతీనాం సృజతోఽండాని కోటిశః ॥ **39** ॥ 683

తేజః శ్రీ కీర్తిరైశ్వర్యం హ్రీస్త్యాగః సౌభగం భగః।
వీర్యం తితిక్షా విజ్ఞానం యత్ర యత్ర స మేంఽశకః ॥ **40** ॥ 684

ఏతాస్తే కీర్తితాః సర్వాః సంక్షేపేణ విభూతయః।
మనోవికారా ఏవైతే యథా వాచాభిధీయతే ॥ **41** ॥ 685

వాచం యచ్ఛ మనో యచ్ఛ ప్రాణాన్ యచ్ఛేంద్రియాణి చ।
ఆత్మానమాత్మనా యచ్ఛ న భూయః కల్పసేఽధ్వనే ॥ **42** ॥ 686

యో వై వాఙ్మనసీ సమ్యగసంయచ్ఛన్ ధియా యతిః।
తస్య వ్రతం తపో దానం స్రవత్యామఘటాంబువత్ ॥ **43** ॥ 687

తస్మాన్మనోవచః ప్రాణాన్ నియచ్ఛేన్మత్పరాయణః।
మద్భక్తియుక్తయా బుద్ధ్యా తతః పరిసమాప్యతే ॥ **44** ॥ 688

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే షోడశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
యస్త్వయాభిహితః పూర్వం ధర్మస్త్వద్భక్తిలక్షణః ।
వర్ణాశ్రమాచారవతాం సర్వేషాం ద్విపదామపి ॥ **1** ॥ 689

యథానుష్ఠీయమానేన త్వయి భక్తిర్నృణాం భవేత్ ।
స్వధర్మేణారవిందాక్ష తత్ సమాఖ్యాతుమర్హసి ॥ **2** ॥ 690

పురా కిల మహాబాహో ధర్మం పరమకం ప్రభో ।
యత్తేన హంసరూపేణ బ్రహ్మణేఽభ్యాత్థ మాధవ ॥ **3** ॥ 691

స ఇదానీం సుమహతా కాలేనామిత్రకర్శన ।
న ప్రాయో భవితా మర్త్యలోకే ప్రాగనుశాసితః ॥ **4** ॥ 692

వక్తా కర్తావితా నాన్యో ధర్మస్యాచ్యుత తే భువి ।
సభాయామపి వైరించ్యాం యత్ర మూర్తిధరాః కలాః ॥ **5** ॥ 693

కర్త్రావిత్రా ప్రవక్త్రా చ భవతా మధుసూదన ।
త్యక్తే మహీతలే దేవ వినష్టం కః ప్రవక్ష్యతి ॥ **6** ॥ 694

తత్త్వం నః సర్వధర్మజ్ఞ ధర్మస్త్వద్భక్తిలక్షణః ।
యథా యస్య విధీయేత తథా వర్ణయ మే ప్రభో ॥ **7** ॥ 695

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం స్వభృత్యముఖ్యేన పృష్టః స భగవాన్ హరిః।
ప్రీతః క్షేమాయ మర్త్యానాం ధర్మానాహ సనాతనాన్ ॥ **8** ॥ 696

శ్రీభగవానువాచ

ధర్మ్య ఏష తవ ప్రశ్నో నైఃశ్రేయసకరో నృణాం।
వర్ణాశ్రమాచారవతాం తముద్ధవ నిబోధ మే ॥ **9** ॥ 697

ఆదౌ కృతయుగే వర్ణో నృణాం హంస ఇతి స్మృతః।
కృత్యకృత్యాః ప్రజా జాత్యా తస్మాత్ కృతయుగం విదుః ॥ **10** ॥ 698

వేదః ప్రణవ ఏవాగ్రే ధర్మోఽహం వృషరూపధృక్।
ఉపాసతే తపోనిష్ఠా హంసం మాం ముక్తకిల్బిషాః ॥ **11** ॥ 699

త్రేతాముఖే మహాభాగ ప్రాణాన్మే హృదయాత్త్రయీ।
విద్యా ప్రాదురభూత్తస్యా అహమాసం త్రివృన్ముఖః ॥ **12** ॥ 700

విప్రక్షత్రియవిట్శూద్రా ముఖబాహూరుపాదజాః।
వైరాజాత్ పురుషాజ్జాతా య ఆత్మాచారలక్షణాః ॥ **13** ॥ 701

గృహాశ్రమో జఘనతో బ్రహ్మచర్యం హృదో మమ।
వక్షఃస్థానాద్ వనే వాసో న్యాసః శీర్షణి సంస్థితః ॥ **14** ॥ 702

వర్ణానామాశ్రమాణాం చ జన్మభూమ్యనుసారిణీః।
ఆసన్ ప్రకృతయో నౄణాం నీచైర్నీచోత్తమోత్తమాః ॥ **15** ॥ 703

శమో దమస్తపః శౌచం సంతోషః క్షాంతిరార్జవం।
మద్భక్తిశ్చ దయా సత్యం బ్రహ్మప్రకృతయస్త్విమాః ॥ **16** ॥ 704

తేజో బలం ధృతిః శౌర్యం తితిక్షౌదార్యముద్యమః।
స్థైర్యం బ్రహ్మణ్యతైశ్వర్యం క్షత్రప్రకృతయస్త్విమాః ॥ **17** ॥ 705

ఆస్తిక్యం దాననిష్ఠా చ అదంభో బ్రహ్మసేవనం।
అతుష్టిరర్థోపచయైర్వైశ్యప్రకృతయస్త్వమాః ॥ **18** ॥ 706

శుశ్రూషణం ద్విజగవాం దేవానాం చాప్యమాయయా।
తత్ర లబ్ధేన సంతోషః శూద్రప్రకృతయస్త్వమాః ॥ **19** ॥ 707

అశౌచమనృతం స్తేయం నాస్తిక్యం శుష్కవిగ్రహః।
కామః క్రోధశ్చ తర్షశ్చ స్వభావోఽంతేవసాయినాం ॥ **20** ॥ 708

అహింసా సత్యమస్తేయమకామక్రోధలోభతా।
భూతప్రియహితేహా చ ధర్మోఽయం సార్వవర్ణికః ॥ **21** ॥ 709

ద్వితీయం ప్రాప్యానుపూర్వ్యాజ్జన్మోపనయనం ద్విజః।
వసన్ గురుకులే దాంతో బ్రహ్మాధీయీత చాహూతః ॥ **22** ॥ 710

మేఖలాజినదండాక్షబ్రహ్మసూత్రకమండలూన్।
జటిలోఽధౌతదద్వాసోఽరక్తపీఠః కుశాన్ దధత్ ॥ **23** ॥ 711

స్నానభోజనహోమేషు జపోచ్చారే చ వాగ్యతః।
న చ్ఛింద్యాన్నఖరోమాణి కక్షోపస్థగతాన్యపి ॥ **24** ॥ 712

రేతో నావకిరేజ్జాతు బ్రహ్మవ్రతధరః స్వయం।
అవకీర్ణేఽవగాహ్యాప్సు యతాసుస్త్రిపదీం జపేత్ ॥ **25** ॥ 713

అగ్న్యర్కాచార్యగోవిప్రగురువృద్ధసురాంశుచిః।
సమాహిత ఉపాసీత సంధ్యే చ యతవాగ్ జపన్ ॥ **26** ॥ 714

ఆచార్యం మాం విజానీయాన్నావమన్యేత కర్హిచిత్।
న మర్త్యబుద్ధ్యాసూయేత సర్వదేవమయో గురుః ॥ **27** ॥ 715

సాయం ప్రాతరుపానీయ భైక్ష్యం తస్మై నివేదయేత్।
యచ్చాన్యదప్యనుజ్ఞాతముపయుంజీత సంయతః ॥ **28** ॥ 716

శుశ్రూషమాణ ఆచార్యం సదోపాసీత నీచవత్ ।
యానశయ్యాసనస్థానైర్నాతిదూరే కృతాంజలిః ॥ **29** ॥ 717

ఏవంవృత్తో గురుకులే వసేద్ భోగవివర్జితః ।
విద్యా సమాప్యతే యావద్ బిభ్రద్వ్రతమఖండితం ॥ **30** ॥ 718

యద్యసౌ ఛందసాం లోకమారోక్ష్యన్ బ్రహ్మవిష్టపం ।
గురవే విన్యసేద్ దేహం స్వాధ్యాయార్థం బృహద్వ్రతః ॥ **31** ॥ 719

అగ్నౌ గురావాత్మని చ సర్వభూతేషు మాం పరం ।
అపృథగ్ధీరుపాసీత బ్రహ్మవర్చస్వ్యకల్మషః ॥ **32** ॥ 720

స్త్రీణాం నిరీక్షణస్పర్శసంలాపక్ష్వేలనాదికం ।
ప్రాణినో మిథునీభూతానగృహస్థోఽగ్రతస్త్యజేత్ ॥ **33** ॥ 721

శౌచమాచమనం స్నానం సంధ్యోపాసనమార్జవం ।
తీర్థసేవా జపోఽస్పృశ్యాభక్ష్యాసంభాష్యవర్జనం ॥ **34** ॥ 722

సర్వాశ్రమప్రయుక్తోఽయం నియమః కులనందన ।
మద్భావః సర్వభూతేషు మనోవాక్కాయసంయమః ॥ **35** ॥ 723

ఏవం బృహద్వ్రతధరో బ్రాహ్మణోఽగ్నిరివ జ్వలన్ ।
మద్భక్తస్తీవ్రతపసా దగ్ధకర్మాశయోఽమలః ॥ **36** ॥ 724

అథానంతరమావేక్ష్యన్ యథా జిజ్ఞాసితాగమః ।
గురవే దక్షిణాం దత్త్వా స్నాయాద్ గుర్వనుమోదితః ॥ **37** ॥ 725

గృహం వనం వోపవిశేత్ ప్రవ్రజేద్ వా ద్విజోత్తమః ।
ఆశ్రమాదాశ్రమం గచ్ఛేన్నాన్యథా మత్పరశ్చరేత్ ॥ **38** ॥ 726

గృహార్థీ సదృశీం భార్యాముద్వహేదజుగుప్సితాం ।
యవీయసీం తు వయసా తాం సవర్ణామను క్రమాత్ ॥ **39** ॥ 727

ఇజ్యాధ్యయనదానాని సర్వేషాం చ ద్విజన్మనాం।
ప్రతిగ్రహోఽధ్యాపనం చ బ్రాహ్మణస్యైవ యాజనం ॥ **40** ॥ 728

ప్రతిగ్రహం మన్యమానస్తపస్తేజోయశోనుదం।
అన్యాభ్యామేవ జీవేత శిలైర్వా దోషదృక్ తయోః ॥ **41** ॥ 729

బ్రాహ్మణస్య హి దేహోఽయం క్షుద్రకామాయ నేష్యతే।
కృచ్ఛ్రాయ తపసే చేహ ప్రేత్యానంతసుఖాయ చ ॥ **42** ॥ 730

శిలోంఛవృత్త్యా పరితుష్టచిత్తో
ధర్మం మహాంతం విరజం జుషాణః।
మయ్యర్పితాత్మా గృహ ఏవ తిష్ఠ-
న్నాతిప్రసక్తః సముపైతి శాంతిం ॥ **43** ॥ 731

సముద్ధరంతి యే విప్రం సీదంతం మత్పరాయణం।
తానుద్ధరిష్యే నచిరాదాపద్భ్యో నౌరివార్ణవాత్ ॥ **44** ॥ 732

సర్వాః సముద్ధరేద్ రాజా పితేవ వ్యసనాత్ ప్రజాః।
ఆత్మానమాత్మనా ధీరో యథా గజపతిర్గజాన్ ॥ **45** ॥ 733

ఏవంవిధో నరపతిర్విమానేనార్కవర్చసా।
విధూయేహాశుభం కృత్స్నమింద్రేణ సహ మోదతే ॥ **46** ॥ 734

సీదన్ విప్రో వణిగ్వృత్త్యా పణ్యైరేవాపదం తరేత్।
ఖడ్గేన వాఽఽపదాక్రాంతో న శ్వవృత్త్యా కథంచన ॥ **47** ॥ 735

వైశ్యవృత్త్యా తు రాజన్యో జీవేన్మృగయయాఽఽపది।
చరేద్ వా విప్రరూపేణ న శ్వవృత్త్యా కథంచన ॥ **48** ॥ 736

శూద్రవృత్తిం భజేద్ వైశ్యః శూద్రః కారుకటక్రియాం।
కృచ్ఛ్రాన్ముక్తో న గర్హ్యేణ వృత్తిం లిప్సేత కర్మణా ॥ **49** ॥ 737

వేదాధ్యాయస్వధాస్వాహాబల్యన్నాద్యైర్యథోదయం ।
దేవర్షిపితృభూతాని మద్రూపాణ్యన్వహం యజేత్ ॥ **50** ॥ 738

యదృచ్ఛయోపపన్నేన శుక్లేనోపార్జితేన వా ।
ధనేనాపీడయన్ భృత్యాన్ న్యాయేనైవాహరేత్ క్రతూన్ ॥ **51** ॥ 739

కుటుంబేషు న సజ్జేత న ప్రమాద్యేత్ కుటుంబ్యపి ।
విపశ్చిన్నశ్వరం పశ్యేదదృష్టమపి దృష్టవత్ ॥ **52** ॥ 740

పుత్రదారాప్తబంధూనాం సంగమః పాంథసంగమః ।
అనుదేహం వియంత్యేతే స్వప్నో నిద్రానుగో యథా ॥ **53** ॥ 741

ఇత్థం పరిమృశన్ముక్తో గృహేష్వతిథివద్ వసన్ ।
న గృహైరనుబధ్యేత నిర్మమో నిరహంకృతః ॥ **54** ॥ 742

కర్మభిర్గృహమేధీయైరిష్ట్వా మామేవ భక్తిమాన్ ।
తిష్ఠేద్ వనం వోపవిశేత్ ప్రజావాన్ వా పరివ్రజేత్ ॥ **55** ॥ 743

యస్త్వాసక్తమతిర్గేహే పుత్రవిత్తైషణాతురః ।
స్త్రైణః కృపణధీర్మూఢో మమాహమితి బధ్యతే ॥ **56** ॥ 744

అహో మే పితరౌ వృద్ధౌ భార్యా బాలాత్మజాఽఽత్మజాః ।
అనాథా మామృతే దీనాః కథం జీవంతి దుఃఖితాః ॥ **57** ॥ 745

ఏవం గృహాశయాక్షిప్తహృదయో మూఢధీరయం ।
అతృప్తస్తాననుధ్యాయన్ మృతోఽంధం విశతే తమః ॥ **58** ॥ 746

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే సప్తదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

వనం వివిక్షుః పుత్రేషు భార్యాం న్యస్య సహైవ వా ।
వన ఏవ వసేచ్ఛాంతస్తృతీయం భాగమాయుషః ॥ **1** ॥ 747

కందమూలఫలైర్వన్యైర్మేధ్యైర్వృత్తిం ప్రకల్పయేత్ ।
వసీత వల్కలం వాసస్తృణపర్ణాజినాని చ ॥ **2** ॥ 748

కేశరోమనఖశ్మశ్రుమలాని బిభృయాద్ దతః ।
న ధావేదప్సు మజ్జేత త్రికాలం స్థండిలేశయః ॥ **3** ॥ 749

గ్రీష్మే తప్యేత పంచాగ్నీన్ వర్షాస్వాసారషాడ్జలే ।
ఆకంఠమగ్నః శిశిరే ఏవంవృత్తస్తపశ్చరేత్ ॥ **4** ॥ 750

అగ్నిపక్వం సమశ్నీయాత్ కాలపక్వమథాపి వా ।
ఉలూఖలాశ్మకుట్టో వా దంతోలూఖల ఏవ వా ॥ **5** ॥ 751

స్వయం సంచినుయాత్ సర్వమాత్మనో వృత్తికారణం ।
దేశకాలబలాభిజ్ఞో నాదదీతాన్యదాఽఽహృతం ॥ **6** ॥ 752

వన్యైశ్చరుపురోడాశైర్నిర్వపేత్ కాలచోదితాన్ ।
న తు శ్రౌతేన పశునా మాం యజేత వనాశ్రమీ ॥ **7** ॥ 753

అగ్నిహోత్రం చ దర్శశ్చ పూర్ణమాసశ్చ పూర్వవత్ ।
చాతుర్మాస్యాని చ మునేరామ్నాతాని చ నైగమైః ॥ **8** ॥ 754

ఏవం చీర్ణేన తపసా మునిర్ధమనిసంతతః ।
మాం తపోమయమారాధ్య ఋషిలోకాదుపైతి మాం ॥ **9** ॥ 755

యస్త్వేతత్ కృచ్ఛ్రతశ్చీర్ణం తపో నిఃశ్రేయసం మహత్ ।
కామాయాల్పీయసే యుంజ్యాద్ బాలిశః కోఽపరస్తతః ॥ **10** ॥ 756

యదాసౌ నియమేఽకల్పో జరయా జాతవేపథుః ।
ఆత్మన్యగ్నీన్ సమారోప్య మచ్చిత్తోఽగ్నిం సమావిశేత్ ॥ **11** ॥ 757

యదా కర్మవిపాకేషు లోకేషు నిరయాత్మసు ।
విరాగో జాయతే సమ్యఙ్ న్యస్తాగ్నిః ప్రవ్రజేత్తతః ॥ **12** ॥ 758

ఇష్ట్వా యథోపదేశం మాం దత్త్వా సర్వస్వమృత్విజే ।
అగ్నీన్ స్వప్రాణ ఆవేశ్య నిరపేక్షః పరివ్రజేత్ ॥ **13** ॥ 759

విప్రస్య వై సన్న్యసతో దేవా దారాదిరూపిణః ।
విఘ్నాన్ కుర్వంత్యయం హ్యస్మానాక్రమ్య సమియాత్ పరం ॥ **14** ॥ 760

బిభృయాచ్చేన్మునిర్వాసః కౌపీనాచ్ఛాదనం పరం ।
త్యక్తం న దండపాత్రాభ్యామన్యత్ కించిదనాపది ॥ **15** ॥ 761

దృష్టిపూతం న్యసేత్ పాదం వస్త్రపూతం పిబేజ్జలం ।
సత్యపూతాం వదేద్ వాచం మనఃపూతం సమాచరేత్ ॥ **16** ॥ 762

మౌనానీహానిలాయామా దండా వాగ్దేహచేతసాం ।
న హ్యేతే యస్య సంత్యంగ వేణుభిర్న భవేద్ యతిః ॥ **17** ॥ 763

భిక్షాం చతుర్షు వర్ణేషు విగర్హ్యాన్ వర్జయంశ్చరేత్ ।
సప్తాగారానసంక్లప్తాంస్తుష్యేల్లబ్ధేన తావతా ॥ **18** ॥ 764

బహిర్జలాశయం గత్వా తత్రోపస్పృశ్య వాగ్యతః।
విభజ్య పావితం శేషం భుంజీతాశేషమాహృతం ॥ **19** ॥ 765

ఏకశ్చరేన్మహీమేతాం నిఃసంగః సంయతేంద్రియః।
ఆత్మక్రీడ ఆత్మరత ఆత్మవాన్ సమదర్శనః ॥ **20** ॥ 766

వివిక్తక్షేమశరణో మద్భావవిమలాశయః।
ఆత్మానం చింతయేదేకమభేదేన మయా మునిః ॥ **21** ॥ 767

అన్వీక్షేతాత్మనో బంధం మోక్షం చ జ్ఞాననిష్ఠయా।
బంధ ఇంద్రియవిక్షేపో మోక్ష ఏషాం చ సంయమః ॥ **22** ॥ 768

తస్మాన్నియమ్య షడ్వర్గం మద్భావేన చరేన్మునిః।
విరక్తః క్షుల్లకామేభ్యో లబ్ధ్వాఽఽత్మని సుఖం మహత్ ॥ **23** ॥ 769

పురగ్రామవ్రజాన్ సార్థాన్ భిక్షార్థం ప్రవిశంశ్చరేత్।
పుణ్యదేశసరిచ్ఛైలవనాశ్రమవతీం మహీం ॥ **24** ॥ 770

వానప్రస్థాశ్రమపదేష్వభీక్ష్ణం భైక్ష్యమాచరేత్।
సంసిధ్యత్యాశ్వసమ్మోహః శుద్ధసత్త్వః శిలాంధసా ॥ **25** ॥ 771

నైతద్ వస్తుతయా పశ్యేద్ దృశ్యమానం వినశ్యతి।
అసక్తచిత్తో విరమేదిహాముత్ర చికీర్షితాత్ ॥ **26** ॥ 772

యదేతదాత్మని జగన్మనోవాక్ప్రాణసంహతం।
సర్వం మాయేతి తర్కేణ స్వస్థస్త్యక్త్వా న తత్ స్మరేత్ ॥ **27** ॥ 773

జ్ఞాననిష్ఠో విరక్తో వా మద్భక్తో వానపేక్షకః।
సలింగానాశ్రమాంస్త్యక్త్వా చరేదవిధిగోచరః ॥ **28** ॥ 774

బుధో బాలకవత్ క్రీడేత్ కుశలో జడవచ్చరేత్।
వదేదున్మత్తవద్ విద్వాన్ గోచర్యాం నైగమశ్చరేత్ ॥ **29** ॥ 775

వేదవాదరతో న స్యాన్న పాఖండీ న హైతుకః।
శుష్కవాదవివాదే న కంచిత్ పక్షం సమాశ్రయేత్ ॥ **30** ॥ 776

నోద్విజేత జనాద్ ధీరో జనం చోద్వేజయేన్న తు।
అతివాదాంస్తితిక్షేత నావమన్యేత కంచన।
దేహముద్దిశ్య పశువద్ వైరం కుర్యాన్న కేనచిత్ ॥ **31** ॥ 777

ఏక ఏవ పరో హ్యాత్మా భూతేష్వాత్మన్యవస్థితః।
యథేందురుదపాత్రేషు భూతాన్యేకాత్మకాని చ ॥ **32** ॥ 778

అలబ్ధ్వా న విషీదేత కాలే కాలేఽశనం క్వచిత్।
లబ్ధ్వా న హృష్యేద్ ధృతిమానుభయం దైవతంత్రితం ॥ **33** ॥ 779

ఆహారార్థం సమీహేత యుక్తం తత్ ప్రాణధారణం।
తత్త్వం విమృశ్యతే తేన తద్ విజ్ఞాయ విముచ్యతే ॥ **34** ॥ 780

యదృచ్ఛయోపపన్నాన్నమద్యాచ్ఛ్రేష్ఠముతాపరం।
తథా వాసస్తథా శయ్యాం ప్రాప్తం ప్రాప్తం భజేన్మునిః ॥ **35** ॥ 781

శౌచమాచమనం స్నానం న తు చోదనయా చరేత్।
అన్యాంశ్చ నియమాంజ్ఞానీ యథాహం లీలయేశ్వరః ॥ **36** ॥ 782

న హి తస్య వికల్పాఖ్యా యా చ మద్దీక్షయా హతా।
ఆదేహాంతాత్ క్వచిత్ ఖ్యాతిస్తతః సంపద్యతే మయా ॥ **37** ॥ 783

దుఃఖోదర్కేషు కామేషు జాతనిర్వేద ఆత్మవాన్।
అజిజ్ఞాసితమద్ధర్మో గురుం మునిముపావ్రజేత్ ॥ **38** ॥ 784

తావత్ పరిచరేద్ భక్తః శ్రద్ధావాననసూయకః।
యావద్ బ్రహ్మ విజానీయాన్మామేవ గురుమాదృతః ॥ **39** ॥ 785

యస్త్వసంయతషడ్వర్గః ప్రచండేంద్రియసారథిః।
జ్ఞానవైరాగ్యరహితస్త్రిదండముపజీవతి ॥ **40** ॥ 786

సురానాత్మానమాత్మస్థం నిహ్నుతే మాం చ ధర్మహా।
అవిపక్వకషాయోఽస్మాదముష్మాచ్చ విహీయతే ॥ **41** ॥ 787

భిక్షోర్ధర్మః శమోఽహింసా తప ఈక్షా వనౌకసః।
గృహిణో భూతరక్షేజ్యా ద్విజస్యాచార్యసేవనం ॥ **42** ॥ 788

బ్రహ్మచర్యం తపః శౌచం సంతోషో భూతసౌహృదం।
గృహస్థస్యాప్యృతౌ గంతుః సర్వేషాం మదుపాసనం ॥ **43** ॥ 789

ఇతి మాం యః స్వధర్మేణ భజన్ నిత్యమనన్యభాక్।
సర్వభూతేషు మద్భావో మద్భక్తిం విందతే దృఢాం ॥ **44** ॥ 790

భక్త్యోద్ధవానపాయిన్యా సర్వలోకమహేశ్వరం।
సర్వోత్పత్త్యప్యయం బ్రహ్మ కారణం మోపయాతి సః ॥ **45** ॥ 791

ఇతి స్వధర్మనిర్ణిక్తసత్త్వో నిర్జ్ఞాతమద్గతిః।
జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో నచిరాత్ సముపైతి మాం ॥ **46** ॥ 792

వర్ణాశ్రమవతాం ధర్మ ఏష ఆచారలక్షణః।
స ఏవ మద్భక్తియుతో నిఃశ్రేయసకరః పరః ॥ **47** ॥ 793

ఏతత్తేఽభిహితం సాధో భవాన్ పృచ్ఛతి యచ్చ మాం।
యథా స్వధర్మసంయుక్తో భక్తో మాం సమియాత్ పరం ॥ **48** ॥ 794

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

యో విద్యాశ్రుతసంపన్న ఆత్మవాన్ నానుమానికః।
మాయామాత్రమిదం జ్ఞాత్వా జ్ఞానం చ మయి సన్న్యసేత్ ॥ **1** ॥ 795

జ్ఞానినస్త్వహమేవేష్టః స్వార్థో హేతుశ్చ సమ్మతః।
స్వర్గశ్చైవాపవర్గశ్చ నాన్యోఽర్థో మదృతే ప్రియః ॥ **2** ॥ 796

జ్ఞానవిజ్ఞానసంసిద్ధాః పదం శ్రేష్ఠం విదుర్మమ।
జ్ఞానీ ప్రియతమోఽతో మే జ్ఞానేనాసౌ బిభర్తి మాం ॥ **3** ॥ 797

తపస్తీర్థం జపో దానం పవిత్రాణీతరాణి చ।
నాలం కుర్వంతి తాం సిద్ధిం యా జ్ఞానకలయా కృతా ॥ **4** ॥ 798

తస్మాజ్జ్ఞానేన సహితం జ్ఞాత్వా స్వాత్మానముద్ధవ।
జ్ఞానవిజ్ఞానసంపన్నో భజ మాం భక్తిభావితః ॥ **5** ॥ 799

జ్ఞానవిజ్ఞానయజ్ఞేన మామిష్ట్వాఽఽత్మానమాత్మని।
సర్వయజ్ఞపతిం మాం వై సంసిద్ధిం మునయోఽగమన్ ॥ **6** ॥ 800

త్వయ్యుద్ధవాశ్రయతి యస్త్రివిధో వికారో
మాయాంతరాఽఽపతతి నాద్యపవర్గయోర్యత్।

జన్మాదయోఽస్య యదమీ తవ తస్య కిం స్యు -
రాద్యంతయోర్యదసతోఽస్తి తదేవ మధ్యే ॥ **7** ॥ 801

ఉద్ధవ ఉవాచ
జ్ఞానం విశుద్ధం విపులం యథైత -
ద్వైరాగ్యవిజ్ఞానయుతం పురాణం ।
ఆఖ్యాహి విశ్వేశ్వర విశ్వమూర్తే
త్వద్భక్తియోగం చ మహద్విమృగ్యం ॥ **8** ॥ 802

తాపత్రయేణాభిహతస్య ఘోరే
సంతప్యమానస్య భవాధ్వనీశ ।
పశ్యామి నాన్యచ్ఛరణం తవాంఘ్రి -
ద్వంద్వాతపత్రాదమృతాభివర్షాత్ ॥ **9** ॥ 803

దష్టం జనం సంపతితం బిలేఽస్మిన్
కాలాహినా క్షుద్రసుఖోరుతర్షం ।
సముద్ధరైనం కృపయాఽఽపవర్గ్యై -
ర్వచోభిరాసించ మహానుభావ ॥ **10** ॥ 804

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్థమేతత్ పురా రాజా భీష్మం ధర్మభృతాం వరం ।
అజాతశత్రుః పప్రచ్ఛ సర్వేషాం నోఽనుశృణ్వతాం ॥ **11** ॥ 805

నివృత్తే భారతే యుద్ధే సుహృన్నిధనవిహ్వలః ।
శ్రుత్వా ధర్మాన్ బహూన్ పశ్చాన్మోక్షధర్మానపృచ్ఛత ॥ **12** ॥ 806

తానహం తేఽభిధాస్యామి దేవవ్రతముఖాచ్ఛ్రుతాన్ ।
జ్ఞానవైరాగ్యవిజ్ఞానశ్రద్ధాభక్త్యుపబృంహితాన్ ॥ **13** ॥ 807

నవైకాదశ పంచ త్రీన్ భావాన్ భూతేషు యేన వై।
ఈక్షేతాథైకమప్యేషు తజ్జ్ఞానం మమ నిశ్చితం ॥ **14** ॥ 808

ఏతదేవ హి విజ్ఞానం న తథైకేన యేన యత్।
స్థిత్యుత్పత్త్యప్యయాన్ పశ్యేద్ భావానాం త్రిగుణాత్మనాం ॥ **15** ॥ 809

ఆదావంతే చ మధ్యే చ సృజ్యాత్ సృజ్యం యదన్వియాత్।
పునస్తత్ప్రతిసంక్రామే యచ్ఛిష్యేత తదేవ సత్ ॥ **16** ॥ 810

శ్రుతిః ప్రత్యక్షమైతిహ్యమనుమానం చతుష్టయం।
ప్రమాణేష్వనవస్థానాద్ వికల్పాత్ స విరజ్యతే ॥ **17** ॥ 811

కర్మణాం పరిణామిత్వాదావిరించాదమంగలం।
విపశ్చిన్నశ్వరం పశ్యేదదృష్టమపి దృష్టవత్ ॥ **18** ॥ 812

భక్తియోగః పురైవోక్తః ప్రీయమాణాయ తేఽనఘ।
పునశ్చ కథయిష్యామి మద్భక్తేః కారణం పరం ॥ **19** ॥ 813

శ్రద్ధామృతకథాయాం మే శశ్వన్మదనుకీర్తనం।
పరినిష్ఠా చ పూజాయాం స్తుతిభిః స్తవనం మమ ॥ **20** ॥ 814

ఆదరః పరిచర్యాయాం సర్వాంగైరభివందనం।
మద్భక్తపూజాభ్యధికా సర్వభూతేషు మన్మతిః ॥ **21** ॥ 815

మదర్థేష్వంగచేష్టా చ వచసా మద్గుణేరణం।
మయ్యర్పణం చ మనసః సర్వకామవివర్జనం ॥ **22** ॥ 816

మదర్థేఽర్థపరిత్యాగో భోగస్య చ సుఖస్య చ।
ఇష్టం దత్తం హుతం జప్తం మదర్థం యద్ వ్రతం తపః ॥ **23** ॥ 817

ఏవం ధర్మైర్మనుష్యాణాముద్ధవాత్మనివేదినాం।
మయి సంజాయతే భక్తిః కోఽన్యోఽర్థోఽస్యావశిష్యతే ॥ **24** ॥ 818

యదాఽఽత్మన్యర్పితం చిత్తం శాంతం సత్త్వోపబృంహితం ।
ధర్మం జ్ఞానం సవైరాగ్యమైశ్వర్యం చాభిపద్యతే ॥ **25** ॥ 819

యదర్పితం తద్ వికల్పే ఇంద్రియైః పరిధావతి ।
రజస్వలం చాసన్నిష్ఠం చిత్తం విద్ధి విపర్యయం ॥ **26** ॥ 820

ధర్మో మద్భక్తికృత్ ప్రోక్తో జ్ఞానం చైకాత్మ్యదర్శనం ।
గుణేష్వసంగో వైరాగ్యమైశ్వర్యం చాణిమాదయః ॥ **27** ॥ 821

ఉద్ధవ ఉవాచ
యమః కతివిధః ప్రోక్తో నియమో వారికర్శన ।
కః శమః కో దమః కృష్ణ కా తితిక్షా ధృతిః ప్రభో ॥ **28** ॥ 822

కిం దానం కిం తపః శౌర్యం కిం సత్యమృతముచ్యతే ।
కస్త్యాగః కిం ధనం చేష్టం కో యజ్ఞః కా చ దక్షిణా ॥ **29** ॥ 823

పుంసః కింస్విద్ బలం శ్రీమన్ భగో లాభశ్చ కేశవ ।
కా విద్యా హ్రీః పరా కా శ్రీః కిం సుఖం దుఃఖమేవ చ ॥ **30** ॥ 824

కః పండితః కశ్చ మూర్ఖః కః పంథా ఉత్పథశ్చ కః ।
కః స్వర్గో నరకః కః స్విత్ కో బంధురుత కిం గృహం ॥ **31** ॥ 825

క ఆఢ్యః కో దరిద్రో వా కృపణః కః క ఈశ్వరః ।
ఏతాన్ ప్రశ్నాన్ మమ బ్రూహి విపరీతాంశ్చ సత్పతే ॥ **32** ॥ 826

శ్రీభగవానువాచ
అహింసా సత్యమస్తేయమసంగో హ్రీరసంచయః ।
ఆస్తిక్యం బ్రహ్మచర్యం చ మౌనం స్థైర్యం క్షమాభయం ॥ **33** ॥ 827

శౌచం జపస్తపో హోమః శ్రద్ధాఽఽతిథ్యం మదర్చనం ।
తీర్థాటనం పరార్థేహా తుష్టిరాచార్యసేవనం ॥ **34** ॥ 828

ఏతే యమాః సనియమా ఉభయోర్ద్వాదశ స్మృతాః।
పుంసాముపాసితాస్తాత యథాకామం దుహంతి హి ॥ **35** ॥ 829

శమో మన్నిష్ఠతా బుద్ధేర్దమ ఇంద్రియసంయమః।
తితిక్షా దుఃఖసంమర్షో జిహ్వోపస్థజయో ధృతిః ॥ **36** ॥ 830

దండన్యాసః పరం దానం కామత్యాగస్తపః స్మృతం।
స్వభావవిజయః శౌర్యం సత్యం చ సమదర్శనం ॥ **37** ॥ 831

ఋతం చ సూనృతా వాణీ కవిభిః పరికీర్తితా।
కర్మస్వసంగమః శౌచం త్యాగః సన్న్యాస ఉచ్యతే ॥ **38** ॥ 832

ధర్మ ఇష్టం ధనం నౄణాం యజ్ఞోఽహం భగవత్తమః।
దక్షిణా జ్ఞానసందేశః ప్రాణాయామః పరం బలం ॥ **39** ॥ 833

భగో మ ఐశ్వరో భావో లాభో మద్భక్తిరుత్తమః।
విద్యాఽఽత్మని భిదాబాధో జుగుప్సా హ్రీరకర్మసు ॥ **40** ॥ 834

శ్రీర్గుణా నైరపేక్ష్యాద్యాః సుఖం దుఃఖసుఖాత్యయః।
దుఃఖం కామసుఖాపేక్షా పండితో బంధమోక్షవిత్ ॥ **41** ॥ 835

మూర్ఖో దేహాద్యహంబుద్ధిః పంథా మన్నిగమః స్మృతః।
ఉత్పథశ్చిత్తవిక్షేపః స్వర్గః సత్త్వగుణోదయః ॥ **42** ॥ 836

నరకస్తమ ఉన్నాహో బంధుర్గురురహం సఖే।
గృహం శరీరం మానుష్యం గుణాఢ్యో హ్యాఢ్య ఉచ్యతే ॥ **43** ॥ 837

దరిద్రో యస్త్వసంతుష్టః కృపణో యోఽజితేంద్రియః।
గుణేష్వసక్తధీరీశో గుణసంగో విపర్యయః ॥ **44** ॥ 838

ఏత ఉద్ధవ తే ప్రశ్నాః సర్వే సాధు నిరూపితాః।
కిం వర్ణితేన బహునా లక్షణం గుణదోషయోః।
గుణదోషదృశిర్దోషో గుణస్తూభయవర్జితః ॥ **45** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే వింశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
విధిశ్చ ప్రతిషేధశ్చ నిగమో హీశ్వరస్య తే ।
అవేక్షతేఽరవిందాక్ష గుణం దోషం చ కర్మణాం ॥ **1** ॥ 840

వర్ణాశ్రమవికల్పం చ ప్రతిలోమానులోమజం ।
ద్రవ్యదేశవయఃకాలాన్ స్వర్గం నరకమేవ చ ॥ **2** ॥ 841

గుణదోషభిదాదృష్టిమంతరేణ వచస్తవ ।
నిఃశ్రేయసం కథం నౄణాం నిషేధవిధిలక్షణం ॥ **3** ॥ 842

పితృదేవమనుష్యాణాం వేదశ్చక్షుస్తవేశ్వర ।
శ్రేయస్త్వనుపలబ్ధేఽర్థే సాధ్యసాధనయోరపి ॥ **4** ॥ 843

గుణదోషభిదాదృష్టిర్నిగమాత్తే న హి స్వతః ।
నిగమేనాపవాదశ్చ భిదాయా ఇతి హ భ్రమః ॥ **5** ॥ 844

శ్రీభగవానువాచ
యోగాస్త్రయో మయా ప్రోక్తా నృణాం శ్రేయోవిధిత్సయా ।
జ్ఞానం కర్మ చ భక్తిశ్చ నోపాయోఽన్యోఽస్తి కుత్రచిత్ ॥ **6** ॥ 845

నిర్విణ్ణానాం జ్ఞానయోగో న్యాసినామిహ కర్మసు ।
తేష్వనిర్విణ్ణచిత్తానాం కర్మయోగస్తు కామినాం ॥ **7** ॥ 846

యదృచ్ఛయా మత్కథాదౌ జాతశ్రద్ధస్తు యః పుమాన్ ।
న నిర్విణ్ణో నాతిసక్తో భక్తియోగోఽస్య సిద్ధిదః ॥ **8** ॥ 847

తావత్ కర్మాణి కుర్వీత న నిర్విద్యేత యావతా ।
మత్కథాశ్రవణాదౌ వా శ్రద్ధా యావన్న జాయతే ॥ **9** ॥ 848

స్వధర్మస్థో యజన్ యజ్ఞైరనాశీఃకామ ఉద్ధవ ।
న యాతి స్వర్గనరకౌ యద్యన్యన్న సమాచరేత్ ॥ **10** ॥ 849

అస్మిన్ లోకే వర్తమానః స్వధర్మస్థోఽనఘుః శుచిః ।
జ్ఞానం విశుద్ధమాప్నోతి మద్భక్తిం వా యదృచ్ఛయా ॥ **11** ॥ 850

స్వర్గిణోఽప్యేతమిచ్ఛంతి లోకం నిరయిణస్తథా ।
సాధకం జ్ఞానభక్తిభ్యాముభయం తదసాధకం ॥ **12** ॥ 851

న నరః స్వర్గతిం కాంక్షేన్నారకీం వా విచక్షణః ।
నేమం లోకం చ కాంక్షేత దేహావేశాత్ ప్రమాద్యతి ॥ **13** ॥ 852

ఏతద్ విద్వాన్ పురా మృత్యోరభవాయ ఘటేత సః ।
అప్రమత్త ఇదం జ్ఞాత్వా మర్త్యమప్యర్థసిద్ధిదం ॥ **14** ॥ 853

ఛిద్యమానం యమైరేతైః కృతనీడం వనస్పతిం ।
ఖగః స్వకేతముత్సృజ్య క్షేమం యాతి హ్యలంపటః ॥ **15** ॥ 854

అహోరాత్రైశ్ఛిద్యమానం బుద్ధ్వాఽఽయుర్భయవేపథుః ।
ముక్తసంగః పరం బుద్ధ్వా నిరీహ ఉపశామ్యతి ॥ **16** ॥ 855

నృదేహమాద్యం సులభం సుదుర్లభం
ప్లవం సుకల్పం గురుకర్ణధారం ।
మయానుకూలేన నభస్వతేరితం
పుమాన్ భవాబ్ధిం న తరేత్ స ఆత్మహా ॥ **17** ॥ 856

యదాఽఽరంభేషు నిర్విణ్ణో విరక్తః సంయతేంద్రియః।
అభ్యాసేనాత్మనో యోగీ ధారయేదచలం మనః ॥ **18** ॥ 857

ధార్యమాణం మనో యర్హి భ్రామ్యదాశ్వనవస్థితం।
అతంద్రితోఽనురోధేన మార్గేణాత్మవశం నయేత్ ॥ **19** ॥ 858

మనోగతిం న విసృజేజ్జితప్రాణో జితేంద్రియః।
సత్త్వసంపన్నయా బుద్ధ్యా మన ఆత్మవశం నయేత్ ॥ **20** ॥ 859

ఏష వై పరమో యోగో మనసః సంగ్రహః స్మృతః।
హృదయజ్ఞత్వమన్విచ్ఛన్ దమ్యస్యేవార్వతో ముహుః ॥ **21** ॥ 860

సాంఖ్యేన సర్వభావానాం ప్రతిలోమానులోమతః।
భవాప్యయావనుధ్యాయేన్మనో యావత్ ప్రసీదతి ॥ **22** ॥ 861

నిర్విణ్ణస్య విరక్తస్య పురుషస్యోక్తవేదినః।
మనస్త్యజతి దౌరాత్మ్యం చింతితస్యానుచింతయా ॥ **23** ॥ 862

యమాదిభిర్యోగపథైరాన్వీక్షిక్యా చ విద్యయా।
మమార్చోపాసనాభిర్వా నాన్యైర్యోగ్యం స్మరేన్మనః ॥ **24** ॥ 863

యది కుర్యాత్ ప్రమాదేన యోగీ కర్మ విగర్హితం।
యోగేనైవ దహేదంహో నాన్యత్తత్ర కదాచన ॥ **25** ॥ 864

స్వే స్వేఽధికారే యా నిష్ఠా స గుణః పరికీర్తితః।
కర్మణాం జాత్యశుద్ధానామనేన నియమః కృతః।
గుణదోషవిధానేన సంగానాం త్యాజనేచ్ఛయా ॥ **26** ॥ 865

జాతశ్రద్ధో మత్కథాసు నిర్విణ్ణః సర్వకర్మసు।
వేద దుఃఖాత్మకాన్ కామాన్ పరిత్యాగేఽప్యనీశ్వరః ॥ **27** ॥ 866

తతో భజేత మాం ప్రీతః శ్రద్ధాలుర్దృఢనిశ్చయః।
జుషమాణశ్చ తాన్ కామాన్ దుఃఖోదర్కాంశ్చ గర్హయన్ ॥ **28** ॥ 867

ప్రోక్తేన భక్తియోగేన భజతో మాసకృన్మునేః।
కామా హృదయ్యా నశ్యంతి సర్వే మయి హృది స్థితే ॥ **29** ॥ 868

భిద్యతే హృదయగ్రంథిశ్ఛిద్యంతే సర్వసంశయాః।
క్షీయంతే చాస్య కర్మాణి మయి దృష్టేఽఖిలాత్మని ॥ **30** ॥ 869

తస్మాన్మద్భక్తియుక్తస్య యోగినో వై మదాత్మనః।
న జ్ఞానం న చ వైరాగ్యం ప్రాయః శ్రేయో భవేదిహ ॥ **31** ॥ 870

యత్ కర్మభిర్యత్తపసా జ్ఞానవైరాగ్యతశ్చ యత్।
యోగేన దానధర్మేణ శ్రేయోభిరితరైరపి ॥ **32** ॥ 871

సర్వం మద్భక్తియోగేన మద్భక్తో లభతేఽంజసా।
స్వర్గాపవర్గం మద్ధామ కథంచిద్ యది వాంఛతి ॥ **33** ॥ 872

న కించిత్ సాధవో ధీరా భక్తా హ్యేకాంతినో మమ।
వాంఛంత్యపి మయా దత్తం కైవల్యమపునర్భవం ॥ **34** ॥ 873

నైరపేక్ష్యం పరం ప్రాహుర్నిఃశ్రేయసమనల్పకం।
తస్మాన్నిరాశిషో భక్తిర్నిరపేక్షస్య మే భవేత్ ॥ **35** ॥ 874

న మయ్యేకాంతభక్తానాం గుణదోషోద్భవా గుణాః।
సాధూనాం సమచిత్తానాం బుద్ధేః పరముపేయుషాం ॥ **36** ॥ 875

ఏవమేతాన్ మయాఽఽదిష్టాననుతిష్ఠంతి మే పథః।
క్షేమం విందంతి మత్స్థానం యద్ బ్రహ్మ పరమం విదుః ॥ **37** ॥ 876

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

య ఏతాన్ మత్పథో హిత్వా భక్తిజ్ఞానక్రియాత్మకాన్ ।
క్షుద్రాన్ కామాంశ్చలైః ప్రాణైర్జుషంతః సంసరంతి తే ॥ **1** ॥ 877

స్వే స్వేఽధికారే యా నిష్ఠా స గుణః పరికీర్తితః ।
విపర్యయస్తు దోషః స్యాదుభయోరేష నిశ్చయః ॥ **2** ॥ 878

శుద్ధ్యశుద్ధీ విధీయేతే సమానేష్వపి వస్తుషు ।
ద్రవ్యస్య విచికిత్సార్థం గుణదోషౌ శుభాశుభౌ ॥ **3** ॥ 879

ధర్మార్థం వ్యవహారార్థం యాత్రార్థమితి చానఘ ।
దర్శితోఽయం మయాఽఽచారో ధర్మముద్వహతాం ధురం ॥ **4** ॥ 880

భూమ్యంబ్వగ్న్యనిలాకాశా భూతానాం పంచ ధాతవః ।
ఆబ్రహ్మస్థావరాదీనాం శారీరా ఆత్మసంయుతాః ॥ **5** ॥ 881

వేదేన నామరూపాణి విషమాణి సమేష్వపి ।
ధాతుషూద్ధవ కల్ప్యంత ఏతేషాం స్వార్థసిద్ధయే ॥ **6** ॥ 882

దేశకాలాదిభావానాం వస్తూనాం మమ సత్తమ ।
గుణదోషౌ విధీయేతే నియమార్థం హి కర్మణాం ॥ **7** ॥ 883

అకృష్ణసారో దేశానామబ్రహ్మణ్యోఽశుచిర్భవేత్ ।
కృష్ణసారోఽప్యసౌవీరకీకటాసంస్కృతేరిణం ॥ **8** ॥ 884

కర్మణ్యో గుణవాన్ కాలో ద్రవ్యతః స్వత ఏవ వా ।
యతో నివర్తతే కర్మ స దోషోఽకర్మకః స్మృతః ॥ **9** ॥ 885

ద్రవ్యస్య శుద్ధ్యశుద్ధీ చ ద్రవ్యేణ వచనేన చ ।
సంస్కారేణాథ కాలేన మహత్త్వాల్పతయాథవా ॥ **10** ॥ 886

శక్త్యాశక్త్యాథవా బుద్ధ్యా సమృద్ధ్యా చ యదాత్మనే ।
అఘం కుర్వంతి హి యథా దేశావస్థానుసారతః ॥ **11** ॥ 887

ధాన్యదార్వస్థితంతూనాం రసతైజసచర్మణాం ।
కాలవాయ్వగ్నిమృత్తోయైః పార్థివానాం యుతాయుతైః ॥ **12** ॥ 888

అమేధ్యలిప్తం యద్ యేన గంధం లేపం వ్యపోహతి ।
భజతే ప్రకృతిం తస్య తచ్ఛౌచం తావదిష్యతే ॥ **13** ॥ 889

స్నానదానతపోఽవస్థా వీర్యసంస్కారకర్మభిః ।
మత్స్మృత్యా చాత్మనః శౌచం శుద్ధః కర్మాచరేద్ ద్విజః ॥ **14** ॥ 890

మంత్రస్య చ పరిజ్ఞానం కర్మశుద్ధిర్మదర్పణం ।
ధర్మః సంపద్యతే షడ్భిరధర్మస్తు విపర్యయః ॥ **15** ॥ 891

క్వచిద్ గుణోఽపి దోషః స్యాద్ దోషోఽపి విధినా గుణః ।
గుణదోషార్థనియమస్తద్భిదామేవ బాధతే ॥ **16** ॥ 892

సమానకర్మాచరణం పతితానాం న పాతకం ।
ఔత్పత్తికో గుణః సంగో న శయానః పతత్యధః ॥ **17** ॥ 893

యతో యతో నివర్తేత విముచ్యేత తతస్ తతః ।
ఏష ధర్మో నృణాం క్షేమః శోకమోహభయాపహః ॥ **18** ॥ 894

విషయేషు గుణాధ్యాసాత్ పుంసః సంగస్తతో భవేత్ ।
సంగాత్తత్ర భవేత్ కామః కామాదేవ కలిర్నృణాం ॥ **19** ॥ 895

కలేర్దుర్విషహః క్రోధస్తమస్తమనువర్తతే ।
తమసా గ్రస్యతే పుంసశ్చేతనా వ్యాపినీ ద్రుతం ॥ **20** ॥ 896

తయా విరహితః సాధో జంతుః శూన్యాయ కల్పతే ।
తతోఽస్య స్వార్థవిభ్రంశో మూర్చ్ఛితస్య మృతస్య చ ॥ **21** ॥ 897

విషయాభినివేశేన నాత్మానం వేద నాపరం ।
వృక్షజీవికయా జీవన్ వ్యర్థం భస్త్రేవ యః శ్వసన్ ॥ **22** ॥ 898

ఫలశ్రుతిరియం నృణాం న శ్రేయో రోచనం పరం ।
శ్రేయోవివక్షయా ప్రోక్తం యథా భైషజ్యరోచనం ॥ **23** ॥ 899

ఉత్పత్త్యైవ హి కామేషు ప్రాణేషు స్వజనేషు చ ।
ఆసక్తమనసో మర్త్యా ఆత్మనోఽనర్థహేతుషు ॥ **24** ॥ 900

న తానవిదుషః స్వార్థం భ్రామ్యతో వృజినాధ్వని ।
కథం యుంజ్యాత్ పునస్తేషు తాంస్తమో విశతో బుధః ॥ **25** ॥ 901

ఏవం వ్యవసితం కేచిదవిజ్ఞాయ కుబుద్ధయః ।
ఫలశ్రుతిం కుసుమితాం న వేదజ్ఞా వదంతి హి ॥ **26** ॥ 902

కామినః కృపణా లుబ్ధాః పుష్పేషు ఫలబుద్ధయః ।
అగ్నిముగ్ధా ధూమతాంతాః స్వం లోకం న విదంతి తే ॥ **27** ॥ 903

న తే మామంగ జానంతి హృదిస్థం య ఇదం యతః ।
ఉక్థశస్త్రా హ్యసుతృపో యథా నీహారచక్షుషః ॥ **28** ॥ 904

తే మే మతమవిజ్ఞాయ పరోక్షం విషయాత్మకాః ।
హింసాయాం యది రాగః స్యాద్ యజ్ఞ ఏవ న చోదనా ॥ **29** ॥ 905

హింసావిహారా హ్యలబ్ధైః పశుభిః స్వసుఖేచ్ఛయా ।
యజంతే దేవతా యజ్ఞైఃపితృభూతపతీన్ ఖలాః ॥ **30** ॥ 906

స్వప్నోపమమమముం లోకమసంతం శ్రవణప్రియం ।
ఆశిషో హృది సంకల్ప్య త్యజంత్యర్థాన్ యథా వణిక్ ॥ **31** ॥ 907

రజఃసత్త్వతమోనిష్ఠా రజఃసత్త్వతమోజుషః ।
ఉపాసత ఇంద్రముఖ్యాన్ దేవాదీన్ న తథైవ మాం ॥ **32** ॥ 908

ఇష్ట్వేహ దేవతా యజ్ఞైరగత్వా రంస్యామహే దివి ।
తస్యాంత ఇహ భూయాస్మ మహాశాలా మహాకులాః ॥ **33** ॥ 909

ఏవం పుష్పితయా వాచా వ్యాక్షిప్తమనసాం నృణాం ।
మానినాం చాతిస్తబ్ధానాం మద్వార్తాపి న రోచతే ॥ **34** ॥ 910

వేదా బ్రహ్మాత్మవిషయాస్త్రికాండవిషయా ఇమే ।
పరోక్షవాదా ఋషయఃపరోక్షం మమ చ ప్రియం ॥ **35** ॥ 911

శబ్దబ్రహ్మ సుదుర్బోధం ప్రాణేంద్రియమనోమయం ।
అనంతపారం గంభీరం దుర్విగాహ్యం సముద్రవత్ ॥ **36** ॥ 912

మయోపబృంహితం భూమ్నా బ్రహ్మణానంతశక్తినా ।
భూతేషు ఘోషరూపేణ బిసేషూర్ణేవ లక్ష్యతే ॥ **37** ॥ 913

యథోర్ణనాభిర్హృదయాదూర్ణాముద్వమతే ముఖాత్ ।
ఆకాశాద్ ఘోషవాన్ ప్రాణో మనసా స్పర్శరూపిణా ॥ **38** ॥ 914

ఛందోమయోఽమృతమయఃసహస్రపదవీం ప్రభుః ।
ఓంకారాద్ వ్యంజితస్పర్శస్వరోష్మాంతఃస్థభూషితాం ॥ **39** ॥ 915

విచిత్రభాషావితతాం ఛందోభిశ్చతురుత్తరైః ।
అనంతపారాం బృహతీం సృజత్యాక్షిపతే స్వయం ॥ **40** ॥ 916

గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుప్ చ బృహతీ పంక్తిరేవ చ।
త్రిష్టుబ్జగత్యతిచ్ఛందో హ్యత్యష్ట్యతిజగద్ విరాట్ ॥ **41** ॥ 917

కిం విధత్తే కిమాచష్టే కిమనూద్య వికల్పయేత్।
ఇత్యస్యా హృదయం లోకే నాన్యో మద్ వేద కశ్చన ॥ **42** ॥ 918

మాం విధత్తేఽభిధత్తే మాం వికల్ప్యాపోహ్యతే త్వహం।
ఏతావాన్ సర్వవేదార్థః శబ్ద ఆస్థాయ మాం భిదాం।
మాయామాత్రమనూద్యాంతే ప్రతిషిధ్ద్య ప్రసీదతి ॥ **43** ॥ 919

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
కతి తత్త్వాని విశ్వేశ సంఖ్యాతాన్యృషిభిః ప్రభో।
నవైకాదశ పంచ త్రీణ్యాత్థ త్వమిహ శుశ్రుమ ॥ **1** ॥ 920

కేచిత్ షడ్వింశతిం ప్రాహురపరే పంచవింశతిం।
సప్తైకే నవ షట్ కేచిచ్చత్వార్యేకాదశాపరే ॥ **2** ॥ 921

కేచిత్ సప్తదశ ప్రాహుః షోడశైకే త్రయోదశ।
ఏతావత్త్వం హి సంఖ్యానామృషయో యద్వివక్షయా।
గాయంతి పృథగాయుష్మన్నిదం నో వక్తుమర్హసి ॥ **3** ॥ 922

శ్రీభగవానువాచ
యుక్తం చ సంతి సర్వత్ర భాషంతే బ్రాహ్మణా యథా।
మాయాం మదీయాముద్గృహ్య వదతాం కిం ను దుర్ఘటం ॥ **4** ॥ 923

నైతదేవం యథాఽఽత్థ త్వం యదహం వచ్మి తత్తథా।
ఏవం వివదతాం హేతుం శక్తయో మే దురత్యయాః ॥ **5** ॥ 924

యాసాం వ్యతికరాదాసీద్ వికల్పో వదతాం పదం।
ప్రాప్తే శమదమేఽప్యేతి వాదస్తమనుశామ్యతి ॥ **6** ॥ 925

పరస్పరానుప్రవేశాత్ తత్త్వానాం పురుషర్షభ।
పౌర్వాపర్యప్రసంఖ్యానం యథా వక్తుర్వివక్షితం ॥ **7** ॥ 926

ఏకస్మిన్నపి దృశ్యంతే ప్రవిష్టానీతరాణి చ।
పూర్వస్మిన్ వా పరస్మిన్ వా తత్త్వే తత్త్వాని సర్వశః ॥ **8** ॥ 927

పౌర్వాపర్యమతోఽమీషాం ప్రసంఖ్యానమభీప్సతాం।
యథా వివిక్తం యద్వక్త్రం గృహ్ణీమో యుక్తిసంభవాత్ ॥ **9** ॥ 928

అనాద్యవిద్యాయుక్తస్య పురుషస్యాత్మవేదనం।
స్వతో న సంభవాదన్యస్తత్త్వజ్ఞో జ్ఞానదో భవేత్ ॥ **10** ॥ 929

పురుషేశ్వరయోరత్ర న వైలక్షణ్యమణ్వపి।
తదన్యకల్పనాపార్థా జ్ఞానం చ ప్రకృతేర్గుణః ॥ **11** ॥ 930

ప్రకృతిర్గుణసామ్యం వై ప్రకృతేర్నాత్మనో గుణాః।
సత్త్వం రజస్తమ ఇతి స్థిత్యుత్పత్త్యంతహేతవః ॥ **12** ॥ 931

సత్త్వం జ్ఞానం రజః కర్మ తమోఽజ్ఞానమిహోచ్యతే।
గుణవ్యతికరః కాలః స్వభావః సూత్రమేవ చ ॥ **13** ॥ 932

పురుషః ప్రకృతిర్వ్యక్తమహంకారో నభోఽనిలః।
జ్యోతిరాపః క్షితిరితి తత్త్వాన్యుక్తాని మే నవ ॥ **14** ॥ 933

శ్రోత్రం త్వగ్దర్శనం ఘ్రాణో జిహ్వేతి జ్ఞానశక్తయః।
వాక్పాణ్యుపస్థపాయ్వంఘ్రికర్మాణ్యంగోభయం మనః ॥ **15** ॥ 934

శబ్దః స్పర్శో రసో గంధో రూపం చేత్యర్థజాతయః।
గత్యుక్త్యుత్సర్గశిల్పాని కర్మాయతనసిద్ధయః ॥ **16** ॥ 935

సర్గాదౌ ప్రకృతిర్హ్యస్య కార్యకారణరూపిణీ।
సత్త్వాదిభిర్గుణైర్ధత్తే పురుషోఽవ్యక్త ఈక్షతే ॥ **17** ॥ 936

వ్యక్తాదయో వికుర్వాణా ధాతవః పురుషేక్షయా।
లబ్ధవీర్యాః సృజంత్యండం సంహతాః ప్రకృతేర్బలాత్ ॥ **18** ॥ 937

సప్తైవ ధాతవ ఇతి తత్రార్థాః పంచ ఖాదయః।
జ్ఞానమాత్మోభయాధారస్తతో దేహేంద్రియాసవః ॥ **19** ॥ 938

షడిత్యత్రాపి భూతాని పంచ షష్ఠః పరః పుమాన్।
తైర్యుక్త ఆత్మసంభూతైః సృష్ట్వేదం సముపావిశత్ ॥ **20** ॥ 939

చత్వార్యేవేతి తత్రాపి తేజ ఆపోఽన్నమాత్మనః।
జాతాని తైరిదం జాతం జన్మావయవినః ఖలు ॥ **21** ॥ 940

సంఖ్యానే సప్తదశకే భూతమాత్రేంద్రియాణి చ।
పంచ పంచైకమనసా ఆత్మా సప్తదశః స్మృతః ॥ **22** ॥ 941

తద్వత్ షోడశసంఖ్యానే ఆత్మైవ మన ఉచ్యతే।
భూతేంద్రియాణి పంచైవ మన ఆత్మా త్రయోదశ ॥ **23** ॥ 942

ఏకాదశత్వ ఆత్మాసౌ మహాభూతేంద్రియాణి చ।
అష్టౌ ప్రకృతయశ్చైవ పురుషశ్చ నవేత్యథ ॥ **24** ॥ 943

ఇతి నానాప్రసంఖ్యానం తత్త్వానామృషిభిః కృతం।
సర్వం న్యాయ్యం యుక్తిమత్త్వాద్ విదుషాం కిమశోభనం ॥ **25** ॥ 944

ఉద్ధవ ఉవాచ
ప్రకృతిః పురుషశ్చోభౌ యద్యప్యాత్మవిలక్షణౌ।
అన్యోన్యాపాశ్రయాత్ కృష్ణ దృశ్యతే న భిదా తయోః ॥ **26** ॥ 945

ప్రకృతౌ లక్ష్యతే హ్యాత్మా ప్రకృతిశ్చ తథాఽఽత్మని।
ఏవం మే పుండరీకాక్ష మహాంతం సంశయం హృది।
ఛేత్తుమర్హసి సర్వజ్ఞ వచోభిర్నయనైపుణైః ॥ **27** ॥ 946

త్వత్తో జ్ఞానం హి జీవానాం ప్రమోషస్తేఽత్ర శక్తితః।
త్వమేవ హ్యాత్మమాయాయా గతిం వేత్థ న చాపరః ॥ **28** ॥ 947

శ్రీభగవానువాచ
ప్రకృతిః పురుషశ్చేతి వికల్పః పురుషర్షభ।
ఏష వైకారికః సర్గో గుణవ్యతికరాత్మకః ॥ **29** ॥ 948

మమాంగ మాయా గుణమయ్యనేకధా
వికల్పబుద్ధీశ్చ గుణైర్విధత్తే।
వైకారికస్త్రివిధోఽధ్యాత్మమేక -
మథాధిదైవమధిభూతమన్యత్ ॥ **30** ॥ 949

దృగ్ రూపమార్కం వపురత్ర రంధ్రే
పరస్పరం సిధ్యతి యః స్వతః ఖే।
ఆత్మా యదేషామపరో య ఆద్యః
స్వయానుభూత్యాఖిలసిద్ధసిద్ధిః।
ఏవం త్వగాది శ్రవణాది చక్షు -
ర్జిహ్వాది నాసాది చ చిత్తయుక్తం ॥ **31** ॥ 950

యోఽసౌ గుణక్షోభకృతో వికారః
ప్రధానమూలాన్మహతః ప్రసూతః।
అహం త్రివృన్మోహవికల్పహేతు -
ర్వైకారికస్తామస ఐంద్రియశ్చ ॥ **32** ॥ 951

ఆత్మా పరిజ్ఞానమయో వివాదో
హ్యస్తీతి నాస్తీతి భిదార్థనిష్ఠః।
వ్యర్థోఽపి నైవోపరమేత పుంసాం
మత్తః పరావృత్తధియాం స్వలోకాత్ ॥ **33** ॥ 952

ఉద్ధవ ఉవాచ
త్వత్తః పరావృత్తధియః స్వకృతైః కర్మభిః ప్రభో।
ఉచ్చావచాన్ యథా దేహాన్ గృహ్ణంతి విసృజంతి చ ॥ **34** ॥ 953

తన్మమాఖ్యాహి గోవింద దుర్విభావ్యమనాత్మభిః।
న హ్యేతత్ ప్రాయశో లోకే విద్వాంసః సంతి వంచితాః ॥ **35** ॥ 954

శ్రీభగవానువాచ
మనః కర్మమయం నౄణామింద్రియైః పంచభిర్యుతం।
లోకాల్లోకం ప్రయాత్యన్య ఆత్మా తదనువర్తతే ॥ **36** ॥ 955

ధ్యాయన్ మనోఽను విషయాన్ దృష్టాన్ వానుశ్రుతానథ।
ఉద్యత్ సీదత్ కర్మతంత్రం స్మృతిస్తదను శామ్యతి ॥ **37** ॥ 956

విషయాభినివేశేన నాత్మానం యత్ స్మరేత్ పునః।
జంతోర్వై కస్యచిద్ధేతోర్మృత్యురత్యంతవిస్మృతిః ॥ **38** ॥ 957

జన్మ త్వాత్మతయా పుంసః సర్వభావేన భూరిద।
విషయస్వీకృతిం ప్రాహుర్యథా స్వప్నమనోరథః ॥ **39** ॥ 958

స్వప్నం మనోరథం చేత్థం ప్రాక్తనం న స్మరత్యసౌ।
తత్ర పూర్వమివాత్మానమపూర్వం చానుపశ్యతి ॥ **40** ॥ 959

ఇంద్రియాయనసృష్ట్యేదం త్రైవిధ్యం భాతి వస్తుని।
బహిరంతర్భిదాహేతుర్జనోఽసజ్జనకృద్ యథా ॥ **41** ॥ 960

నిత్యదా హ్యంగ భూతాని భవంతి న భవంతి చ।
కాలేనాలక్ష్యవేగేన సూక్ష్మత్వాత్తన్న దృశ్యతే ॥ **42** ॥ 961

యథార్చిషాం స్రోతసాం చ ఫలానాం వా వనస్పతేః।
తథైవ సర్వభూతానాం వయోఽవస్థాదయః కృతాః ॥ **43** ॥ 962

సోఽయం దీపోఽర్చిషాం యద్వత్స్రోతసాం తదిదం జలం।
సోఽయం పుమానితి నృణాం మృషా గీర్ధీర్మృషాయుషాం ॥ **44** ॥ 963

మా స్వస్య కర్మబీజేన జాయతే సోఽప్యయం పుమాన్।
మ్రియతే వామరో భ్రాంత్యా యథాగ్నిర్దారుసంయుతః ॥ **45** ॥ 964

నిషేకగర్భజన్మాని బాల్యకౌమారయౌవనం।
వయోమధ్యం జరా మృత్యురిత్యవస్థాస్తనోర్నవ ॥ **46** ॥ 965

ఏతా మనోరథమయీర్హ్యన్యస్యోచ్చావచస్తనూః।
గుణసంగాదుపాదత్తే క్వచిత్ కశ్చిజ్జహాతి చ ॥ **47** ॥ 966

ఆత్మనః పితృపుత్రాభ్యామనుమేయౌ భవాప్యయౌ।
న భవాప్యయవస్తూనామభిజ్ఞో ద్వయలక్షణః ॥ **48** ॥ 967

తరోర్బీజవిపాకాభ్యాం యో విద్వాంజన్మసంయమౌ।
తరోర్విలక్షణో ద్రష్టా ఏవం ద్రష్టా తనోః పృథక్ ॥ **49** ॥ 968

ప్రకృతేరేవమాత్మానమవివిచ్యాబుధః పుమాన్।
తత్త్వేన స్పర్శసమ్మూఢః సంసారం ప్రతిపద్యతే ॥ **50** ॥ 969

సత్త్వసంగాదృషీన్ దేవాన్ రజసాసురమానుషాన్।
తమసా భూతతిర్యక్త్వం భ్రామితో యాతి కర్మభిః ॥ **51** ॥ 970

నృత్యతో గాయతః పశ్యన్ యథైవానుకరోతి తాన్।
ఏవం బుద్ధిగుణాన్ పశ్యన్ననీహోఽప్యనుకార్యతే ॥ **52** ॥ 971

యథాంభసా ప్రచలతా తరవోఽపి చలా ఇవ।
చక్షుషా భ్రామ్యమాణేన దృశ్యతే భ్రమతీవ భూః ॥ **53** ॥ 972

యథా మనోరథధియో విషయానుభవో మృషా।
స్వప్నదృష్టాశ్చ దాశార్హ తథా సంసార ఆత్మనః ॥ **54** ॥ 973

అర్థే హ్యవిద్యమానేఽపి సంసృతిర్న నివర్తతే ।
ధ్యాయతో విషయానస్య స్వప్నేఽనర్థాగమో యథా ॥ **55** ॥ 974

తస్మాదుద్ధవ మా భుంక్ష్వ విషయానసదింద్రియైః ।
ఆత్మాగ్రహణనిర్భాతం పశ్య వైకల్పికం భ్రమం ॥ **56** ॥ 975

క్షిప్తోఽవమానితోఽసద్భిః ప్రలబ్ధోఽసూయితోఽథవా ।
తాడితః సన్నిబద్ధో వా వృత్త్యా వా పరిహాపితః ॥ **57** ॥ 976

నిష్ఠితో మూత్రితో వాజ్ఞైర్బహుధైవం ప్రకంపితః ।
శ్రేయస్కామః కృచ్ఛ్రగత ఆత్మనాఽఽత్మానముద్ధరేత్ ॥ **58** ॥ 977

ఉద్ధవ ఉవాచ
యథైవమనుబుధ్యేయం వద నో వదతాం వర ।
సుదుఃసహమిమం మన్యే ఆత్మన్యసదతిక్రమం ॥ **59** ॥ 978

విదుషామపి విశ్వాత్మన్ ప్రకృతిర్హి బలీయసీ ।
బుతే త్వద్ధర్మనిరతాన్ శాంతాంస్తే చరణాలయాన్ ॥ **60** ॥ 979

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

బాదరాయణిరువాచ
స ఏవమాశంసిత ఉద్ధవేన
భాగవతముఖ్యేన దాశార్హముఖ్యః।
సభాజయన్ భృత్యవచో ముకుంద -
స్తమాబభాషే శ్రవణీయవీర్యః ॥ **1** ॥ 980

శ్రీభగవానువాచ
బార్హస్పత్య స వై నాత్ర సాధుర్వై దుర్జనేరితైః।
దురుక్తైర్భిన్నమాత్మానం యః సమాధాతుమీశ్వరః ॥ **2** ॥ 981

న తథా తప్యతే విద్ధః పుమాన్ బాణైః సుమర్మగైః।
యథా తుదంతి మర్మస్థా హ్యసతాం పరుషేషవః ॥ **3** ॥ 982

కథయంతి మహత్పుణ్యమితిహాసమిహోద్ధవ।
తమహం వర్ణయిష్యామి నిబోధ సుసమాహితః ॥ **4** ॥ 983

కేనచిద్ భిక్షుణా గీతం పరిభూతేన దుర్జనైః।
స్మరతా ధృతియుక్తేన విపాకం నిజకర్మణాం ॥ **5** ॥ 984

అవంతిషు ద్విజః కశ్చిదాసీదాఢ్యతమః శ్రియా।
వార్తావృత్తిః కదర్యస్తు కామీ లుబ్ధోఽతికోపనః ॥ **6** ॥ 985

జ్ఞాతయోఽతిథయస్తస్య వాజ్మాత్రేణాపి నార్చితాః।
శూన్యావసథ ఆత్మాపి కాలే కామైరనర్చితః ॥ **7** ॥ 986

దుఃశీలస్య కదర్యస్య ద్రుహ్యంతే పుత్రబాంధవాః।
దారా దుహితరో భృత్యా విషణ్ణా నాచరన్ ప్రియం ॥ **8** ॥ 987

తస్యైవం యక్షవిత్తస్య చ్యుతస్యోభయలోకతః।
ధర్మకామవిహీనస్య చుక్రుధుః పంచభాగినః ॥ **9** ॥ 988

తదవధ్యానవిస్రస్తపుణ్యస్కంధస్య భూరిద।
అర్థోఽప్యగచ్ఛన్నిధనం బహ్వాయాసపరిశ్రమః ॥ **10** ॥ 989

జ్ఞాతయో జగృహుః కించిత్ కించిద్ దస్యవ ఉద్ధవ।
దైవతః కాలతః కించిద్ బ్రహ్మబంధోర్నృపార్థివాత్ ॥ **11** ॥ 990

స ఏవం ద్రవిణే నష్టే ధర్మకామవివర్జితః।
ఉపేక్షితశ్చ స్వజనైశ్చింతామాప దురత్యయాం ॥ **12** ॥ 991

తస్యైవం ధ్యాయతో దీర్ఘం నష్టరాయస్తపస్వినః।
ఖిద్యతో బాష్పకంఠస్య నిర్వేదః సుమహానభూత్ ॥ **13** ॥ 992

స చాహేదమహో కష్టం వృథాఽఽత్మా మేఽనుతాపితః।
న ధర్మాయ న కామాయ యస్యార్థాయాస ఈదృశః ॥ **14** ॥ 993

ప్రాయేణార్థాః కదర్యాణాం న సుఖాయ కదాచన।
ఇహ చాత్మోపతాపాయ మృతస్య నరకాయ చ ॥ **15** ॥ 994

యశో యశస్వినాం శుద్ధం శ్లాఘ్యా యే గుణినాం గుణాః।
లోభః స్వల్పోఽపి తాన్ హంతి శ్విత్రో రూపమివేప్సితం ॥ **16** ॥ 995

అర్థస్య సాధనే సిద్ధే ఉత్కర్షే రక్షణే వ్యయే।
నాశోపభోగ ఆయాసస్త్రాసశ్చింతా భ్రమో నృణాం ॥ **17** ॥ 996

స్తేయం హింసానృతం దంభః కామః క్రోధః స్మయో మదః।
భేదో వైరమవిశ్వాసః సంస్పర్ధా వ్యసనాని చ ॥ **18** ॥ 997

ఏతే పంచదశానర్థా హ్యర్థమూలా మతా నృణాం।
తస్మాదనర్థమర్థాఖ్యం శ్రేయోఽర్థీ దూరతస్త్యజేత్ ॥ **19** ॥ 998

భిద్యంతే భ్రాతరో దారాః పితరః సుహృదస్తథా।
ఏకాస్నిగ్ధాః కాకిణినా సద్యః సర్వేఽరయః కృతాః ॥ **20** ॥ 999

అర్థేనాల్పీయసా హ్యేతే సంరబ్ధా దీప్తమన్యవః।
త్యజంత్యాశు స్పృధో ఘ్నంతి సహసోత్సృజ్య సౌహృదం ॥ **21** ॥ 1000

లబ్ధ్వా జన్మామరప్రార్థ్యం మానుష్యం తద్ ద్విజాగ్ర్యతాం।
తదనాదృత్య యే స్వార్థం ఘ్నంతి యాంత్యశుభాం గతిం ॥ **22** ॥ 1001

స్వర్గాపవర్గయోర్ద్వారం ప్రాప్య లోకమిమం పుమాన్।
ద్రవిణే కోఽనుషజ్జేత మర్త్యోఽనర్థస్య ధామని ॥ **23** ॥ 1002

దేవర్షిపితృభూతాని జ్ఞాతీన్ బంధూంశ్చ భాగినః।
అసంవిభజ్య చాత్మానం యక్షవిత్తః పతత్యధః ॥ **24** ॥ 1003

వ్యర్థయార్థేహయా విత్తం ప్రమత్తస్య వయో బలం।
కుశలా యేన సిధ్యంతి జరఠః కిం ను సాధయే ॥ **25** ॥ 1004

కస్మాత్ సంక్లిశ్యతే విద్వాన్ వ్యర్థయార్థేహయాసకృత్।
కస్యచిన్మాయయా నూనం లోకోఽయం సువిమోహితః ॥ **26** ॥ 1005

కిం ధనైర్ధనదైర్వా కిం కామైర్వా కామదైరుత।
మృత్యునా గ్రస్యమానస్య కర్మభిర్వోత జన్మదైః ॥ **27** ॥ 1006

నూనం మే భగవాంస్తుష్టః సర్వదేవమయో హరిః।
యేన నీతో దశామేతాం నిర్వేదశ్చాత్మనః ప్లవః ॥ **28** ॥ 1007

సోఽహం కాలావశేషేణ శోషయిష్యేఽంగమాత్మనః।
అప్రమత్తోఽఖిలస్వార్థే యది స్యాత్ సిద్ధ ఆత్మని ॥ **29** ॥ 1008

తత్ర మామనుమోదేరన్ దేవాస్త్రిభువనేశ్వరాః।
ముహూర్తేన బ్రహ్మలోకం ఖట్వాంగః సమసాధయత్ ॥ **30** ॥ 1009

శ్రీభగవానువాచ
ఇత్యభిప్రేత్య మనసా హ్యవంత్యో ద్విజసత్తమః।
ఉన్ముచ్య హృదయగ్రంథీన్ శాంతో భిక్షురభూన్మునిః ॥ **31** ॥ 1010

స చచార మహీమేతాం సంయతాత్మేంద్రియానిలః।
భిక్షార్థం నగరగ్రామానసంగోఽలక్షితోఽవిశత్ ॥ **32** ॥ 1011

తం వై ప్రవయసం భిక్షుమవధూతమసజ్జనాః।
దృష్ట్వా పర్యభవన్ భద్ర బహ్వీభిః పరిభూతిభిః ॥ **33** ॥ 1012

కేచిత్త్రివేణుం జగృహురేకే పాత్రం కమండలుం।
పీఠం చైకేఽక్షసూత్రం చ కంథాం చీరాణి కేచన ॥ **34** ॥ 1013

ప్రదాయ చ పునస్తాని దర్శితాన్యాదదుర్మునేః।
అన్నం చ భైక్ష్యసంపన్నం భుంజానస్య సరిత్తటే ॥ **35** ॥ 1014

మూత్రయంతి చ పాపిష్ఠాః ష్ఠీవంత్యస్య చ మూర్ధని।
యతవాచం వాచయంతి తాడయంతి న వక్తి చేత్ ॥ **36** ॥ 1015

తర్జయంత్యపరే వాగ్భిః స్తేనోఽయమితి వాదినః।
బధ్నంతి రజ్జ్వా తం కేచిద్ బధ్యతాం బధ్యతామితి ॥ **37** ॥ 1016

క్షిపంత్యేకేఽవజానంత ఏష ధర్మధ్వజః శఠః।
క్షీణవిత్త ఇమాం వృత్తిమగ్రహీత్ స్వజనోజ్ఝితః ॥ **38** ॥ 1017

అహో ఏష మహాసారో ధృతిమాన్ గిరిరాడివ।
మౌనేన సాధయత్యర్థం బకవద్ దృఢనిశ్చయః ॥ **39** ॥ 1018

ఇత్యేకే విహసంత్యేనమేకే దుర్వాతయంతి చ।
తం బబంధుర్నిరురుధుర్యథా క్రీడనకం ద్విజం ॥ **40** ॥ 1019

ఏవం స భౌతికం దుఃఖం దైవికం దైహికం చ యత్।
భోక్తవ్యమాత్మనో దిష్టం ప్రాప్తం ప్రాప్తమబుధ్యత ॥ **41** ॥ 1020

పరిభూత ఇమాం గాథామగాయత నరాధమైః।
పాతయద్భిః స్వధర్మస్థో ధృతిమాస్థాయ సాత్త్వికీం ॥ **42** ॥ 1021

ద్విజ ఉవాచ
నాయం జనో మే సుఖదుఃఖహేతు -
ర్న దేవతాఽఽత్మా గ్రహకర్మకాలాః।
మనః పరం కారణమామనంతి
సంసారచక్రం పరివర్తయేద్ యత్ ॥ **43** ॥ 1022

మనో గుణాన్ వై సృజతే బలీయ -
స్తతశ్చ కర్మాణి విలక్షణాని।
శుక్లాని కృష్ణాన్యథ లోహితాని
తేభ్యః సవర్ణాః సృతయో భవంతి ॥ **44** ॥ 1023

అనీహ ఆత్మా మనసా సమీహతా
హిరణమయో మత్సఖ ఉద్విచష్టే।
మనః స్వలింగం పరిగృహ్య కామాన్
జుషన్ నిబద్ధో గుణసంగతోఽసౌ ॥ **45** ॥ 1024

దానం స్వధర్మో నియమో యమశ్చ
శ్రుతం చ కర్మాణి చ సద్వ్రతాని।

సర్వే మనోనిగ్రహలక్షణాంతాః
పరో హి యోగో మనసః సమాధిః ॥ **46** ॥ 1025

సమాహితం యస్య మనః ప్రశాంతం
దానాదిభిః కిం వద తస్య కృత్యం ।
అసంయతం యస్య మనో వినశ్యద్
దానాదిభిశ్చేదపరం కిమేభిః ॥ **47** ॥ 1026

మనోవశేఽన్యే హ్యభవన్ స్మ దేవా
మనశ్చ నాన్యస్య వశం సమేతి ।
భీష్మో హి దేవః సహసః సహీయాన్
యుంజ్యాద్ వశే తం స హి దేవదేవః ॥ **48** ॥ 1027

తం దుర్జయం శత్రుమసహ్యవేగ -
మరుంతుదం తన్న విజిత్య కేచిత్ ।
కుర్వంత్యసద్విగ్రహమత్ర మర్త్యా -
ర్మిత్రాణ్యుదాసీనరిపూన్ విమూఢాః ॥ **49** ॥ 1028

దేహం మనోమాత్రమిమం గృహీత్వా
మమాహమిత్యంధధియో మనుష్యాః ।
ఏషోఽహమన్యోఽయమితి భ్రమేణ
దురంతపారే తమసి భ్రమంతి ॥ **50** ॥ 1029

జనస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనశ్చాత్ర హ భౌమయోస్తత్ ।
జిహ్వాం క్వచిత్ సందశతి స్వదద్భి -
స్తద్వేదనాయాం కతమాయ కుప్యేత్ ॥ **51** ॥ 1030

దుఃఖస్య హేతుర్యది దేవతాస్తు
కిమాత్మనస్తత్ర వికారయోస్తత్ ।

యదంగమంగేన నిహన్యతే క్వచిత్
క్రుధ్యేత కస్మై పురుషః స్వదేహే ॥ **52** ॥ 1031

ఆత్మా యది స్యాత్ సుఖదుఃఖహేతుః
కిమన్యతస్తత్ర నిజస్వభావః ।
న హ్యాత్మనోఽన్యద్ యది తన్మృషా స్యాత్
క్రుధ్యేత కస్మాన్న సుఖం న దుఃఖం ॥ **53** ॥ 1032

గ్రహా నిమిత్తం సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనోఽజస్య జనస్య తే వై ।
గ్రహైర్గ్రహస్యైవ వదంతి పీడాం
క్రుధ్యేత కస్మై పురుషస్తతోఽన్యః ॥ **54** ॥ 1033

కర్మాస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనస్తద్ధి జడాజడత్వే ।
దేహస్త్వచిత్ పురుషోఽయం సుపర్ణః
క్రుధ్యేత కస్మై న హి కర్మమూలం ॥ **55** ॥ 1034

కాలస్తు హేతుః సుఖదుఃఖయోశ్చేత్
కిమాత్మనస్తత్ర తదాత్మకోఽసౌ ।
నాగ్నేర్హి తాపో న హిమస్య తత్ స్యాత్
క్రుధ్యేత కస్మై న పరస్య ద్వంద్వం ॥ **56** ॥ 1035

న కేనచిత్ క్వాపి కథంచనాస్య
ద్వంద్వోపరాగః పరతః పరస్య ।
యథాహమః సంసృతిరూపిణః స్యా -
దేవం ప్రబుద్ధో న బిభేతి భూతైః ॥ **57** ॥ 1036

ఏతాం స ఆస్థాయ పరాత్మనిష్ఠా -
మధ్యాసితాం పూర్వతమైర్మహర్షిభిః ।

అహం తరిష్యామి దురంతపారం
తమో ముకుందాంఘ్రినిషేవయైవ ॥ **58** ॥ 1037

శ్రీభగవానువాచ
నిర్విద్య నష్టద్రవిణో గతక్లమః
ప్రవ్రజ్య గాం పర్యటమాన ఇత్థం ।
నిరాకృతోఽసద్భిరపి స్వధర్మా -
దకంపితోఽముం మునిరాహ గాథాం ॥ **59** ॥ 1038

సుఖదుఃఖప్రదో నాన్యః పురుషస్యాత్మవిభ్రమః ।
మిత్రోదాసీనరిపవః సంసారస్తమసః కృతః ॥ **60** ॥ 1039

తస్మాత్ సర్వాత్మనా తాత నిగృహాణ మనో ధియా ।
మయ్యావేశితయా యుక్త ఏతావాన్ యోగసంగ్రహః ॥ **61** ॥ 1040

య ఏతాం భిక్షుణా గీతాం బ్రహ్మనిష్ఠాం సమాహితః ।
ధారయంశ్చ్రావయంశ్చృణ్వన్ ద్వంద్వైర్నైవాభిభూయతే ॥ **62** ॥ 1041

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

అథ తే సంప్రవక్ష్యామి సాంఖ్యం పూర్వైర్వినిశ్చితం ।
యద్ విజ్ఞాయ పుమాన్ సద్యో జహ్యాద్ వైకల్పికం భ్రమం ॥ **1** ॥ 1042

ఆసీజ్జ్ఞానమథో హ్యర్థ ఏకమేవావికల్పితం ।
యదా వివేకనిపుణా ఆదౌ కృతయుగేఽయుగే ॥ **2** ॥ 1043

తన్మాయాఫలరూపేణ కేవలం నిర్వికల్పితం ।
వాఙ్మనోఽగోచరం సత్యం ద్విధా సమభవద్ బృహత్ ॥ **3** ॥ 1044

తయోరేకతరో హ్యర్థః ప్రకృతిః సోభయాత్మికా ।
జ్ఞానం త్వన్యతమో భావః పురుషః సోఽభిధీయతే ॥ **4** ॥ 1045

తమో రజః సత్త్వమితి ప్రకృతేరభవన్ గుణాః ।
మయా ప్రక్షోభ్యమాణాయాః పురుషానుమతేన చ ॥ **5** ॥ 1046

తేభ్యః సమభవత్ సూత్రం మహాన్ సూత్రేణ సంయుతః ।
తతో వికుర్వతో జాతోఽహంకారో యో విమోహనః ॥ **6** ॥ 1047

వైకారికస్తైజసశ్చ తామసశ్చేత్యహం త్రివృత్ ।
తన్మాత్రేంద్రియమనసాం కారణం చిదచిన్మయః ॥ **7** ॥ 1048

అర్థస్తన్మాత్రికాజ్జజ్ఞే తామసాదింద్రియాణి చ।
తైజసాద్ దేవతా ఆసన్నేకాదశ చ వైకృతాత్ ॥ **8** ॥ 1049

మయా సంచోదితా భావాః సర్వే సంహత్యకారిణః।
అండముత్పాదయామాసుర్మమాయతనముత్తమం ॥ **9** ॥ 1050

తస్మిన్నహం సమభవమండే సలిలసంస్థితౌ।
మమ నాభ్యామభూత్ పద్మం విశ్వాఖ్యం తత్ర చాత్మభూః ॥ **10** ॥ 1051

సోఽసృజత్తపసా యుక్తో రజసా మదనుగ్రహాత్।
లోకాన్ సపాలాన్ విశ్వాత్మా భూర్భువః స్వరితి త్రిధా ॥ **11** ॥ 1052

దేవానామోక ఆసీత్ స్వర్భూతానాం చ భువః పదం।
మర్త్యాదీనాం చ భూర్లోకః సిద్ధానాం త్రితయాత్ పరం ॥ **12** ॥ 1053

అధోఽసురాణాం నాగానాం భూమేరోకోఽసృజత్ ప్రభుః।
త్రిలోక్యాం గతయః సర్వాః కర్మణాం త్రిగుణాత్మనాం ॥ **13** ॥ 1054

యోగస్య తపసశ్చైవ న్యాసస్య గతయోఽమలాః।
మహర్జనస్తపః సత్యం భక్తియోగస్య మద్గతిః ॥ **14** ॥ 1055

మయా కాలాత్మనా ధాత్రా కర్మయుక్తమిదం జగత్।
గుణప్రవాహ ఏతస్మిన్నున్మజ్జతి నిమజ్జతి ॥ **15** ॥ 1056

అణుర్బృహత్ కృశః స్థూలో యో యో భావః ప్రసిధ్యతి।
సర్వోఽప్యుభయసంయుక్తః ప్రకృత్యా పురుషేణ చ ॥ **16** ॥ 1057

యస్తు యస్యాదిరంతశ్చ స వై మధ్యం చ తస్య సన్।
వికారో వ్యవహారార్థో యథా తైజసపార్థివాః ॥ **17** ॥ 1058

యదుపాదాయ పూర్వస్తు భావో వికురుతేఽపరం।
ఆదిరంతో యదా యస్య తత్ సత్యమభిధీయతే ॥ **18** ॥ 1059

ప్రకృతిర్వ్యస్యోపాదానమాధారః పురుషః పరః।
సతోఽభివ్యంజకః కాలో బ్రహ్మ తత్త్రితయం త్వహం ॥ **19** ॥ 1060

సర్గః ప్రవర్తతే తావత్ పౌర్వాపర్యేణ నిత్యశః।
మహాన్ గుణవిసర్గార్థః స్థిత్యంతో యావదీక్షణం ॥ **20** ॥ 1061

విరాణ్మయాఽఽసాద్యమానో లోకకల్పవికల్పకః।
పంచత్వాయ విశేషాయ కల్పతే భువనైః సహ ॥ **21** ॥ 1062

అన్నే ప్రలీయతే మర్త్యమన్నం ధానాసు లీయతే।
ధానా భూమౌ ప్రలీయంతే భూమిర్గంధే ప్రలీయతే ॥ **22** ॥ 1063

అప్సు ప్రలీయతే గంధ ఆపశ్చ స్వగుణే రసే।
లీయతే జ్యోతిషి రసో జ్యోతీ రూపే ప్రలీయతే ॥ **23** ॥ 1064

రూపం వాయౌ స చ స్పర్శే
లీయతే సోఽపి చాంబరే।
అంబరం శబ్దతన్మాత్ర
ఇంద్రియాణి స్వయోనిషు ॥ **24** ॥ 1065

యోనిర్వైకారికే సౌమ్య లీయతే మనసీశ్వరే।
శబ్దో భూతాదిమప్యేతి భూతాదిర్మహతి ప్రభుః ॥ **25** ॥ 1066

స లీయతే మహాన్ స్వేషు గుణేషు గుణవత్తమః।
తేఽవ్యక్తే సంప్రలీయంతే తత్ కాలే లీయతేఽవ్యయే ॥ **26** ॥ 1067

కాలో మాయామయే జీవే జీవ ఆత్మని మయ్యజే।
ఆత్మా కేవల ఆత్మస్థో వికల్పాపాయలక్షణః ॥ **27** ॥ 1068

ఏవమన్వీక్షమాణస్య కథం వైకల్పికో భ్రమః।
మనసో హృది తిష్ఠేత వ్యోమ్నివార్కోదయే తమః ॥ **28** ॥ 1069

ఏష సాంఖ్యవిధిః ప్రోక్తః సంశయగ్రంథిభేదనః।
ప్రతిలోమానులోమాభ్యాం పరావరదృశా మయా ॥ **29** ॥ 1070

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే చతుర్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ
గుణానామసమిశ్రాణాం పుమాన్ యేన యథా భవేత్ ।
తన్మే పురుషవర్యేదముపధారయ శంసతః ॥ **1** ॥ 1071

శమో దమస్తితిక్షేక్షా తపః సత్యం దయా స్మృతిః ।
తుష్టిస్త్యాగోఽస్పృహా శ్రద్ధా హ్రీర్దయాదిః స్వనిర్వృతిః ॥ **2** ॥ 1072

కామ ఈహా మదస్తృష్ణా స్తంభ ఆశీర్భిదా సుఖం ।
మదోత్సాహో యశఃప్రీతిర్హాస్యం వీర్యం బలోద్యమః ॥ **3** ॥ 1073

క్రోధో లోభోఽనృతం హింసా యాచ్ఞా దంభః క్లమః కలిః ।
శోకమోహౌ విషాదార్తీ నిద్రాఽఽశా భీరనుద్యమః ॥ **4** ॥ 1074

సత్త్వస్య రజసశ్చైతాస్తమసశ్చానుపూర్వశః ।
వృత్తయో వర్ణితప్రాయాః సన్నిపాతమథో శృణు ॥ **5** ॥ 1075

సన్నిపాతస్త్వహమితి మమేత్యుద్ధవ యా మతిః ।
వ్యవహారః సన్నిపాతో మనోమాత్రేంద్రియాసుభిః ॥ **6** ॥ 1076

ధర్మే చార్థే చ కామే చ యదాసౌ పరినిష్ఠితః ।
గుణానాం సన్నికర్షోఽయం శ్రద్ధారతిధనావహః ॥ **7** ॥ 1077

ప్రవృత్తిలక్షణే నిష్ఠా పుమాన్ యర్హి గృహాశ్రమే ।
స్వధర్మే చానుతిష్ఠేత గుణానాం సమితిర్హి సా ॥ **8** ॥ 1078

పురుషం సత్త్వసంయుక్తమనుమీయాచ్ఛమాదిభిః ।
కామాదిభీ రజోయుక్తం క్రోధాద్యైస్తమసా యుతం ॥ **9** ॥ 1079

యదా భజతి మాం భక్త్యా నిరపేక్షః స్వకర్మభిః ।
తం సత్త్వప్రకృతిం విద్యాత్ పురుషం స్త్రియమేవ వా ॥ **10** ॥ 1080

యదా ఆశిష ఆశాస్య మాం భజేత స్వకర్మభిః ।
తం రజఃప్రకృతిం విద్యాద్ధింసామాశాస్య తామసం ॥ **11** ॥ 1081

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి గుణా జీవస్య నైవ మే ।
చిత్తజా యైస్తు భూతానాం సజ్జమానో నిబధ్యతే ॥ **12** ॥ 1082

యదేతరౌ జయేత్ సత్త్వం భాస్వరం విశదం శివం ।
తదా సుఖేన యుజ్యేత ధర్మజ్ఞానాదిభిః పుమాన్ ॥ **13** ॥ 1083

యదా జయేత్తమః సత్త్వం రజః సంగం భిదా చలం ।
తదా దుఃఖేన యుజ్యేత కర్మణా యశసా శ్రియా ॥ **14** ॥ 1084

యదా జయేద్ రజః సత్త్వం తమో మూఢం లయం జడం ।
యుజ్యేత శోకమోహాభ్యాం నిద్రయా హింసయాఽఽశయా ॥ **15** ॥ 1085

యదా చిత్తం ప్రసీదేత ఇంద్రియాణాం చ నిర్వృతిః ।
దేహేఽభయం మనోఽసంగం తత్ సత్త్వం విద్ధి మత్పదం ॥ **16** ॥ 1086

వికుర్వన్ క్రియయా చాధీరనిర్వృత్తిశ్చ చేతసాం ।
గాత్రాస్వాస్థ్యం మనో భ్రాంతం రజ ఏతైర్నిశామయ ॥ **17** ॥ 1087

సీదచ్చిత్తం విలీయేత చేతసో గ్రహణేఽక్షమం ।
మనో నష్టం తమో గ్లానిస్తమస్తదుపధారయ ॥ **18** ॥ 1088

ఏధమానే గుణే సత్త్వే దేవానాం బలమేధతే।
అసురాణాం చ రజసి తమస్యుద్ధవ రక్షసాం ॥ **19** ॥ 1089

సత్త్వాజ్జాగరణం విద్యాద్ రజసా స్వప్నమాదిశేత్।
ప్రస్వాపం తమసా జంతోస్తురీయం త్రిషు సంతతం ॥ **20** ॥ 1090

ఉపర్యుపరి గచ్ఛంతి సత్త్వేన బ్రాహ్మణా జనాః।
తమసాధోఽధ ఆముఖ్యాద్ రజసాంతరచారిణః ॥ **21** ॥ 1091

సత్త్వే ప్రలీనాః స్వర్యాంతి నరలోకం రజోలయాః।
తమోలయాస్తు నిరయం యాంతి మామేవ నిర్గుణాః ॥ **22** ॥ 1092

మదర్పణం నిష్ఫలం వా సాత్త్వికం నిజకర్మ తత్।
రాజసం ఫలసంకల్పం హింసాప్రాయాది తామసం ॥ **23** ॥ 1093

కైవల్యం సాత్త్వికం జ్ఞానం రజో వైకల్పికం చ యత్।
ప్రాకృతం తామసం జ్ఞానం మన్నిష్ఠం నిర్గుణం స్మృతం ॥ **24** ॥ 1094

వనం తు సాత్త్వికో వాసో గ్రామో రాజస ఉచ్యతే।
తామసం ద్యూతసదనం మన్నికేతం తు నిర్గుణం ॥ **25** ॥ 1095

సాత్త్వికః కారకోఽసంగీ రాగాంధో రాజసః స్మృతః।
తామసః స్మృతివిభ్రష్టో నిర్గుణో మదపాశ్రయః ॥ **26** ॥ 1096

సాత్త్విక్యాధ్యాత్మికీ శ్రద్ధా కర్మశ్రద్ధా తు రాజసీ।
తామస్యధర్మే యా శ్రద్ధా మత్సేవాయాం తు నిర్గుణా ॥ **27** ॥ 1097

పథ్యం పూతమనాయస్తమాహార్యం సాత్త్వికం స్మృతం।
రాజసం చేంద్రియప్రేష్ఠం తామసం చార్తిదాశుచి ॥ **28** ॥ 1098

సాత్త్వికం సుఖమాత్మోత్థం విషయోత్థం తు రాజసం।
తామసం మోహదైన్యోత్థం నిర్గుణం మదపాశ్రయం ॥ **29** ॥ 1099

ద్రవ్యం దేశః ఫలం కాలో జ్ఞానం కర్మ చ కారకః ।
శ్రద్ధావస్థాఽఽకృతిర్నిష్ఠా త్రైగుణ్యః సర్వ ఏవ హి ॥ **30** ॥ 1100

సర్వే గుణమయా భావాః పురుషావ్యక్తధిష్ఠితాః ।
దృష్టం శ్రుతమనుధ్యాతం బుద్ధ్యా వా పురుషర్షభ ॥ **31** ॥ 1101

ఏతాః సంసృతయః పుంసో గుణకర్మనిబంధనాః ।
యేనేమే నిర్జితాః సౌమ్య గుణా జీవేన చిత్తజాః ।
భక్తియోగేన మన్నిష్ఠో మద్భావాయ ప్రపద్యతే ॥ **32** ॥ 1102

తస్మాద్ దేహమిమం లబ్ధ్వా జ్ఞానవిజ్ఞానసంభవం ।
గుణసంగం వినిర్ధూయ మాం భజంతు విచక్షణాః ॥ **33** ॥ 1103

నిఃసంగో మాం భజేద్ విద్వానప్రమత్తో జితేంద్రియః ।
రజస్తమశ్చాభిజయేత్ సత్త్వసంసేవయా మునిః ॥ **34** ॥ 1104

సత్త్వం చాభిజయేద్ యుక్తో నైరపేక్ష్యేణ శాంతధీః ।
సంపద్యతే గుణైర్ముక్తో జీవో జీవం విహాయ మాం ॥ **35** ॥ 1105

జీవో జీవవినిర్ముక్తో గుణైశ్చాశయసంభవైః ।
మయైవ బ్రహ్మణా పూర్ణో న బహిర్నాంతరశ్చరేత్ ॥ **36** ॥ 1106

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే పంచవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ

మల్లక్షణమిమం కాయం లబ్ధ్వా మద్ధర్మ ఆస్థితః ।
ఆనందం పరమాత్మానమాత్మస్థం సముపైతి మాం ॥ **1** ॥ 1107

గుణమయ్యా జీవయోన్యా విముక్తో జ్ఞాననిష్ఠయా ।
గుణేషు మాయామాత్రేషు దృశ్యమానేష్ వస్తుతః ।
వర్తమానోఽపి న పుమాన్ యుజ్యతేఽవస్తుభిర్గుణైః ॥ **2** ॥ 1108

సంగం న కుర్యాదసతాం శిశ్నోదరతృపాం క్వచిత్ ।
తస్యానుగస్తమస్యంధే పతత్యంధానుగాంధవత్ ॥ **3** ॥ 1109

ఐలః సమ్రాడిమాం గాథామగాయత బృహచ్ఛ్రవాః ।
ఉర్వశీవిరహాన్ ముహ్యన్ నిర్విణ్ణః శోకసంయమే ॥ **4** ॥ 1110

త్యక్త్వాఽఽత్మానం వ్రజంతీం తాం నగ్న ఉన్మత్తవన్నృపః ।
విలపన్నన్వగాజ్జాయే ఘోరే తిష్ఠేతి విక్లవః ॥ **5** ॥ 1111

కామానతృప్తోఽనుజుషన్ క్షుల్లకాన్ వర్షయామినీః ।
న వేద యాంతీర్నాయాంతీరుర్వశ్యాకృష్టచేతనః ॥ **6** ॥ 1112

ఐల ఉవాచ
అహో మే మోహవిస్తారః కామకశ్మలచేతసః।
దేవ్యా గృహీతకంఠస్య నాయుఃఖండా ఇమే స్మృతాః ॥ **7** ॥ 1113

నాహం వేదాభినిర్ముక్తః సూర్యో వాభ్యుదితోఽముయా।
ముషితో వర్షపూగానాం బతాహాని గతాన్యుత ॥ **8** ॥ 1114

అహో మే ఆత్మసమ్మోహో యేనాత్మా యోషితాం కృతః।
క్రీడామృగశ్చక్రవర్తీ నరదేవశిఖామణిః ॥ **9** ॥ 1115

సపరిచ్ఛదమాత్మానం హిత్వా తృణమివేశ్వరం।
యాంతీం స్త్రియం చాన్వగమం నగ్న ఉన్మత్తవద్ రుదన్ ॥ **10** ॥ 1116

కుతస్తస్యానుభావః స్యాత్ తేజ ఈశత్వమేవ వా।
యోఽన్వగచ్ఛం స్త్రియం యాంతీం ఖరవత్ పాదతాడితః ॥ **11** ॥ 1117

కిం విద్యయా కిం తపసా కిం త్యాగేన శ్రుతేన వా।
కిం వివిక్తేన మౌనేన స్త్రీభిర్యస్య మనో హృతం ॥ **12** ॥ 1118

స్వార్థస్యాకోవిదం ధిఙ్ మాం మూర్ఖం పండితమానినం।
యోఽహమీశ్వరతాం ప్రాప్య స్త్రీభిర్గోఖరవజ్జితః ॥ **13** ॥ 1119

సేవతో వర్షపూగాన్ మే ఉర్వశ్యా అధరాసవం।
న తృప్యత్యాత్మభూః కామో వహ్నిరాహుతిభిర్యథా ॥ **14** ॥ 1120

పుంశ్చల్యాపహృతం చిత్తం కో న్వన్యో మోచితుం ప్రభుః।
ఆత్మారామేశ్వరమృతే భగవంతమధోక్షజం ॥ **15** ॥ 1121

బోధితస్యాపి దేవ్యా మే సూక్తవాక్యేన దుర్మతేః।
మనోగతో మహామోహో నాపయాత్యజితాత్మనః ॥ **16** ॥ 1122

కిమేతయా నోపకృతం రజ్జ్వా వా సర్పచేతసః।
రజ్జుస్వరూపావిదుషో యోఽహం యదజితేంద్రియః ॥ **17** ॥ 1123

క్వాయం మలీమసః కాయో దౌర్గంధ్యాద్యాత్మకోఽశుచిః।
క్వ గుణాః సౌమనస్యాద్యా హ్యధ్యాసోఽవిద్యయా కృతః ॥ **18** ॥ 1124

పిత్రోః కిం స్వం ను భార్యాయాః స్వామినోఽగ్నేః శ్వగృధ్రయోః।
కిమాత్మనః కిం సుహృదామితి యో నావసీయతే ॥ **19** ॥ 1125

తస్మిన్ కలేవరేఽమేధ్యే తుచ్ఛనిష్ఠే విషజ్జతే।
అహో సుభద్రం సునసం సుస్మితం చ ముఖం స్త్రియాః ॥ **20** ॥ 1126

త్వఙ్మాంసరుధిరస్నాయుమేదోమజ్జాస్థిసంహతౌ।
విణ్మూత్రపూయే రమతాం కృమీణాం కియదంతరం ॥ **21** ॥ 1127

అథాపి నోపసజ్జేత స్త్రీషు స్త్రైణేషు చార్థవిత్।
విషయేంద్రియసంయోగాన్మనః క్షుభ్యతి నాన్యథా ॥ **22** ॥ 1128

అదృష్టాదశ్రుతాద్ భావాన్న భావ ఉపజాయతే।
అసంప్రయుంజతః ప్రాణాన్ శామ్యతి స్తిమితం మనః ॥ **23** ॥ 1129

తస్మాత్ సంగో న కర్తవ్యః స్త్రీషు స్త్రైణేషు చేంద్రియైః।
విదుషాం చాప్యవిశ్రబ్ధః షడ్వర్గః కిము మాదృశాం ॥ **24** ॥ 1130

శ్రీభగవానువాచ
ఏవం ప్రగాయన్ నృపదేవదేవః
స ఉర్వశీలోకమథో విహాయ।
ఆత్మానమాత్మన్యవగమ్య మాం వై
ఉపారమజ్ఞానవిధూతమోహః ॥ **25** ॥ 1131

తతో దుఃసంగముత్సృజ్య సత్సు సజ్జేత బుద్ధిమాన్ ।
సంత ఏతస్య ఛిందంతి మనోవ్యాసంగముక్తిభిః ॥ **26** ॥ 1132

సంతోఽనపేక్షా మచ్చిత్తాః ప్రశాంతాః సమదర్శినః ।
నిర్మమా నిరహంకారా నిర్ద్వంద్వా నిష్పరిగ్రహాః ॥ **27** ॥ 1133

తేషు నిత్యం మహాభాగ మహాభాగేషు మత్కథాః ।
సంభవంతి హితా నృణాం జుషతాం ప్రపునంత్యఘం ॥ **28** ॥ 1134

తా యే శృణ్వంతి గాయంతి హ్యనుమోదంతి చాదృతాః ।
మత్పరాః శ్రద్దధానాశ్చ భక్తిం విందంతి తే మయి ॥ **29** ॥ 1135

భక్తిం లబ్ధవతః సాధోః కిమన్యదవశిష్యతే ।
మయ్యనంతగుణే బ్రహ్మణ్యానందానుభవాత్మని ॥ **30** ॥ 1136

యథోపశ్రయమాణస్య భగవంతం విభావసుం ।
శీతం భయం తమోఽప్యేతి సాధూన్ సంసేవతస్తథా ॥ **31** ॥ 1137

నిమజ్జ్యోన్మజ్జతాం ఘోరే భవాబ్ధౌ పరమాయనం ।
సంతో బ్రహ్మవిదః శాంతా నౌర్దృఢేవాప్సు మజ్జతాం ॥ **32** ॥ 1138

అన్నం హి ప్రాణినాం ప్రాణ ఆర్తానాం శరణం త్వహం ।
ధర్మో విత్తం నృణాం ప్రేత్య సంతోఽర్వాగ్ బిభ్యతోఽరణం ॥ **33** ॥ 1139

సంతో దిశంతి చక్షూంషి బహిరర్కః సముత్థితః ।
దేవతా బాంధవాః సంతః సంత ఆత్మాహమేవ చ ॥ **34** ॥ 1140

వైతసేనస్తతోఽప్యేవమర్వాశ్యా లోకనిఃస్పృహః ।
ముక్తసంగో మహీమేతామాత్మారామశ్చచార హ ॥ **35** ॥ 1141

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే షడ్వింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
క్రియాయోగం సమాచక్ష్వ భవదారాధనం ప్రభో।
యస్మాత్త్వాం యే యథార్చంతి సాత్వతాః సాత్వతర్షభ ॥ **1** ॥ 1142

ఏతద్ వదంతి మునయో ముహుర్నిఃశ్రేయసం నృణాం।
నారదో భగవాన్ వ్యాస ఆచార్యోఽంగిరసః సుతః ॥ **2** ॥ 1143

నిఃసృతం తే ముఖాంభోజాద్ యదాహ భగవానజః।
పుత్రేభ్యో భృగుముఖ్యేభ్యో దేవ్యై చ భగవాన్ భవః ॥ **3** ॥ 1144

ఏతద్ వై సర్వవర్ణానామాశ్రమాణాం చ సమ్మతం।
శ్రేయసాముత్తమం మన్యే స్త్రీశూద్రాణాం చ మానద ॥ **4** ॥ 1145

ఏతత్ కమలపత్రాక్ష కర్మబంధవిమోచనం।
భక్తాయ చానురక్తాయ బ్రూహి విశ్వేశ్వరేశ్వర ॥ **5** ॥ 1146

శ్రీభగవానువాచ
న హ్యంతోఽనంతపారస్య కర్మకాండస్య చోద్ధవ।
సంక్షిప్తం వర్ణయిష్యామి యథావదనుపూర్వశః ॥ **6** ॥ 1147

వైదికస్తాంత్రికో మిశ్ర ఇతి మే త్రివిధో మఖః।
త్రయాణామీప్సితేనైవ విధినా మాం సమర్చయేత్ ॥ **7** ॥ 1148

యదా స్వనిగమేనోక్తం ద్విజత్వం ప్రాప్య పూరుషః।
యథా యజేత మాం భక్త్యా శ్రద్ధయా తన్నిబోధ మే ॥ **8** ॥ 1149

అర్చాయాం స్థండిలేఽగ్నౌ వా సూర్యే వాప్సు హృది ద్విజే।
ద్రవ్యేణ భక్తియుక్తోఽర్చేత్ స్వగురుం మామమాయయా ॥ **9** ॥ 1150

పూర్వం స్నానం ప్రకుర్వీత ధౌతదంతోఽంగశుద్ధయే।
ఉభయైరపి చ స్నానం మంత్రైర్మృద్గ్రహణాదినా ॥ **10** ॥ 1151

సంధ్యోపాస్త్యాదికర్మాణి వేదేనాచోదితాని మే।
పూజాం తైః కల్పయేత్ సమ్యక్సంకల్పః కర్మపావనీం ॥ **11** ॥ 1152

శైలీ దారుమయీ లౌహీ లేప్యా లేఖ్యా చ సైకతీ।
మనోమయీ మణిమయీ ప్రతిమాష్టవిధా స్మృతా ॥ **12** ॥ 1153

చలాచలేతి ద్వివిధా ప్రతిష్ఠా జీవమందిరం।
ఉద్వాసావాహనే న స్తః స్థిరాయాముద్ధవార్చనే ॥ **13** ॥ 1154

అస్థిరాయాం వికల్పః స్యాత్ స్థండిలే తు భవేద్ద్వయం।
స్నపనం త్వవిలేప్యాయామన్యత్ర పరిమార్జనం ॥ **14** ॥ 1155

ద్రవ్యైః ప్రసిద్ధైర్మద్యాగః ప్రతిమాదిష్వమాయినః।
భక్తస్య చ యథాలబ్ధైర్హృది భావేన చైవ హి ॥ **15** ॥ 1156

స్నానాలంకరణం ప్రేష్ఠమర్చాయామేవ తూద్ధవ।
స్థండిలే తత్త్వవిన్యాసో వహ్నావాజ్యప్లుతం హవిః ॥ **16** ॥ 1157

సూర్యే చాభ్యర్హణం ప్రేష్ఠం సలిలే సలిలాదిభిః।
శ్రద్ధయోపాహృతం ప్రేష్ఠం భక్తేన మమ వార్యపి ॥ **17** ॥ 1158

భూర్యప్యభక్తోపహృతం న మే తోషాయ కల్పతే।
గంధో ధూపః సుమనసో దీపోఽన్నాద్యం చ కిం పునః ॥ **18** ॥ 1159

శుచిః సంభృతసంభారః ప్రాగ్దర్భైః కల్పితాసనః।
ఆసీనః ప్రాగుదగ్ వార్చేదర్చాయామథ సమ్ముఖః ॥ **19** ॥ 1160

కృతన్యాసః కృతన్యాసాం మదర్చాం పాణినా మృజేత్।
కలశం ప్రోక్షణీయం చ యథావదుపసాధయేత్ ॥ **20** ॥ 1161

తదద్భిర్దేవయజనం ద్రవ్యాణ్యాత్మానమేవ చ।
ప్రోక్ష్య పాత్రాణి త్రీణ్యద్భిస్తైస్తైర్ద్రవ్యైశ్చ సాధయేత్ ॥ **21** ॥ 1162

పాద్యార్ఘ్యాచమనీయార్థం త్రీణి పాత్రాణి దైశికః।
హృదా శీర్ష్ణా థ శిఖయా గాయత్ర్యా చాభిమంత్రయేత్ ॥ **22** ॥ 1163

పిండే వాయ్వగ్నిసంశుద్ధే హృత్పద్మస్థాం పరాం మమ।
అణ్వీం జీవకలాం ధ్యాయేన్నాదాంతే సిద్ధభావితాం ॥ **23** ॥ 1164

తయాఽఽత్మభూతయా పిండే వ్యాప్తే సంపూజ్య తన్మయః।
ఆవాహ్యార్చాదిషు స్థాప్య న్యస్తాంగం మాం ప్రపూజయేత్ ॥ **24** ॥ 1165

పాద్యోపస్పర్శార్హణాదీనుపచారాన్ ప్రకల్పయేత్।
ధర్మాదిభిశ్చ నవభిః కల్పయిత్వాఽఽసనం మమ ॥ **25** ॥ 1166

పద్మమష్టదలం తత్ర కర్ణికాకేసరోజ్జ్వలం।
ఉభాభ్యాం వేదతంత్రాభ్యాం మహ్యం తూభయసిద్ధయే ॥ **26** ॥ 1167

సుదర్శనం పాంచజన్యం గదాసీషుధనుర్హలాన్।
ముసలం కౌస్తుభం మాలాం శ్రీవత్సం చానుపూజయేత్ ॥ **27** ॥ 1168

నందం సునందం గరుడం ప్రచండం చండమేవ చ।
మహాబలం బలం చైవ కుముదం కుముదేక్షణం ॥ **28** ॥ 1169

దుర్గాం వినాయకం వ్యాసం విష్వక్సేనం గురూన్ సురాన్।
స్వే స్వే స్థానే త్వభిముఖాన్ పూజయేత్ ప్రోక్షణాదిభిః ॥ **29** ॥ 1170

చందనోశీరకర్పూరకుంకుమాగురువాసితైః ।
సలిలైః స్నాపయేన్మంత్రైర్నిత్యదా విభవే సతి ॥ **30** ॥ 1171

స్వర్ణఘర్మానువాకేన మహాపురుషవిద్యయా ।
పౌరుషేణాపి సూక్తేన సామభీ రాజనాదిభిః ॥ **31** ॥ 1172

వస్త్రోపవీతాభరణపత్రస్రగ్గంధలేపనైః ।
అలంకుర్వీత సప్రేమ మద్భక్తో మాం యథోచితం ॥ **32** ॥ 1173

పాద్యమాచమనీయం చ గంధం సుమనసోఽక్షతాన్ ।
ధూపదీపోపహార్యాణి దద్యాన్మే శ్రద్ధయార్చకః ॥ **33** ॥ 1174

గుడపాయససర్పీంషి శష్కుల్యాపూపమోదకాన్ ।
సంయావదధిసూపాంశ్చ నైవేద్యం సతి కల్పయేత్ ॥ **34** ॥ 1175

అభ్యంగోన్మర్దనాదర్శదంతధావాభిషేచనం ।
అన్నాద్యగీతనృత్యాది పర్వణి స్యురతాన్వహం ॥ **35** ॥ 1176

విధినా విహితే కుండే మేఖలాగర్తవేదిభిః ।
అగ్నిమాధాయ పరితః సమూహేత్ పాణినోదితం ॥ **36** ॥ 1177

పరిస్తీర్యాథ పర్యుక్షేదన్వాధాయ యథావిధి ।
ప్రోక్షణ్యాఽఽసాద్య ద్రవ్యాణి ప్రోక్ష్యాగ్నౌ భావయేత మాం ॥ **37** ॥ 1178

తప్తజాంబూనదప్రఖ్యం శంఖచక్రగదాంబుజైః ।
లసచ్చతుర్భుజం శాంతం పద్మకింజల్కవాససం ॥ **38** ॥ 1179

స్ఫురత్కిరీటకటకకటిసూత్రవరాంగదం ।
శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కౌస్తుభం వనమాలినం ॥ **39** ॥ 1180

ధ్యాయన్నభ్యర్చ్య దారూణి హవిషాభిఘృతాని చ ।
ప్రాస్యాజ్యభాగావాఘారౌ దత్త్వా చాజ్యప్లుతం హవిః ॥ **40** ॥ 1181

జుహుయాన్మూలమంత్రేణ షోడశర్చావదానతః ।
ధర్మాదిభ్యో యథాన్యాయం మంత్రైః స్విష్టకృతం బుధః ॥ **41** ॥ 1182

అభ్యర్చ్యాథ నమస్కృత్య పార్షదేభ్యో బలిం హరేత్ ।
మూలమంత్రం జపేద్ బ్రహ్మ స్మరన్నారాయణాత్మకం ॥ **42** ॥ 1183

దత్త్వాఽఽచమనముచ్ఛేషం విష్వక్సేనాయ కల్పయేత్ ।
ముఖవాసం సురభిమత్ తాంబూలాద్యమథార్హయేత్ ॥ **43** ॥ 1184

ఉపగాయన్ గృణన్ నృత్యన్ కర్మాణ్యభినయన్ మమ ।
మత్కథాః శ్రావయంశ్చృణ్వన్ ముహూర్తం క్షణికో భవేత్ ॥ **44** ॥ 1185

స్తవైరుచ్చావచైః స్తోత్రైః పౌరాణైః ప్రాకృతైరపి ।
స్తుత్వా ప్రసీద భగవన్నితి వందేత దండవత్ ॥ **45** ॥ 1186

శిరో మత్పాదయోః కృత్వా బాహుభ్యాం చ పరస్పరం ।
ప్రపన్నం పాహి మామీశ భీతం మృత్యుగ్రహార్ణవాత్ ॥ **46** ॥ 1187

ఇతి శేషాం మయా దత్తాం శిరస్యాధాయ సాదరం ।
ఉద్వాసయేచ్ఛేదుద్వాస్యం జ్యోతిర్జ్యోతిషి తత్ పునః ॥ **47** ॥ 1188

అర్చాదిషు యదా యత్ర శ్రద్ధా మాం తత్ర చార్చయేత్ ।
సర్వభూతేష్వాత్మని చ సర్వాత్మాహమవస్థితః ॥ **48** ॥ 1189

ఏవం క్రియాయోగపథైః పుమాన్ వైదికతాంత్రికైః ।
అర్చన్నుభయతః సిద్ధిం మత్తో విందత్యభీప్సితాం ॥ **49** ॥ 1190

మదర్చాం సంప్రతిష్ఠాప్య మందిరం కారయేద్ దృఢం ।
పుష్పోద్యానాని రమ్యాణి పూజాయాత్రోత్సవాశ్రితాన్ ॥ **50** ॥ 1191

పూజాదీనాం ప్రవాహార్థం మహాపర్వస్వథాన్వహం ।
క్షేత్రాపణపురగ్రామాన్ దత్త్వా మత్సార్ష్టితామియాత్ ॥ **51** ॥ 1192

ప్రతిష్ఠయా సార్వభౌమం సద్మనా భువనత్రయం।
పూజాదినా బ్రహ్మలోకం త్రిభిర్మత్సామ్యతామియాత్ ॥ **52** ॥ 1193

మామేవ నైరపేక్ష్యేణ భక్తియోగేన విందతి।
భక్తియోగం స లభతే ఏవం యః పూజయేత మాం ॥ **53** ॥ 1194

యః స్వదత్తాం పరైర్దత్తాం హరేత సురవిప్రయోః।
వృత్తిం స జాయతే విడ్భుగ్ వర్షాణామయుతాయుతం ॥ **54** ॥ 1195

కర్తుశ్చ సారథేర్హేతోరనుమోదితురేవ చ।
కర్మణాం భాగినః ప్రేత్య భూయో భూయసి తత్ ఫలం ॥ **55** ॥ 1196

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే సప్తవింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీభగవానువాచ
పరస్వభావకర్మాణి న ప్రశంసేన్న గర్హయేత్ ।
విశ్వమేకాత్మకం పశ్యన్ ప్రకృత్యా పురుషేణ చ ॥ **1** ॥ 1197

పరస్వభావకర్మాణి యః ప్రశంసతి నిందతి ।
స ఆశు భ్రశ్యతే స్వార్థాదసత్యభినివేశతః ॥ **2** ॥ 1198

తైజసే నిద్రయాఽఽపన్నే పిండస్థో నష్టచేతనః ।
మాయాం ప్రాప్నోతి మృత్యుం వా తద్వన్నానార్థదృక్ పుమాన్ ॥ **3** ॥ 1199

కిం భద్రం కిమభద్రం వా ద్వైతస్యావస్తునః కియత్ ।
వాచోదితం తదనృతం మనసా ధ్యాతమేవ చ ॥ **4** ॥ 1200

ఛాయాప్రత్యాహ్వయాభాసా హ్యసంతోఽప్యర్థకారిణః ।
ఏవం దేహాదయో భావా యచ్ఛంత్యామృత్యుతో భయం ॥ **5** ॥ 1201

ఆత్మైవ తదిదం విశ్వం సృజ్యతే సృజతి ప్రభుః ।
త్రాయతే త్రాతి విశ్వాత్మా హ్రియతే హరతీశ్వరః ॥ **6** ॥ 1202

తస్మాన్న హ్యాత్మనోఽన్యస్మాదన్యో భావో నిరూపితః ।
నిరూపితేయం త్రివిధా నిర్మూలా భాతిరాత్మని ।
ఇదం గుణమయం విద్ధి త్రివిధం మాయయా కృతం ॥ **7** ॥ 1203

ఏతద్ విద్వాన్ మదుదితం జ్ఞానవిజ్ఞాననైపుణం।
న నిందతి న చ స్తౌతి లోకే చరతి సూర్యవత్ ॥ **8** ॥ 1204

ప్రత్యక్షేణానుమానేన నిగమేనాత్మసంవిదా।
ఆద్యంతవదసజ్జ్ఞాత్వా నిఃసంగో విచరేదిహ ॥ **9** ॥ 1205

ఉద్ధవ ఉవాచ
నైవాత్మనో న దేహస్య సంసృతిర్దృష్టృదృశ్యయోః।
అనాత్మస్వదృశోరీశ కస్య స్యాదుపలభ్యతే ॥ **10** ॥ 1206

ఆత్మావ్యయోఽగుణః శుద్ధః స్వయంజ్యోతిరనావృతః।
అగ్నివద్దారువదచిద్దేహః కస్యేహ సంసృతిః ॥ **11** ॥ 1207

శ్రీభగవానువాచ
యావద్ దేహేంద్రియప్రాణైరాత్మనః సన్నికర్షణం।
సంసారః ఫలవాంస్తావదపార్థోఽప్యవివేకినః ॥ **12** ॥ 1208

అర్థే హ్యవిద్యమానేఽపి సంసృతిర్న నివర్తతే।
ధ్యాయతో విషయానస్య స్వప్నేఽనర్థాగమో యథా ॥ **13** ॥ 1209

యథా హ్యప్రతిబుద్ధస్య ప్రస్వాపో బహ్వనర్థభృత్।
స ఏవ ప్రతిబుద్ధస్య న వై మోహాయ కల్పతే ॥ **14** ॥ 1210

శోకహర్షభయక్రోధలోభమోహస్పృహాదయః।
అహంకారస్య దృశ్యంతే జన్మ మృత్యుశ్చ నాత్మనః ॥ **15** ॥ 1211

దేహేంద్రియప్రాణమనోఽభిమానో
జీవోఽంతరాత్మా గుణకర్మమూర్తిః।
సూత్రం మహానిత్యురుధేవ గీతః
సంసార ఆధావతి కాలతంత్రః ॥ **16** ॥ 1212

అమూలమేతద్ బహురూపరూపితం
మనోవచఃప్రాణశరీరకర్మ।
జ్ఞానాసినోపాసనయా శితేన -
చ్ఛిత్త్వా మునిర్గాం విచరత్యతృష్ణః ॥ **17** ॥ 1213

జ్ఞానం వివేకో నిగమస్తపశ్చ
ప్రత్యక్షమైతిహ్యమథానుమానం।
ఆద్యంతయోరస్య యదేవ కేవలం
కాలశ్చ హేతుశ్చ తదేవ మధ్యే ॥ **18** ॥ 1214

యథా హిరణ్యం స్వకృతం పురస్తాత్
పశ్చాచ్చ సర్వస్య హిరణమయస్య।
తదేవ మధ్యే వ్యవహార్యమాణం
నానాపదేశైరహమస్య తద్వత్ ॥ **19** ॥ 1215

విజ్ఞానమేతత్త్రియవస్థమంగ
గుణత్రయం కారణకార్యకర్తృ।
సమన్వయేన వ్యతిరేకతశ్చ
యేనైవ తుర్యేణ తదేవ సత్యం ॥ **20** ॥ 1216

న యత్ పురస్తాదుత యన్న పశ్చా -
న్మధ్యే చ తన్న వ్యపదేశమాత్రం।
భూతం ప్రసిద్ధం చ పరేణ యద్ యత్
తదేవ తత్ స్యాదితి మే మనీషా ॥ **21** ॥ 1217

అవిద్యమానోఽప్యవభాసతే యో
వైకారికో రాజససర్గ ఏషః।
బ్రహ్మ స్వయంజ్యోతిరతో విభాతి
బ్రహ్మేంద్రియార్థాత్మవికారచిత్రం ॥ **22** ॥ 1218

ఏవం స్ఫుటం బ్రహ్మవివేకహేతుభిః
పరాపవాదేన విశారదేన।
ఛిత్త్వాఽఽత్మసందేహముపారమేత
స్వానందతుష్టోఽఖిలకాముకేభ్యః ॥ **23** ॥ 1219

నాత్మా వపుః పార్థివమింద్రియాణి
దేవా హ్యసుర్వాయుజలం హుతాశః।
మనోఽన్నమాత్రం ధిషణా చ సత్త్వ -
మహంకృతిః ఖం క్షితిరర్థసామ్యం ॥ **24** ॥ 1220

సమాహితైః కః కరణైర్గుణాత్మభి -
ర్గుణో భవేన్మత్సువివిక్తధామ్నః।
విక్షిప్యమాణైరుత కిం ను దూషణం
ఘనైరుపేతైర్విగతై రవేః కిం ॥ **25** ॥ 1221

యథా నభో వాయ్వనలాంబుభూగుణై -
ర్గతాగతైర్వర్తుగుణైర్న సజ్జతే।
తథాక్షరం సత్త్వరజస్తమోమలై -
రహమ్మతేః సంసృతిహేతుభిః పరం ॥ **26** ॥ 1222

తథాపి సంగః పరివర్జనీయో
గుణేషు మాయారచితేషు తావత్।
మద్భక్తియోగేన దృఢేన యావద్
రజో నిరస్యేత మనఃకషాయః ॥ **27** ॥ 1223

యథాఽఽమయోఽసాధుచికిత్సితో నృణాం
పునఃపునఃసంతుదతి ప్రరోహన్।
ఏవం మనోఽపక్వకషాయకర్మ
కుయోగినం విధ్యతి సర్వసంగం ॥ **28** ॥ 1224

కుయోగినో యే విహితాంతరాయై -
ర్మనుష్యభూతైస్తిదశోపసృష్టైః।
తే ప్రాక్తనాభ్యాసబలేన భూయో
యుంజంతి యోగం న తు కర్మతంత్రం ॥ **29** ॥ 1225

కరోతి కర్మ క్రియతే చ జంతుః
కేనాప్యసౌ చోదిత ఆనిపాతాత్।
న తత్ర విద్వాన్ ప్రకృతౌ స్థితోఽపి
నివృత్తతృష్ణః స్వసుఖానుభూత్యా ॥ **30** ॥ 1226

తిష్ఠంతమాసీనముత వ్రజంతం
శయానముక్షంతమదంతమన్నం।
స్వభావమన్యత్ కిమపీహమాన -
మాత్మానమాత్మస్థమతిర్న వేద ॥ **31** ॥ 1227

యది స్మ పశ్యత్యసదింద్రియార్థం
నానానుమానేన విరుద్ధమన్యత్।
న మన్యతే వస్తుతయా మనీషీ
స్వాప్నం యథోత్థాయ తిరోదధానం ॥ **32** ॥ 1228

పూర్వం గృహీతం గుణకర్మచిత్ర -
మజ్ఞానమాత్మన్యవివిక్తమంగ।
నివర్తతే తత్ పునరీక్షయైవ
న గృహ్యతే నాపి విసృజ్య ఆత్మా ॥ **33** ॥ 1229

యథా హి భానోరుదయో నృచక్షుషాం
తమో నిహన్యాన్న తు సద్ విధత్తే।
ఏవం సమీక్షా నిపుణా సతీ మే
హన్యాత్తమిస్రం పురుషస్య బుద్ధేః ॥ **34** ॥ 1230

ఏష స్వయంజ్యోతిరజోఽప్రమేయో
మహానుభూతిః సకలానుభూతిః।
ఏకోఽద్వితీయో వచసాం విరామే
యేనేషితా వాగసవశ్చరంతి ॥ **35** ॥ 1231

ఏతావానాత్మసమ్మోహో యద్ వికల్పస్తు కేవలే।
ఆత్మన్నృతే స్వమాత్మానమవలంబో న యస్య హి ॥ **36** ॥ 1232

యన్నామాకృతిభిర్గ్రాహ్యం పంచవర్ణమబాధితం।
వ్యర్థేనాప్యర్థవాదోఽయం ద్వయం పండితమానినాం ॥ **37** ॥ 1233

యోగినోఽపక్వయోగస్య యుంజతః కాయ ఉత్థితైః।
ఉపసర్గైర్విహన్యేత తత్రాయం విహితో విధిః ॥ **38** ॥ 1234

యోగధారణయా కాంశ్చిదాసనైర్ధారణాన్వితైః।
తపోమంత్రౌషధైః కాంశ్చిదుపసర్గాన్ వినిర్దహేత్ ॥ **39** ॥ 1235

కాంశ్చిన్మమానుధ్యానేన నామసంకీర్తనాదిభిః।
యోగేశ్వరానువృత్త్యా వా హన్యాదశుభదాంఛనైః ॥ **40** ॥ 1236

కేచిద్ దేహమిమం ధీరాః సుకల్పం వయసి స్థిరం।
విధాయ వివిధోపాయైరథ యుంజంతి సిద్ధయే ॥ **41** ॥ 1237

న హి తత్ కుశలాదృత్యం తదాయాసో హ్యపార్థకః।
అంతవత్త్వాచ్ఛరీరస్య ఫలస్యేవ వనస్పతేః ॥ **42** ॥ 1238

యోగం నిషేవతో నిత్యం
కాయశ్చేత్ కల్పతామియాత్।
తచ్ఛ్రద్దధ్యాన్న మతిమాన్
యోగముత్సృజ్య మత్పరః ॥ **43** ॥ 1239

యోగచర్యామిమాం యోగీ విచరన్ మదపాశ్రయః।
నాంతరాయైర్విహన్యేత నిఃస్పృహః స్వసుఖానుభూః ॥ **44** ॥ 1240

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే అష్టావింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

ఉద్ధవ ఉవాచ
సుదుశ్చరామిమాం మన్యే యోగచర్యామనాత్మనః।
యథాంజసా పుమాన్ సిద్ధ్యేత్ తన్మే బ్రూహ్యంజసాచ్యుత ॥ **1** ॥ 1241

ప్రాయశః పుండరీకాక్ష యుంజంతో యోగినో మనః।
విషీదంత్యసమాధానాన్మనోనిగ్రహకర్శితాః ॥ **2** ॥ 1242

అథాత ఆనందదుఘం పదాంబుజం
హంసాః శ్రయేరన్నరవిందలోచన।
సుఖం ను విశ్వేశ్వర యోగకర్మభి -
స్త్వన్మాయయామీ విహతా న మానినః ॥ **3** ॥ 1243

కిం చిత్రమచ్యుత తవైతదశేషబంధో
దాసేష్వనన్యశరణేషు యదాత్మసాత్త్వం।
యోఽరోచయత్ సహ మృగైః స్వయమీశ్వరాణాం
శ్రీమత్కిరీటతటపీడితపాదపీఠః ॥ **4** ॥ 1244

తం త్వాఖిలాత్మదయితేశ్వరమాశ్రితానాం
సర్వార్థదం స్వకృతవిద్ విసృజేత కో ను।
కో వా భజేత్ కిమపి విస్మృతయేఽను భూత్యై
కిం వా భవేన్న తవ పాదరజోజుషాం నః ॥ **5** ॥ 1245

నైవోపయంత్యపచితిం కవయస్తవేశ
బ్రహ్మాయుషాపి కృతమృద్ధముదః స్మరంతః।
యోఽంతర్బహిస్తనుభృతామశుభం విధున్వ -
న్నాచార్యచైత్యవపుషా స్వగతిం వ్యనక్తి ॥ 6 ॥ 1246

శ్రీశుక ఉవాచ
ఇత్యుద్ధవేనాత్యనురక్తచేతసా
పృష్టో జగత్క్రీడనకః స్వశక్తిభిః।
గృహీతమూర్తిత్రయ ఈశ్వరేశ్వరో
జగాద సప్రేమమనోహరస్మితః ॥ 7 ॥ 1247

శ్రీభగవానువాచ
హంత తే కథయిష్యామి మమ ధర్మాన్ సుమంగలాన్।
యాంశ్రద్ధయాఽఽచరన్ మర్త్యో మృత్యుం జయతి దుర్జయం ॥ 8 ॥ 1248

కుర్యాత్ సర్వాణి కర్మాణి మదర్థం శనకైః స్మరన్।
మయ్యర్పితమనశ్చిత్తో మద్ధర్మాత్మమనోరతిః ॥ 9 ॥ 1249

దేశాన్ పుణ్యానాశ్రయేత మద్భక్తైః సాధుభిః శ్రితాన్।
దేవాసురమనుష్యేషు మద్భక్తాచరితాని చ ॥ 10 ॥ 1250

పృథక్ సత్రేణ వా మహ్యం పర్వయాత్రామహోత్సవాన్।
కారయేద్ గీతనృత్యాద్యైర్మహారాజవిభూతిభిః ॥ 11 ॥ 1251

మామేవ సర్వభూతేషు బహిరంతరపావృతం।
ఈక్షేతాత్మని చాత్మానం యథా ఖమమలాశయః ॥ 12 ॥ 1252

ఇతి సర్వాణి భూతాని మద్భావేన మహాద్యుతే।
సభాజయన్ మన్యమానో జ్ఞానం కేవలమాశ్రితః ॥ 13 ॥ 1253

బ్రాహ్మణే పుల్కసే స్తేనే బ్రహ్మణ్యేఽర్కే స్ఫులింగకే।
అక్రూరే క్రూరకే చైవ సమదృక్ పండితో మతః ॥ **14** ॥ 1254

నరేష్వభీక్ష్ణం మద్భావం పుంసో భావయతోఽచిరాత్।
స్పర్ధాసూయాతిరస్కారాః సాహంకారా వియంతి హి ॥ **15** ॥ 1255

విసృజ్య స్మయమానాన్ స్వాన్ దృశం వ్రీడాం చ దైహికీం।
ప్రణమేద్ దండవద్ భూమావాశ్వచాండాలగోఖరం ॥ **16** ॥ 1256

యావత్ సర్వేషు భూతేషు మద్భావో నోపజాయతే।
తావదేవముపాసీత వాఙ్మనఃకాయవృత్తిభిః ॥ **17** ॥ 1257

సర్వం బ్రహ్మాత్మకం తస్య విద్యయాఽఽత్మమనీషయా।
పరిపశ్యన్నుపరమేత్ సర్వతో ముక్తసంశయః ॥ **18** ॥ 1258

అయం హి సర్వకల్పానాం సధ్రీచీనో మతో మమ।
మద్భావః సర్వభూతేషు మనోవాక్కాయవృత్తిభిః ॥ **19** ॥ 1259

న హ్యంగోపక్రమే ధ్వంసో మద్ధర్మస్యోద్ధవాణ్వపి।
మయా వ్యవసితః సమ్యఙ్నిర్గుణత్వాదనాశిషః ॥ **20** ॥ 1260

యో యో మయి పరే ధర్మః కల్ప్యతే నిష్ఫలాయ చేత్।
తదాయాసో నిరర్థః స్యాద్ భయాదేరివ సత్తమ ॥ **21** ॥ 1261

ఏషా బుద్ధిమతాం బుద్ధిర్మనీషా చ మనీషిణాం।
యత్ సత్యమనృతేనేహ మర్త్యేనాప్నోతి మామృతం ॥ **22** ॥ 1262

ఏష తేఽభిహితః కృత్స్నో బ్రహ్మవాదస్య సంగ్రహః।
సమాసవ్యాసవిధినా దేవానామపి దుర్గమః ॥ **23** ॥ 1263

అభీక్ష్ణశస్తే గదితం జ్ఞానం విస్పష్టయుక్తిమత్।
ఏతద్ విజ్ఞాయ ముచ్యేత పురుషో నష్టసంశయః ॥ **24** ॥ 1264

సువివిక్తం తవ ప్రశ్నం మయైతదపి ధారయేత్ ।
సనాతనం బ్రహ్మగుహ్యం పరం బ్రహ్మాధిగచ్ఛతి ॥ **25** ॥ 1265

య ఏతన్మమ భక్తేషు సంప్రదద్యాత్ సుపుష్కలం ।
తస్యాహం బ్రహ్మదాయస్య దదామ్యాత్మానమాత్మనా ॥ **26** ॥ 1266

య ఏతత్ సమధీయీత పవిత్రం పరమం శుచి ।
స పూయేతాహరహర్మాం జ్ఞానదీపేన దర్శయన్ ॥ **27** ॥ 1267

య ఏతచ్ఛ్రద్ధయా నిత్యమవ్యగ్రః శృణుయాన్నరః ।
మయి భక్తిం పరాం కుర్వన్ కర్మభిర్న స బధ్యతే ॥ **28** ॥ 1268

అప్యుద్ధవ త్వయా బ్రహ్మ సఖే సమవధారితం ।
అపి తే విగతో మోహః శోకశ్చాసౌ మనోభవః ॥ **29** ॥ 1269

నైతత్త్వయా దాంభికాయ నాస్తికాయ శఠాయ చ ।
అశుశ్రూషోరభక్తాయ దుర్వినీతాయ దీయతాం ॥ **30** ॥ 1270

ఏతైర్దోషైర్విహీనాయ బ్రహ్మణ్యాయ ప్రియాయ చ ।
సాధవే శుచయే బ్రూయాద్ భక్తిః స్యాచ్ఛూద్రయోషితాం ॥ **31** ॥ 1271

నైతద్ విజ్ఞాయ జిజ్ఞాసోర్జ్ఞాతవ్యమవశిష్యతే ।
పీత్వా పీయూషమమృతం పాతవ్యం నావశిష్యతే ॥ **32** ॥ 1272

జ్ఞానే కర్మణి యోగే చ వార్తాయాం దండధారణే ।
యావానర్థో నృణాం తాత తావాంస్తేఽహం చతుర్విధః ॥ **33** ॥ 1273

మర్త్యో యదా త్యక్తసమస్తకర్మా
నివేదితాత్మా విచికీర్షితో మే ।
తదామృతత్వం ప్రతిపద్యమానో
మయాఽఽత్మభూయాయ చ కల్పతే వై ॥ **34** ॥ 1274

శ్రీశుక ఉవాచ
స ఏవమాదర్శితయోగమార్గ -
స్తదోత్తమశ్లోకవచో నిశమ్య।
బద్ధాంజలిః ప్రీత్యుపరుద్ధకంఠో
న కించిదూచేఽశ్రుపరిప్లుతాక్షః ॥ **35** ॥ 1275

విష్టభ్య చిత్తం ప్రణయావఘూర్ణం
ధైర్యేణ రాజన్ బహు మన్యమానః।
కృతాంజలిః ప్రాహ యదుప్రవీరం
శీర్ష్ణా స్పృశంస్తచ్చరణారవిందం ॥ **36** ॥ 1276

ఉద్ధవ ఉవాచ
విద్రావితో మోహమహాంధకారో
య ఆశ్రితో మే తవ సన్నిధానాత్।
విభావసోః కిం ను సమీపగస్య
శీతం తమో భీః ప్రభవంత్యజాద్య ॥ **37** ॥ 1277

ప్రత్యర్పితో మే భవతానుకంపినా
భృత్యాయ విజ్ఞానమయః ప్రదీపః।
హిత్వా కృతజ్ఞస్తవ పాదమూలం
కోఽన్యత్ సమీయాచ్చరణం త్వదీయం ॥ **38** ॥ 1278

వృక్ణశ్చ మే సుదృఢః స్నేహపాశో
దాశార్హవృష్ణ్యంధకసాత్వతేషు।
ప్రసారితః సృష్టివివృద్ధయే త్వయా
స్వమాయయా హ్యాత్మసుబోధహేతినా ॥ **39** ॥ 1279

నమోఽస్తు తే మహాయోగిన్ ప్రపన్నమనుశాధి మాం।
యథా త్వచ్చరణాంభోజే రతిః స్యాదనపాయినీ ॥ **40** ॥ 1280

శ్రీభగవానువాచ
గచ్ఛోద్ధవ మయాఽఽదిష్టో బదర్యాఖ్యం మమాశ్రమం।
తత్ర మత్పాదతీర్థోదే స్నానోపస్పర్శనైః శుచిః ॥ **41** ॥ 1281

ఈక్షయాలకనందాయా విధూతాశేషకల్మషః।
వసానో వల్కలాన్యంగ వన్యభుక్ సుఖనిఃస్పృహః ॥ **42** ॥ 1282

తితిక్షుర్ద్వంద్వమాత్రాణాం సుశీలః సంయతేంద్రియః।
శాంతః సమాహితధియా జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతః ॥ **43** ॥ 1283

మత్తోఽనుశిక్షితం యత్తే వివిక్తమనుభావయన్।
మయ్యావేశితవాక్చిత్తో మద్ధర్మనిరతో భవ।
అతివ్రజ్య గతీస్తిస్రో మామేష్యసి తతః పరం ॥ **44** ॥ 1284

శ్రీశుక ఉవాచ
స ఏవముక్తో హరిమేధసోద్ధవః
ప్రదక్షిణం తం పరిసృత్య పాదయోః।
శిరో నిధాయాశ్రుకలాభిరార్ద్రధీ -
ర్న్యషించదద్వంద్వపరోఽప్యపక్రమే ॥ **45** ॥ 1285

సుదుస్త్యజస్నేహవియోగకాతరో
న శక్నువంస్తం పరిహాతుమాతురః।
కృచ్ఛ్రం యయౌ మూర్ధని భర్తృపాదుకే
బిభ్రన్నమస్కృత్య యయౌ పునః పునః ॥ **46** ॥ 1286

తతస్తమంతర్హృది సన్నివేశ్య
గతో మహాభాగవతో విశాలాం।
యథోపదిష్టాం జగదేకబంధునా
తపః సమాస్థాయ హరేరగాద్ గతిం ॥ **47** ॥ 1287

య ఏతదానందసముద్రసంభృతం
జ్ఞానామృతం భాగవతాయ భాషితం।
కృష్ణేన యోగేశ్వరసేవితాంఘ్రిణా
సచ్ఛ్రద్ధయాఽఽసేవ్య జగద్ విముచ్యతే ॥ **48** ॥ 1288

భవభయమపహంతుం జ్ఞానవిజ్ఞానసారం
నిగమకృదుపజహ్రే భృంగవద్ వేదసారం।
అమృతముదధితశ్చాపాయయద్ భృత్యవర్గాన్
పురుషమృషభమాద్యం కృష్ణసంజ్ఞం నతోఽస్మి ॥ **49** ॥ 1289

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే త్రింశోఽధ్యాయః ॥

రాజోవాచ

తతో మహాభాగవత ఉద్ధవే నిర్గతే వనం ।
ద్వారవత్యాం కిమకరోద్ భగవాన్ భూతభావనః ॥ **1** ॥ 1290

బ్రహ్మశాపోపసంసృష్టే స్వకులే యాదవర్షభః ।
ప్రేయసీం సర్వనేత్రాణాం తనుం స కథమత్యజత్ ॥ **2** ॥ 1291

ప్రత్యాక్రష్టుం నయనమబలా యత్ర లగ్నం న శేకుః
కర్ణావిష్టం న సరతి తతో యత్ సతామాత్మలగ్నం ।
యచ్ఛ్రోత్రాచాం జనయతి రతిం కిం ను మానం కవీనాం
దృష్ట్వా జిష్ణోర్యుధి రథగతం యచ్చ తత్సామ్యమీయుః ॥ **3** ॥ 1292

ఋషిరువాచ

దివి భువ్యంతరిక్షే చ మహోత్పాతాన్ సముత్థితాన్ ।
దృష్ట్వాఽఽసీనాన్ సుధర్మాయాం కృష్ణః ప్రాహ యదూనిదం ॥ **4** ॥ 1293

ఏతే ఘోరా మహోత్పాతా ద్వార్వత్యాం యమకేతవః ।
ముహూర్తమపి న స్థేయమత్ర నో యదుపుంగవాః ॥ **5** ॥ 1294

స్త్రియో బాలాశ్చ వృద్ధాశ్చ శంఖోద్ధారం వ్రజంత్వితః ।
వయం ప్రభాసం యాస్యామో యత్ర ప్రత్యక్ సరస్వతీ ॥ **6** ॥ 1295

తత్రాభిషిచ్య శుచయ ఉపోష్య సుసమాహితాః।
దేవతాః పూజయిష్యామః స్నపనాలేపనార్హణైః ॥ **7** ॥ 1296

బ్రాహ్మణాంస్తు మహాభాగాన్ కృతస్వస్త్యయనా వయం।
గోభూహిరణ్యవాసోభిర్గజాశ్వరథవేశ్మభిః ॥ **8** ॥ 1297

విధిరేష హ్యరిష్టఘ్నో మంగలాయనముత్తమం।
దేవద్విజగవాం పూజా భూతేషు పరమో భవః ॥ **9** ॥ 1298

ఇతి సర్వే సమాకర్ణ్య యదువృద్ధా మధుద్విషః।
తథేతి నౌభిరుత్తీర్య ప్రభాసం ప్రయయూ రథైః ॥ **10** ॥ 1299

తస్మిన్ భగవతాఽఽదిష్టం యదుదేవేన యాదవాః।
చక్రుః పరమయా భక్త్యా సర్వశ్రేయోపబృంహితం ॥ **11** ॥ 1300

తతస్తస్మిన్ మహాపానం పపుర్మైరేయకం మధు।
దిష్టవిభ్రంశితధియో యద్ధ్రవైర్బ్రహ్మశ్యతే మతిః ॥ **12** ॥ 1301

మహాపానాభిమత్తానాం వీరాణాం దృప్తచేతసాం।
కృష్ణమాయావిమూఢానాం సంఘర్షః సుమహానభూత్ ॥ **13** ॥ 1302

యుయుధుః క్రోధసంరబ్ధా వేలాయామాతతాయినః।
ధనుర్భిరసిభిర్భల్లైర్గదాభిస్తోమరర్ష్టిభిః ॥ **14** ॥ 1303

పతత్పతాకై రథకుంజరాదిభిః
ఖరోష్ట్రగోభిర్మహిషైర్నరైరపి।
మిథః సమేత్యాశ్వతరైః సుదుర్మదా
న్యహంచరైర్దద్భిరివ ద్విపా వనే ॥ **15** ॥ 1304

ప్రద్యుమ్నసాంబౌ యుధి రూఢమత్సరా -
వక్రూరభోజావనిరుద్ధసాత్యకీ।

సుభద్రసంగ్రామజితౌ సుదారుణౌ
గదౌ సుమిత్రాసురథౌ సమీయతుః ॥ **16** ॥ 1305

అన్యే చ యే వై నిశఠోల్ముకాదయః
సహస్రజిచ్ఛతజిద్భానుముఖ్యాః ।
అన్యోన్యమాసాద్య మదాంధకారితా
జఘ్నుర్ముకుందేన విమోహితా భృశం ॥ **17** ॥ 1306

దాశార్హవృష్ణ్యంధకభోజసాత్వతా
మధ్వర్బుదా మాథురశూరసేనాః ।
విసర్జనాః కుకురాః కుంతయశ్చ
మిథస్తతస్తేఽథ విసృజ్య సౌహృదం ॥ **18** ॥ 1307

పుత్రా అయుధ్యన్ పితృభిర్భ్రాతృభిశ్చ
స్వస్రీయదౌహిత్రపితృవ్యమాతులైః ।
మిత్రాణి మిత్రైః సుహృదః సుహృద్భి -
ర్జ్ఞాతీంస్త్వహన్ జ్ఞాతయ ఏవ మూఢాః ॥ **19** ॥ 1308

శరేషు క్షీయమాణేషు భజ్యమానేషు ధన్వసు ।
శస్త్రేషు క్షీయమాణేషు ముష్టిభిర్జహ్రురేరకాః ॥ **20** ॥ 1309

తా వజ్రకల్పా హ్యభవన్ పరిఘా ముష్టినా భృతాః ।
జఘ్నుర్ద్విషస్తైః కృష్ణేన వార్యమాణాస్తు తం చ తే ॥ **21** ॥ 1310

ప్రత్యనీకం మన్యమానా బలభద్రం చ మోహితాః ।
హంతుం కృతధియో రాజన్నాపన్నా ఆతతాయినః ॥ **22** ॥ 1311

అథ తావపి సంక్రుద్ధావుద్యమ్య కురునందన ।
ఏరకాముష్టిపరిఘౌ చరంతౌ జఘ్నతుర్యుధి ॥ **23** ॥ 1312

బ్రహ్మశాపోపసృష్టానాం కృష్ణమాయావృతాత్మనాం ।
స్పర్ధాక్రోధః క్షయం నిన్యే వైణవోఽగ్నిర్యథా వనం ॥ **24** ॥ 1313

ఏవం నష్టేషు సర్వేషు కులేషు స్వేషు కేశవః ।
అవతారితో భువో భార ఇతి మేనేఽవశేషితః ॥ **25** ॥ 1314

రామః సముద్రవేలాయాం యోగమాస్థాయ పౌరుషం ।
తత్యాజ లోకం మానుష్యం సంయోజ్యాత్మానమాత్మని ॥ **26** ॥ 1315

రామనిర్యాణమాలోక్య భగవాన్ దేవకీసుతః ।
నిషసాద ధరోపస్థే తూష్ణీమాసాద్య పిప్పలం ॥ **27** ॥ 1316

బిభ్రచ్చతుర్భుజం రూపం భ్రాజిష్ణు ప్రభయా స్వయా ।
దిశో వితిమిరాః కుర్వన్ విధూమ ఇవ పావకః ॥ **28** ॥ 1317

శ్రీవత్సాంకం ఘనశ్యామం తప్తహాటకవర్చసం ।
కౌశేయాంబరయుగ్మేన పరివీతం సుమంగలం ॥ **29** ॥ 1318

సుందరస్మితవక్త్రాబ్జం నీలకుంతలమండితం ।
పుండరీకాభిరామాక్షం స్ఫురన్మకరకుండలం ॥ **30** ॥ 1319

కటిసూత్రబ్రహ్మసూత్రకిరీటకటకాంగదైః ।
హారనూపురముద్రాభిః కౌస్తుభేన విరాజితం ॥ **31** ॥ 1320

వనమాలాపరీతాంగం మూర్తిమద్భిర్నిజాయుధైః ।
కృత్వోరౌ దక్షిణే పాదమాసీనం పంకజారుణం ॥ **32** ॥ 1321

ముసలావశేషాయఃఖండకృతేషుర్లుబ్ధకో జరా ।
మృగాస్యాకారం తచ్చరణం విధ్యాధ మృగశంకయా ॥ **33** ॥ 1322

చతుర్భుజం తం పురుషం దృష్ట్వా స కృతకిల్బిషః ।
భీతః పపాత శిరసా పాదయోరసురద్విషః ॥ **34** ॥ 1323

అజానతా కృతమిదం పాపేన మధుసూదన।
క్షంతుమర్హసి పాపస్య ఉత్తమశ్లోక మేఽనఘ ॥ **35** ॥ 1324

యస్యానుస్మరణం నృణామజ్ఞానధ్వాంతనాశనం।
వదంతి తస్య తే విష్ణో మయాసాధు కృతం ప్రభో ॥ **36** ॥ 1325

తన్మాఽఽశు జహి వైకుంఠ పాప్మానం మృగలుబ్ధకం।
యథా పునరహం త్వేవం న కుర్యాం సదతిక్రమం ॥ **37** ॥ 1326

యస్యాత్మయోగరచితం న విదుర్విరించో
రుద్రాదయోఽస్య తనయాః పతయో గిరాం యే।
త్వన్మాయయా పిహితదృష్టయ ఏతదంజసా
కిం తస్య తే వయమసద్ గతయో గృణీమః ॥ **38** ॥ 1327

శ్రీభగవానువాచ
మా భైర్జరే త్వముత్తిష్ఠ కామ ఏష కృతో హి మే।
యాహి త్వం మదనుజ్ఞాతః స్వర్గం సుకృతినాం పదం ॥ **39** ॥ 1328

ఇత్యాదిష్టో భగవతా కృష్ణేనేచ్ఛాశరీరిణా।
త్రిః పరిక్రమ్య తం నత్వా విమానేన దివం యయౌ ॥ **40** ॥ 1329

దారుకః కృష్ణపదవీమన్విచ్ఛన్నధిగమ్య తాం।
వాయుం తులసికామోదమాఘ్రాయాభిముఖం యయౌ ॥ **41** ॥ 1330

తం తత్ర తిగ్మద్యుభిరాయుధైర్వృతం
హ్యశ్వత్థమూలే కృతకేతనం పతిం।
స్నేహప్లుతాత్మా నిపపాత పాదయో
రథాదవప్లుత్య సబాష్పలోచనః ॥ **42** ॥ 1331

అపశ్యతస్త్వచ్చరణాంబుజం ప్రభో
దృష్టిః ప్రణష్టా తమసి ప్రవిష్టా।

దిశో న జానే న లభే చ శాంతిం
యథా నిశాయాముడుపే ప్రణష్టే ॥ **43** ॥ 1332

ఇతి బ్రువతి సూతే వై రథో గరుడలాంఛనః।
ఖముత్పపాత రాజేంద్ర సాశ్వధ్వజ ఉదీక్షతః ॥ **44** ॥ 1333

తమన్వగచ్ఛన్ దివ్యాని విష్ణుప్రహరణాని చ।
తేనాతివిస్మితాత్మానం సూతమాహ జనార్దనః ॥ **45** ॥ 1334

గచ్ఛ ద్వారవతీం సూత జ్ఞాతీనాం నిధనం మిథః।
సంకర్షణస్య నిర్యాణం బంధుభ్యో బ్రూహి మద్దశాం ॥ **46** ॥ 1335

ద్వారకాయాం చ న స్థేయం భవద్భిశ్చ స్వబంధుభిః।
మయా త్యక్తాం యదుపురీం సముద్రః ప్లావయిష్యతి ॥ **47** ॥ 1336

స్వం స్వం పరిగ్రహం సర్వే ఆదాయ పితరౌ చ నః।
అర్జునేనావితాః సర్వ ఇంద్రప్రస్థం గమిష్యథ ॥ **48** ॥ 1337

త్వం తు మద్ధర్మమాస్థాయ జ్ఞాననిష్ఠ ఉపేక్షకః।
మన్మాయారచనామేతాం విజ్ఞాయోపశమం వ్రజ ॥ **49** ॥ 1338

ఇత్యుక్తస్తం పరిక్రమ్య నమస్కృత్య పునః పునః।
తత్పాదౌ శీర్ష్ణ్యుపాధాయ దుర్మనాః ప్రయయౌ పురీం ॥ **50** ॥ 1339

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే త్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ఏకాదశస్కంధే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
అథ తత్రాగమద్ బ్రహ్మా భవాన్యా చ సమం భవః।
మహేంద్రప్రముఖా దేవా మునయః సప్రజేశ్వరాః ॥ **1** ॥ 1340

పితరః సిద్ధగంధర్వా విద్యాధరమహోరగాః।
చారణా యక్షరక్షాంసి కిన్నరాప్సరసో ద్విజాః ॥ **2** ॥ 1341

ద్రష్టుకామా భగవతో నిర్యాణం పరమోత్సుకాః।
గాయంతశ్చ గృణంతశ్చ శౌరేః కర్మాణి జన్మ చ ॥ **3** ॥ 1342

వవృషుః పుష్పవర్షాణి విమానావలిభిర్నభః।
కుర్వంతః సంకులం రాజన్ భక్త్యా పరమయా యుతాః ॥ **4** ॥ 1343

భగవాన్ పితామహం వీక్ష్య విభూతీరాత్మనో విభుః।
సంయోజ్యాత్మని చాత్మానం పద్మనేత్రే న్యమీలయత్ ॥ **5** ॥ 1344

లోకాభిరామాం స్వతనుం ధారణాధ్యానమంగలం।
యోగధారణయాఽఽగ్నేయ్యాదగ్ధ్వా ధామావిశత్ స్వకం ॥ **6** ॥ 1345

దివి దుందుభయో నేదుః పేతుః సుమనసశ్చ ఖాత్।
సత్యం ధర్మో ధృతిర్భూమేః కీర్తిః శ్రీశ్చాను తం యయుః ॥ **7** ॥ 1346

దేవాదయో బ్రహ్మముఖ్యా న విశంతం స్వధామని ।
అవిజ్ఞాతగతిం కృష్ణం దదృశుశ్చాతివిస్మితాః ॥ **8** ॥ 1347

సౌదామన్యా యథాఽఽకాశే యాంత్యా హిత్వాభ్రమండలం ।
గతిర్న లక్ష్యతే మర్త్యైస్తథా కృష్ణస్య దైవతైః ॥ **9** ॥ 1348

బ్రహ్మరుద్రాదయస్తే తు దృష్ట్వా యోగగతిం హరేః ।
విస్మితాస్తాం ప్రశంసంతః స్వం స్వం లోకం యయుస్తదా ॥ **10** ॥ 1349

రాజన్ పరస్య తనుభృజ్జననాప్యయేహా
మాయావిడంబనమవేహి యథా నటస్య ।
సృష్ట్వాఽఽత్మనేదమనువిశ్య విహృత్య చాంతే
సంహృత్య చాత్మమహిమోపరతః స ఆస్తే ॥ **11** ॥ 1350

మర్త్యేన యో గురుసుతం యమలోకనీతం
త్వాం చానయచ్ఛరణదః పరమాస్త్రదగ్ధం ।
జిగ్యేఽంతకాంతకమపీశమసావనీశః
కిం స్వావనే స్వరనయన్మృగయుం సదేహం ॥ **12** ॥ 1351

తథాప్యశేషస్థితిసంభవాప్యయే -
ష్వనన్యహేతుర్యదశేషశక్తిధృక్ ।
నైచ్ఛత్ ప్రణేతుం వపురత్ర శేషితం
మర్త్యేన కిం స్వస్థగతిం ప్రదర్శయన్ ॥ **13** ॥ 1352

య ఏతాం ప్రాతరుత్థాయ కృష్ణస్య పదవీం పరాం ।
ప్రయతః కీర్తయేద్ భక్త్యా తామేవాప్నోత్యనుత్తమాం ॥ **14** ॥ 1353

దారుకో ద్వారకామేత్య వసుదేవోగ్రసేనయోః ।
పతిత్వా చరణావస్రైర్న్యషించత్ కృష్ణవిచ్యుతః ॥ **15** ॥ 1354

కథయామాస నిధనం వృష్ణీనాం కృత్స్నశో నృప ।
తచ్ఛ్రుత్వోద్విగ్నహృదయా జనాః శోకవిమూర్చ్ఛితాః ॥ **16** ॥ 1355

తత్ర స్మ త్వరితా జగ్ముః కృష్ణవిశ్లేషవిహ్వలాః ।
వ్యసవః శేరతే యత్ర జ్ఞాతయో ఘ్నంత ఆననం ॥ **17** ॥ 1356

దేవకీ రోహిణీ చైవ వసుదేవస్తథా సుతౌ ।
కృష్ణరామావపశ్యంతః శోకార్తా విజహుః స్మృతిం ॥ **18** ॥ 1357

ప్రాణాంశ్చ విజహుస్తత్ర భగవద్విరహాతురాః ।
ఉపగుహ్య పతీంస్తాత చితామారురుహుః స్త్రియః ॥ **19** ॥ 1358

రామపత్న్యశ్చ తద్దేహముపగుహ్యాగ్నిమావిశన్ ।
వసుదేవపత్న్యస్తద్ధాత్రం ప్రద్యుమ్నాదీన్ హరేః స్నుషాః ।
కృష్ణపత్న్యోఽవిశన్నగ్నిం రుక్మిణ్యాద్యాస్తదాత్మికాః ॥ **20** ॥ 1359

అర్జునః ప్రేయసః సఖ్యుః కృష్ణస్య విరహాతురః ।
ఆత్మానం సాంత్వయామాస కృష్ణగీతైః సదుక్తిభిః ॥ **21** ॥ 1360

బంధూనాం నష్టగోత్రాణామర్జునః సాంపరాయికం ।
హతానాం కారయామాస యథావదనుపూర్వశః ॥ **22** ॥ 1361

ద్వారకాం హరిణా త్యక్తాం సముద్రోఽప్లావయత్ క్షణాత్ ।
వర్జయిత్వా మహారాజ శ్రీమద్భగవదాలయం ॥ **23** ॥ 1362

నిత్యం సన్నిహితస్తత్ర భగవాన్ మధుసూదనః ।
స్మృత్యాశేషాశుభహరం సర్వమంగలమంగలం ॥ **24** ॥ 1363

స్త్రీబాలవృద్ధానాదాయ హతశేషాన్ ధనంజయః ।
ఇంద్రప్రస్థం సమావేశ్య వజ్రం తత్రాభ్యషేచయత్ ॥ **25** ॥ 1364

శ్రుత్వా సుహృద్వధం రాజన్నర్జునాత్తే పితామహాः।
త్వాం తు వంశధరం కృత్వా జగ్ముः సర్వే మహాపథం ॥ **26** ॥ 1365

య ఏతద్ దేవదేవస్య విష్ణోः కర్మాణి జన్మ చ।
కీర్తయేచ్ఛ్రద్ధయా మర్త్యः సర్వపాపైः ప్రముచ్యతే ॥ **27** ॥ 1366

ఇత్థం హరేర్భగవతో రుచిరావతార-
వీర్యాణి బాలచరితాని చ శంతమాని।
అన్యత్ర చేహ చ శ్రుతాని గృణన్ మనుష్యో
భక్తిం పరాం పరమహంసగతౌ లభేత ॥ **28** ॥ 1367

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం
పారమహంస్యాం సంహితాయాం ఏకాదశస్కంధే ఏకత్రింశోఽధ్యాయః ॥